

Vaaka vaaterissa?

Sukupuolten tasa-arvo Suomessa 2006

*Jämställdheten mellan kvinnor och män
i Finland 2006*

Vaaka vaaterissa?

*Sukupuolten tasa-arvo Suomessa 2006
Jämställdheten mellan kvinnor och män
i Finland 2006*

Tiedustelut – Förfrågningar – Inquiries:

*Marjut Pietiläinen
+358 9 17 341*

tasa-arvo.tilasto@tilastokeskus.fi

*Kannen suunnittelu – Pärm planering – Cover design: Irja Kytö
Kannen toteutus – Genomförande – Cover produce by Anneli Kallioniemi*

© 2007 Tilastokeskus – Statistikcentralen – Statistics Finland

*Tietoja lainattaessa lähteenä on mainittava Tilastokeskus.
Uppgifterna får lånas med uppgivande av Statistikcentralen som källa.
Quoting is encouraged provided Statistics Finland is acknowledged as the source.*

ISBN 978-952-467-659-5

Multiprint, Helsinki 2007

Alkusanat

Tämän julkaisun tarkoituksena on kuvata sukupuolten tasa-arvon tilaa Suomessa vuonna 2006. Julkaisun avulla muodostuu kuva naisten ja miesten asemasta ja elämästä eri elämän alueilla. Aiheiden valinnassa on käytetty hyväksi hallituksen tasa-arvo-ohjelmaa ja julkaisussa on pyritty huomioimaan tasa-arvo-ohjelman teemoja soveltuvien osin. Aihealueiksi tulivat elämänkaari, koulutus, työelämä, palkat, tulot ja tuet sekä naiset vaaleissa. Tiedot ovat pääosin Tilastokeskuksen omista aineistoista, mutta mukana on myös joitakin Eläketurvakeskuksen, Kansaneläkelaitoksen, Kansanterveyslaitoksen ja Stakesin tietoja.

Kunkin luvun lopussa on lähdeluettelo, josta käyvät ilmi tilastot, joista tiedot on kerätty, sekä mahdolliset kirjalliset lähteet. Lisäksi lähdeluettelossa on mainittu Tilastokeskuksen kunkin aihealueen internet-sivut, joilta löytyy tarkempaa tietoa kyseisestä tilastosta, käytetyistä luokituksista ja käsitteiden määrittelyistä.

Julkaisun on kirjoittanut Marjut Pietiläinen. Irja Kytö ja Tarja Palmu ovat keränneet julkaisun tiedot ja laatineet kuviot ja taulukot. Tekstejä ovat edellä mainittujen ohella lukeneet ja kommentoineet eri tilastojen asiantuntijat. Julkaisun on taittanut Hilikka Potila.

Helsingissä tammikuussa 2007

Riitta Harala
Tilastojohtaja

Sisällys

Alkusanat	3
1 Elämänkaari	7
Väestörakenne ja väestönmuutokset	7
Perhe	11
Kuolemansyyt	15
2 Koulutus	17
Peruskoulu- ja lukiokoulutus	17
Ammatillinen koulutus	19
Ammattikorkeakoulukoulutus	20
Yliopistokoulutus	21
Koulutuksen keskeyttäminen	22
Väestön koulutusrakenne	23
Koulutuksen kesto ja työelämään sijoittuminen	27
3 Työelämä	31
Väestön pääasiallinen toiminta	31
Työllisyys	32
Palkansaajat ja yrittäjät	36
Naisten ja miesten toimialat	37
Nais- ja miesvaltaisimmat ammatit	38
Työttömyys	40
Työvoimaan kuulumattomat	42
Työn ja perheen yhteensovittaminen	43
4 Palkat, tulot ja tuet	59
Naisten palkat – miesten palkat	59
Sukupuolten väliset tuloerot	65
Vanhemmuus ja siihen liittyvät tulonsiirrot	67
Eläkkeet	72
Toimeentulotuki	73
5 Terveys	75
Terveystila	75
Tupakointi	78
Alkoholi	80
Painonhallinta	80
Liikunta	81
6 Naiset vaaleissa	83
Kunnallisvaalit	83
Eduskuntavaalit	84
Hallituksen naisministerit	87
Presidentinvaalit	87

7	Väkivalta	89
	Perhe- ja parisuhdeväkivalta	89
	Väkivaltakokemukset	90
	Vangit	91
	Tiivistelmä	93
	Sammandrag	95

1 Elämänkaari

Väestörakenne ja väestönmuutokset

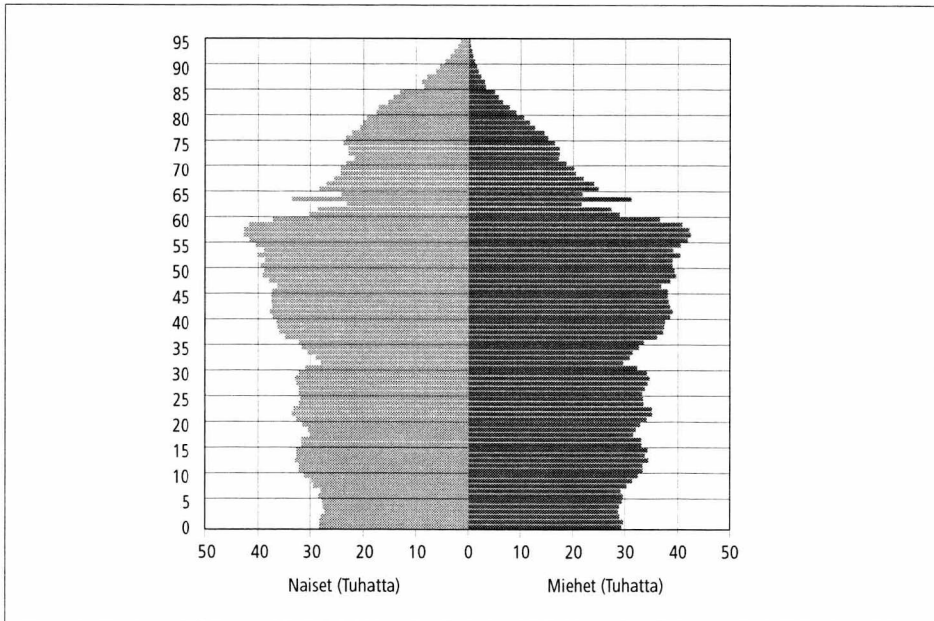
Tyttövauvoja vähemmistö – eläkeläisnaisia enemmistö

Suomen väestöpyramidi peilaa Suomen historian vaihteita. Esimerkiksi sotavuosi-
en 1940 ja -42 pienet ikäluokat on vielä nähtävissä vuoden 2005 pyramidissa.
Välirauha puolestaan tuotti korkean syntyvyyden vuodelle 1941. Myös sotien
jälkeisen ajan suuret ikäluokat erottuvat selvästi.

Pyramidista voidaan myös nähdä naisten elinajan olevan miesten elinaikaa pi-
dempi. Vanhoissa ikäluokissa pyramidi on naisten puolella leveämpi; naisleskiä on
paljon. Pyramidin kapea huippu miesten puolella kertoo sodasta ja sen seurauksista.

Väestöennusteen mukaan Suomen väkiluku on 5 367 000 vuonna 2040. Väestöpyramidi on huomattavan erilainen malliltaan kuin tällä hetkellä. Miehiä ja naisia näyttäisi olevan lähes yhtä paljon. Kun vuoden 2005 lopussa yli 65-vuotiaita oli 16 prosenttia väestöstä, tulee yli 65-vuotiaiden osuus olemaan noin 27 prosenttia väestöstä. Nykyisin yli 65-vuotiaista naisia on noin 60 prosenttia, mutta vuonna 2040 heitä tulisi olemaan reilu puolet. Alle 15-vuotiaiden osuus tulee laskemaan noin kahdella prosenttiyksiköllä tämänhetkisestä. Myös työikäisten osuus väestöstä tulee laskemaan. Nyt se on noin 67 prosenttia, mutta vuonna 2040 ennusteen mukaan 58 prosenttia.

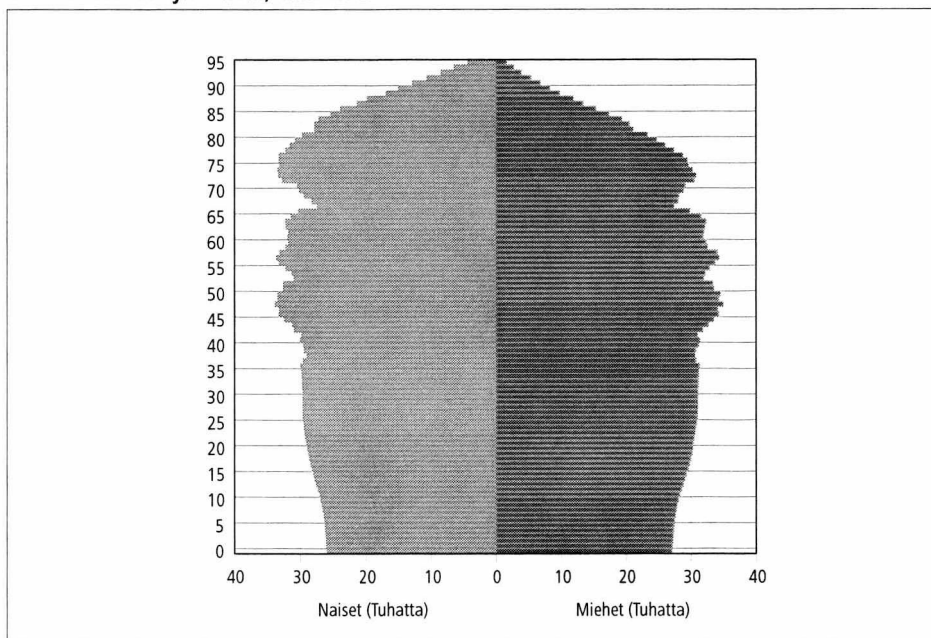
1.1 Väestö iän mukaan, 2005

Lähde: Väestötilastot, Tilastokeskus

1.2 Väestö ikäryhmittäin, ennuste 2040

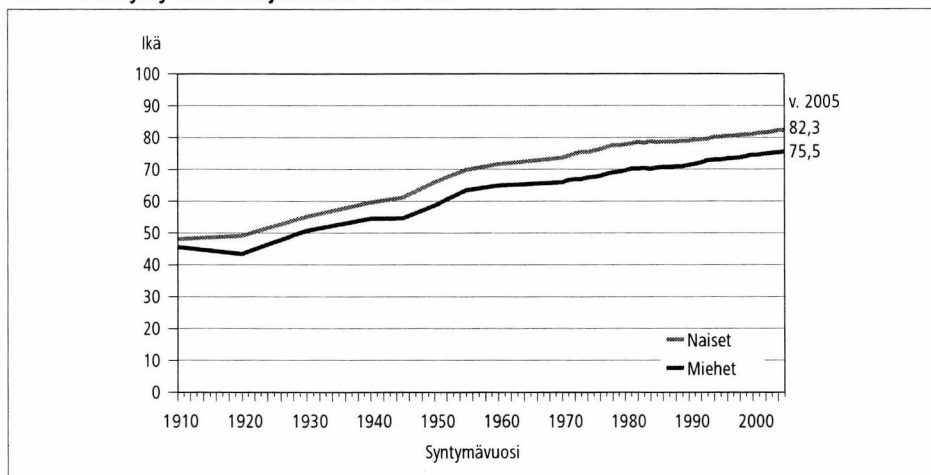

Lähde: Väestötilastot, Tilastokeskus

Naiset elävät miehiä pidempään

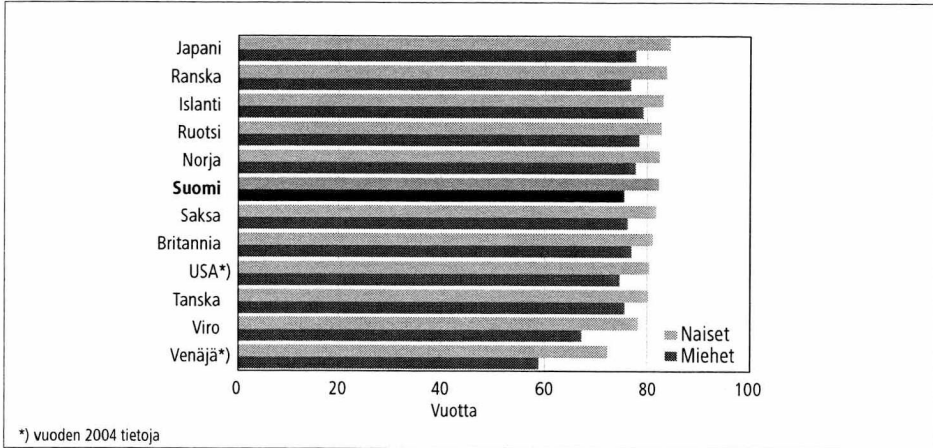
Niin naisten kuin miestenkin elinajanodote on jatkuvasti kasvanut. Vuonna 2005 vastasyntyneen tytön elinajanodote oli 82 vuotta, kun kymmenen vuotta sitten se oli vielä 80 vuotta. Pojan elinajanodote oli kymmenen vuotta sitten 73 vuotta, mutta nyt se on kasvanut 76 vuoteen.

1.3 Vastasyntyneen elinajanodote 1910–2005

Lähde: Väestötilastot, Tilastokeskus

1.4 Vastasyntyneen elinajanodote eräissä maissa 2005

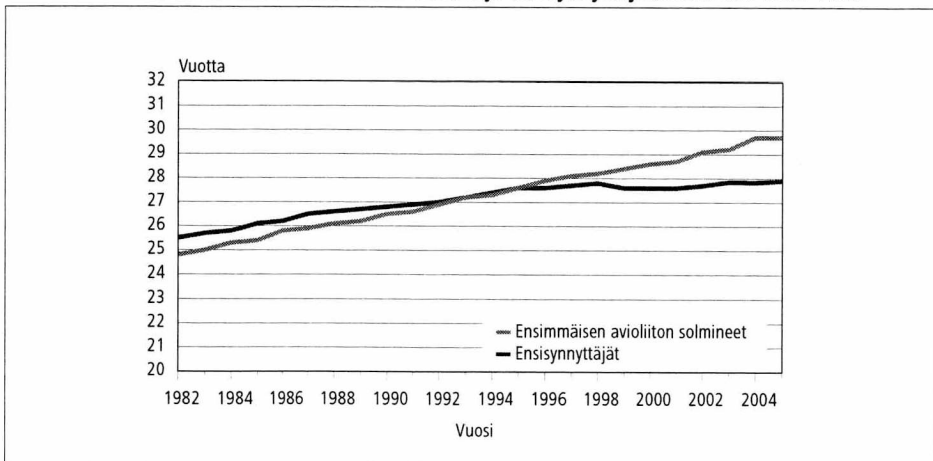
Lähde: Eurostat

Suomalaisnaiset elävät pitkään, mutteivät kuitenkaan ole aivan kirkkaimmassa kärjessä kansainvälisesti tarkasteltuna. Japanilaisnaiset elävät pisimpään (84,3) ja muut pohjoismaalaisetkin naiset – tanskalaisnaisia lukuun ottamatta – elävät suomalaisnaisia pidempään.

Naimisiin vai ei, lapsia...ei kai?

Keski-ikä ensimmäistä avioliittoa solmittaessa ja ensimmäisen lapsen syntyessä on edelleen kohonnut. Naimisiin suomalaisnaiset menevät ensimmäisen kerran keskimäärin 29,7-vuotiaana ja miehet 32,1-vuotiaana. Kaikkien avioliiton solmineiden naisten keski-ikä on 33 vuotta ja miesten 35,6 vuotta.

1.5 Ensimmäisen avioliiton solmineiden naisten ja ensisynnyttäjien keski-ikä 1982–2005

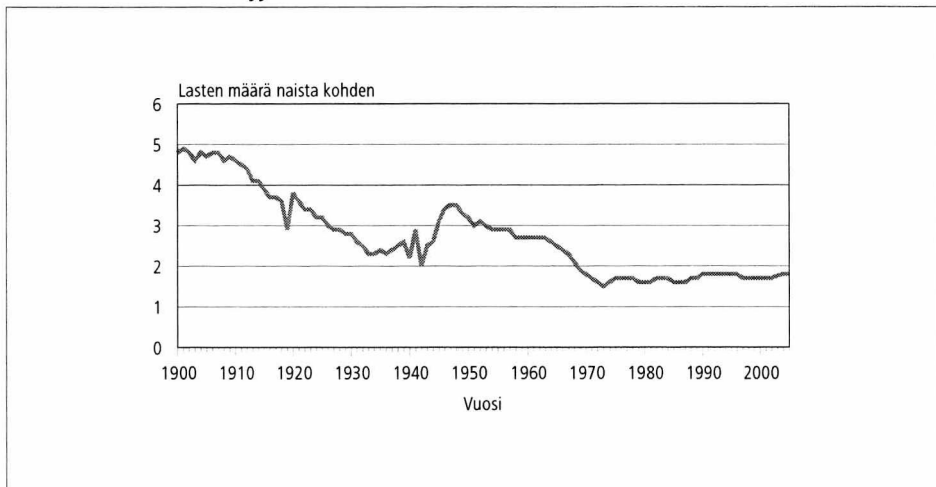
Lähde: Väestötilastot, Tilastokeskus

Ensi synnyttäjien keski-ikä oli vuoden 2005 lopussa 27,9 vuotta. Kymmenisen vuotta aiemmin ensimmäisen avioliiton solmimisikä ja ensimmäisen lapsen saamisen ikä olivat naisilla 27 vuotta. Sitä aiemmin ensimmäisen avioitumisen ikä oli alhaisempi kuin ensimmäisen lapsen synnyttämiskä.

Kokonaishedelmällisyysluku¹ on ollut laskussa aivan 1900-luvun alusta lähtien. Tuolloin lapsia oli naista kohden lähes viisi. Piikit hedelmällisyydessä ajoittuvat sotavuosien tuntumaan. 1970-luvulla lapsimäärä naista kohden kävi pohjalukemissa sitten 1900-luvun alun: lapsia oli naista kohden vain 1,5. Nyt lapsia syntyy naista kohden 1,8.

Vaikka hedelmällisyys onkin Suomessa eurooppalaisittain suhteellisen korkea, jää yhä suurempi osa naisista kokonaan lapsettomiksi. Yhä harvemmasta naisesta tulee ylipäätään äiti. Tällä hetkellä yli 50-vuotiaista naisista noin 85 prosenttia on äitejä, mutta 45-vuotiaista enää 83 prosenttia ja 35-vuotiaista 73 prosenttia, tosin he saattavat synnyttää vielä lisää lapsia. Lapsettomiksi jäävät ovat enimmäkseen korkeasti koulutettuja. Toisaalta lapsettomuus on yleistynyt, mutta toisaalta myös monilapsisten perheiden määrä on ollut 1990-luvulta hienoisessa kasvussa. Esimerkiksi 39–46-vuotiaista äideistä on yksilapsisia vain viidennes ja vähintään kolmen lapsen äitejä 36 prosenttia. Sen sijaan 56–59-vuotiaista äideistä neljänneksellä on yksi lapsi ja vain 28 prosentilla vähintään kolme lasta.

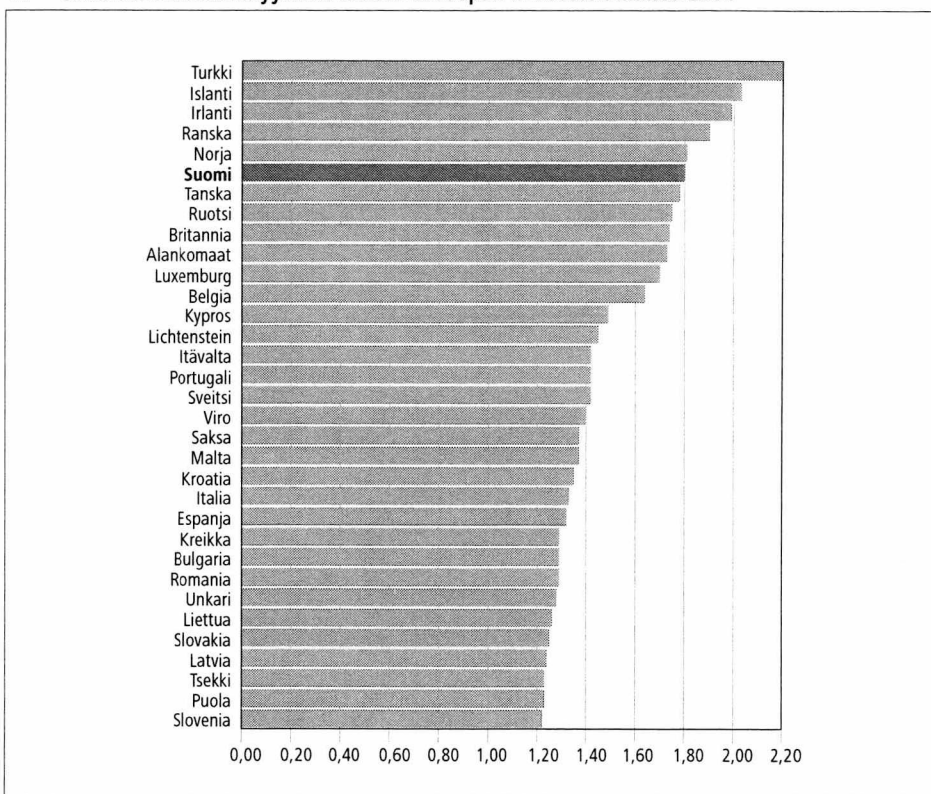
1.6 Kokonaishedelmällisyysluku vuosina 1900–2005

Lähde: Väestötilastot, Tilastokeskus

1 Laskennallinen lasten määrä, jonka nainen elinaikanaan synnyttäisi, jos kyseisen vuoden hedelmällisyys pysyisi vakiona koko naisen hedelmällisyyskauden.

1.7 Kokonaishedelmällisyysluku eräissä Euroopan neuvoston maissa 2004

Lähde: Eurostat

Perhe

Perinteisten perheiden kohtalo

Perheet² ovat edelleen yhteiskunnan perusyksikkö, vaikka vuosien myötä perhetyytit ovatkin hieman eläneet, eivätkä perinteiset perheet, joissa on äiti, isä ja lapsia, enää olekaan mikään itsestäänselvyys. Entisaikojen useiden sukupolvien suurperheiden aika on kuitenkin auttamattomasti ohi ja perinteisten perheiden rinnalle on tullut uusperheitä, yhden vanhemman perheitä ja samaa sukupuolta olevien rekisteröityjen pariin perheitä.

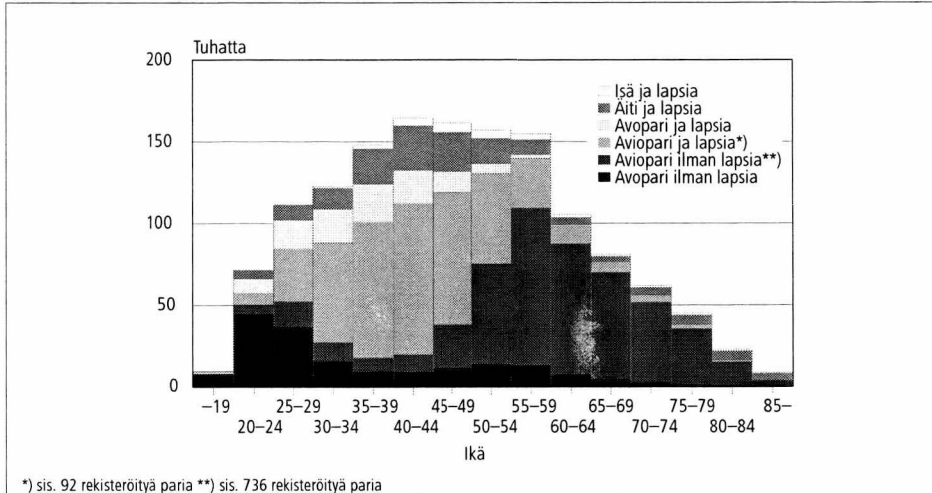
Suomessa oli vuoden 2005 lopussa 1 426 000 perhettä. Aikaisemmin yleisin perhetyyppi oli aviopari ja lapsia, nykyisin se on jo lapseton aviopari. Suuret ikäluokat ovat siinä iässä, että heidän lapsensa ovat muuttaneet pois kotoa, minkä seurauksena vanhemmat lukeutuvatkin nyt lapsettomiin aviopareihin.

- 2 Perheen muodostavat yhdessä asuvat avio- tai avoliitossa olevat tai parisuhteensa rekisteröineet henkilöt ja heidän lapsensa, jompikumpi vanhemmista lapsineen sekä avio- ja avopuolisot sekä parisuhteensa rekisteröineet henkilöt, joilla ei ole lapsia. Perheessä voi olla korkeintaan kaksi perättäistä sukupolvea.

Vuonna 2005 lapsiperheitä³ oli 591 500, mikä on reilusti alle puolet kaikista perheistä. Lapsiperheisiin kuuluu 42 prosenttia väestöstä. Lapsiperheiden yleisin perhemuoto on edelleen avioparin perhe (62 %).

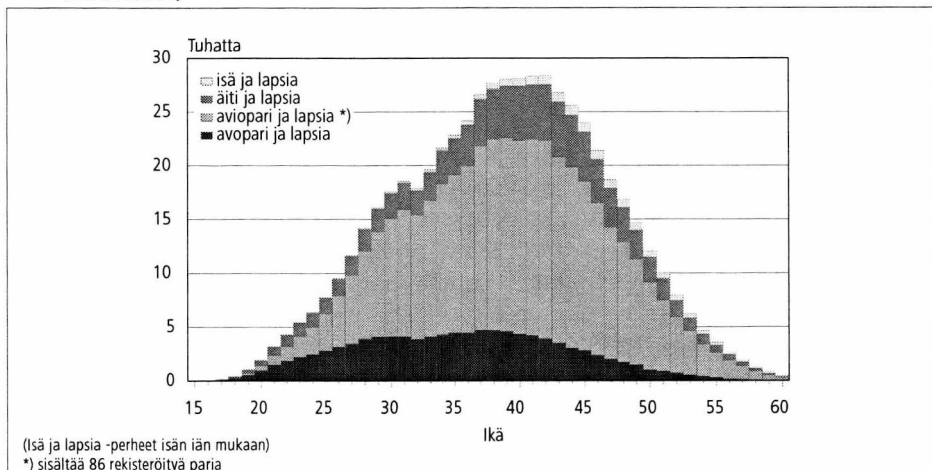
Esikoisista syntyy nykyisin jo yli puolet avioliiton ulkopuolella. Tosin vanhemmat saattavat mennä myöhemmin keskenään naimisiin.

1.8 Perheet tyypeittäin vaimon/äidin iän mukaan 2005 (isä ja lapsia -perheet isän iän mukaan)

Lähde: Väestötilastot, Tilastokeskus

1.9 Lapsiperheet tyypeittäin vaimon/äidin iän mukaan 2005 (isä ja lapsia -perheet isän iän mukaan)

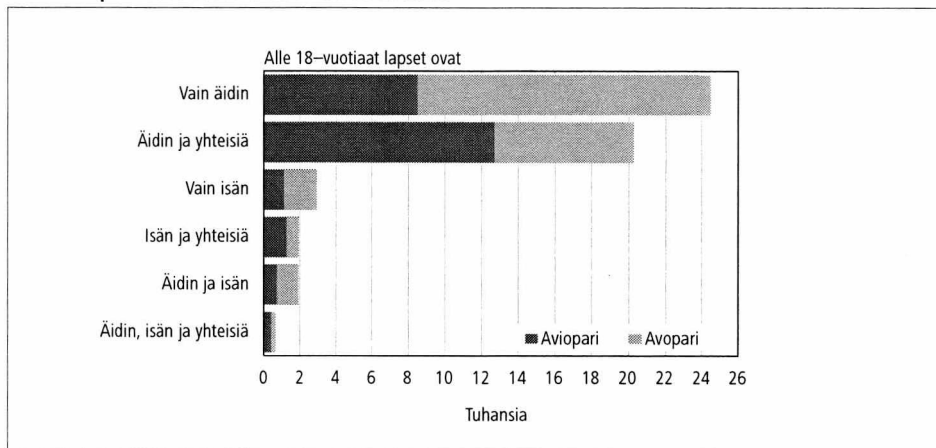
Lähde: Väestötilastot, Tilastokeskus

3 Lapsiperheessä on vähintään yksi alle 18-vuotias lapsi.

Sinun, minun ja meidän lapset

Uusperheitä⁴ on yhdeksän prosenttia kaikista lapsiperheistä (52 200 perhettä). Uusperheiden määrä on kasvanut tasaisesti siitä lähtien, kun niitä ruvettiin tilastoimaan vuonna 1990. Uusperheiden vanhemmista vajaa puolet on naimisissa keskenään ja loput ovat avoliitossa. Useimmiten uusperheen lapsi on äidin lapsi, joka on saanut uuden sosiaalisen isän. Perheet, joissa asuu vakituisesti "sinun, minun ja meidän" lapsia ovat edelleen harvinaisia, vuonna 2005 tällaisia perheitä oli yhteensä 658.

1.10 Uusperheet koostumuksen mukaan 2005

Lähde: Väestötilastot, Tilastokeskus

Isät ovat harvoin yksinhuoltajia

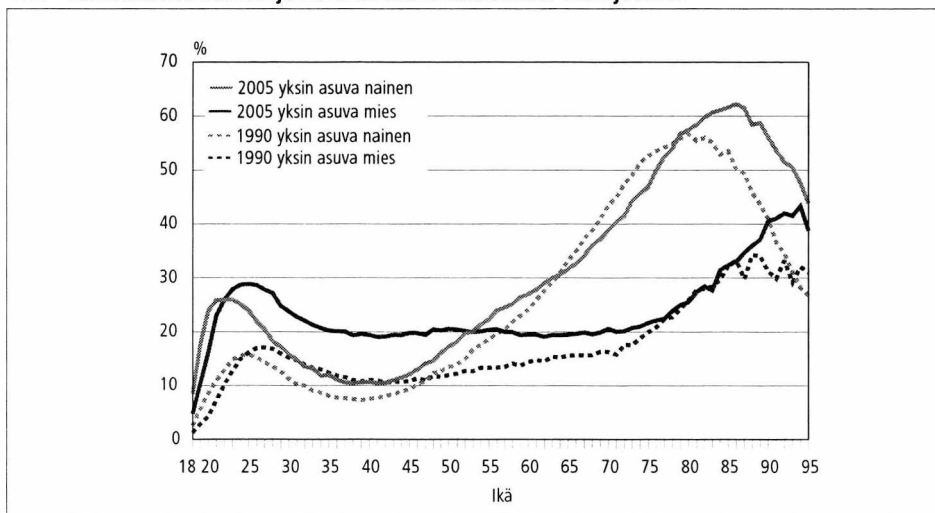
Yksinhuoltajaitejä oli vuonna 2005 yhteensä 103 000 ja määrä on pysynyt lähes samana edelliseen vuoteen verrattuna. Lapsiperheistä viidennes on joko yksinhuoltajaäitien tai -isien perheitä. Isä yksinhuoltajana on edelleen harvainen Suomessa. Yksinhuoltajaisiä harvinaisempia ovat rekisteröityjen saman sukupuolen parien lapsiperheet, joita on 86 perhettä.

Naiset asuvat useammin yksin kuin miehet

15 vuotta täyttäneistä naisista lähes neljäsosa asuu yksin, miehistä viidennes. Yksin asuminen vaihtelee kuitenkin paljon elämänkaaren eri vaiheissa. Nuorena asutaan yksin, samoin vanhana. Keski-ikäisistä naisista 10 prosenttia asuu yksin. Nuorista miehistä neljäsosa asuu yksin, keski-ikästä eläkeikään vajaa viidennes. Miesten yksin asumista selittää osaltaan se, että avioeroissa lapset jäävät usein äidille, jolloin isästä tulee ainakin tilapäisesti yksin asuva. Vanhimmista miehistä kolmasosa asuu yksin. Nimenomaan keski-ikäisten miesten yksinasuminen on yleistynyt voimakkaasti. Myös vanhojen, sekä naisten että miestenkin, yk-

4 Uusperheellä tarkoitetaan perhettä, jossa on alle 18-vuotias vain toisen puolison lapsi, eli lapsi on tavallaan saanut uuden sosiaalisen vanhemman.

1.11 Yksin asuvien naisten ja miesten osuus ikäluokasta 1990 ja 2005

Lähde: Väestötilastot, Tilastokeskus

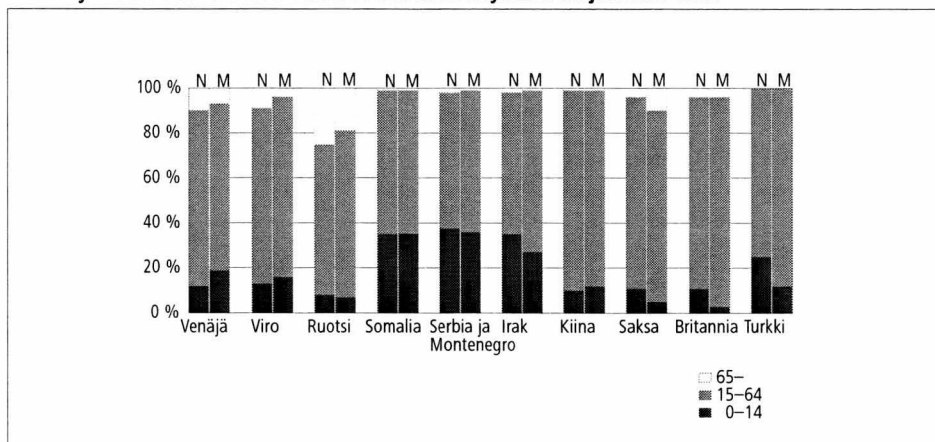
sinasuminen on yleistynyt. Vuonna 2005 määrällisesti eniten yksinasuvia oli 77-vuotiaiden naisten ikäluokassa.

Ulkomaan kansalaisissa eniten venäläisiä

Suomen väestöstä lähes 98 prosenttia on myös Suomen kansalaisia. Vuodenvaihteessa 2005 täällä asui vakituisesti 113 900 muiden maiden kansalaista. Kaikkiin Suomen ulkomaalaiset edustavat 166 kansalaisuutta.

Suomen suurin ulkomaan kansalaisten ryhmä on venäläiset. Heitä on 22 prosenttia kaikista Suomessa asuvista ulkomaiden kansalaisista. Venäläisnaisia on

1.12 Kymmenen suurimman ulkomaan kansalaisryhmän ikäjakauma 2005

Lähde: Väestötilastot, Tilastokeskus

noin 15 000, venäläismiehiä reilu yhdeksän tuhatta. Venäläisistä valtaosa on työikäisiä eli 15–64-vuotiaita. Yli 64-vuotiaita venäläisnaisia ja miehiä on kumpiakin vajaa kaksi tuhatta. Venäläisten jälkeen suurin ulkomaalaisten ryhmä on virolaiset. Heistäkin suurin osa on naisia. Kolmanneksi suurin ulkomaalaisten ryhmä on ruotsalaiset, joista enemmistö on puolestaan miehiä.

Vuonna 2005 Suomen kansalaisuuden sai 5 700 Suomessa vakinaisesti asunutta ulkomaan kansalaista. Näistä oli 58 prosenttia (3 300) oli naisia ja 42 prosenttia miehiä (2 400). Eniten kansalaisuuksia myönnettiin Venäjän kansalaisille (2 100), toiseksi eniten Somalian kansalaisille (400). Näiden jälkeen eniten Suomen kansalaisuuksia myönnettiin sekä Serbia ja Montenegron että Irakin kansalaisille (350 kummallekin). Kansalaisuuden saaneista alle 15-vuotiaita oli 1 450 ja 65-täyttäneitä 200.

Ulkomailta adoptoitujen lasten määrä on kasvanut

Suomessa tai ulkomailla syntyneitä otettiin vuonna 2005 ottolapsiksi yhteensä 515, mikä on 14 enemmän kuin edellisellä vuonna. Näistä valtaosa oli tyttöjä (61%). Pääosa adoptoiduista oli alle 5-vuotiaita (67%). Adoptoiduista 14 prosenttia oli yli 18-vuotiaita. Yli 18-vuotiaiden adoptiot ovat pääasiassa kotimaisia adoptioita, joissa esimerkiksi äidin uusi puoliso adoptoi lapsen.

Ulkomailla syntyneiden lasten adoptointi on viime vuosina jatkuvasti yleistynyt viimeisten 20 vuoden aikana muutamaa poikkeusvuotta lukuun ottamatta. Ulkomailla syntyneitä lapsia adoptoitiin Suomeen vuoden 2005 aikana 338. Eniten ulkomailta adoptoitiin Kiinassa, Thaimaassa ja Venäjällä syntyneitä.

Kuolemansyyt

Sukupuolierot kuolemansyissä

Vuonna 2005 kuolleita oli yhteensä 47 928. Näistä naisia oli 23 871 ja miehiä 24 057. Kuolleiden määrä on pienentynyt kymmenen vuoden takaisesta, jolloin kuolleita oli yhteensä 49 280.

Työikäisten yleisimmät kuolemansyyt

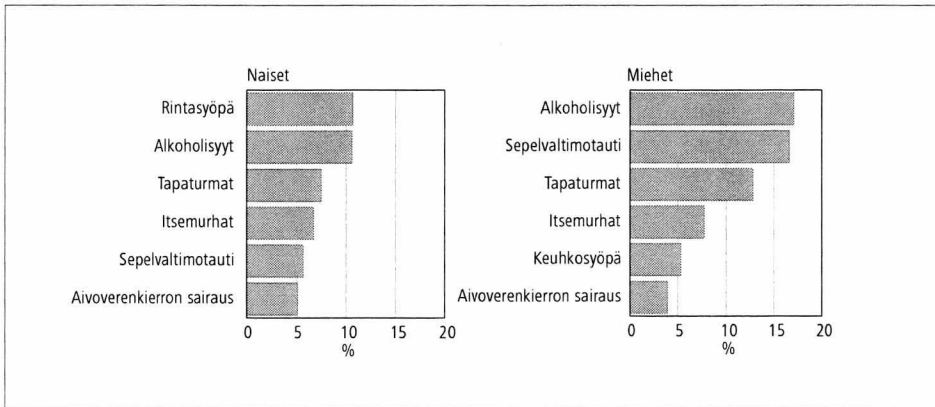
Työikäisten naisten yleisin kuolemansyy on rintasyöpä, vaikkakin alkoholisytyt ovat lähes yhtä yleinen kuolemansyy. Miesten yleisimmäksi kuolemansyiksi ohi sepelvaltimotaudin on tullut alkoholi. Sepelvaltimotauti on kuitenkin heti seuraavaksi yleisin miesten kuolemansyy. Miehillä tapaturmat ovat myös yleinen kuolemansyy. Alkoholinkäyttö lisää puolestaan tapaturmaan joutumisen vaaraa ja on osaltaan synynä myös itsemurhiin. Alkoholiperäinen kuolleisuus on kasvanut erityisen nopeasti vuosina 2004 ja 2005.

Ikääntyneiden yleisimmät kuolemansyyt

Ikääntyneiden, joiksi tässä katsotaan vähintään 70-vuotiaat, yleisimmät kuolemansyyt poikkeavat työikäisen väestön kuolemansyistä. Sekä ikääntyneiden nais-

1.13 Työikäisten yleisimmät kuolemansyyt 2005

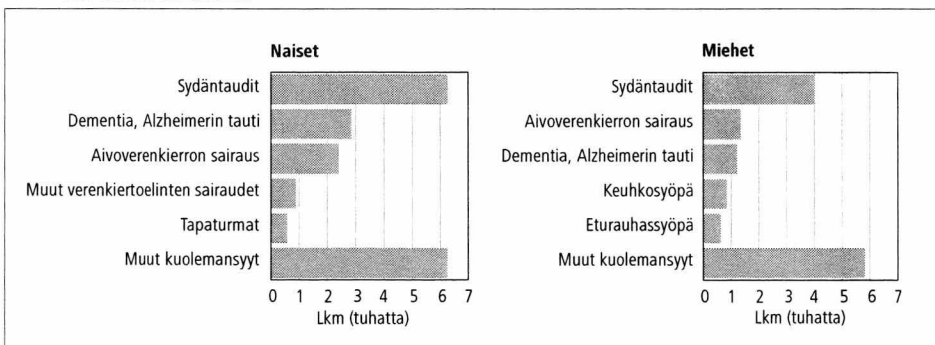

Lähde: Kuolemansyyt, Tilastokeskus

ten että miesten selkeästi yleisin kuolemansyy olivat sydäntaudit. Naisilla seuraavaksi yleisin kuolemansyy oli dementia (ml. Alzheimerin tauti). Kolmanneksi yleisin ikääntyneiden naisten kuolemansyy oli aivoverenkierron sairaus ja neljänneksi muut verenkiertoelinten sairaudet. Näiden jälkeen tulivat tapaturmakuolemat. Miehillä toiseksi yleisin kuolemansyy sydäntautien jälkeen oli aivoverenkierron sairaus ja vasta sitten dementia (ml. Alzheimerin tauti). Tämän jälkeen miesten yleisimmät kuolemansyyt olivat keuhko- ja eturauhassyöpä.

1.14 Ikääntyneiden yleisimmät kuolemansyyt 2005

Kuolleiden lukumäärä

Lähde: Kuolemansyyt, Tilastokeskus

Lähteet

Väestötilastot, Tilastokeskus

<http://tilastokeskus.fi/til/vrm.html>

Kuolemansyyt 2005, Tilastokeskus

<http://tilastokeskus.fi/til/ksyyt/index.html>

2 Koulutus

Peruskoulu- ja lukiokoulutus

Tyttöjen tavoitteena valkolakki

Jo heti peruskoulun jälkeen tyttöjen ja poikien opintie on erilainen. Peruskoulujen päättötodistuksen vuonna 2004 saaneista tytöistä selkeä enemmistö jatkoi lukioon jo samana vuonna ja lähes kolmannes toisen asteen ammatilliseen koulutukseen. Pojista vajaa puolet jatkoi lukiossa ja runsas puolet ammatillisessa koulutuksessa. Tilanne on ollut lähes sama jo 1990-luvulta lähtien.

Vuonna 2005 lukio-opiskelijoita oli 118 111, joista 57 prosenttia oli naisia. Ylioppilastutkinnon vuonna 2005 suorittaneita oli 34 058, joista naisia oli 59 prosenttia. Naisten osuus lukiokoulutuksen uusista opiskelijoista laski kahdella prosenttiyksiköllä vuodesta 2000, jolloin naisten osuus uusista opiskelijoista oli 59 prosenttia. Myös naisten osuus kaikista lukio-opiskelijoista pienentyi, tosin vain vajaan prosenttiyksikön verran.

Naisten osuus ylioppilastutkinnon suorittaneista pieneni hieman vuodesta 2004 vuoteen 2005. Naisia oli edelleen selvä enemmistö, 58 prosenttia ylioppilastutkinnon suorittaneista. Osuus oli reilun prosenttiyksikön pienempi kuin vuonna 2000.

2.1 Vuoden 2004 peruskoulun päättäneiden sijoittuminen jatko-opintoihin koulutussektorin mukaan 2004

	Peruskoulun päättäneet 2004		Lukiokoulutus		Toisen asteen ammatillinen koulutus		Ei jatkanut välittömästi (Sisältää myös 10. luokalla aloittaneet)	
		%		%		%		%
Yhteensä	63 523	100,0	34 380	54,1	24 374	38,4	4 769	7,5
Naiset	31 199	100,0	19 547	62,7	9 044	29,0	2 608	8,4
Miehet	32 324	100,0	14 833	45,9	15 330	47,4	2 161	6,7

Lähde: Koulutustilastot, Tilastokeskus

2.2 Lukiokoulutuksen opiskelijat

Lukiokoulutuksen opiskelijat 1999–2005

Vuosi	Uusia opiskelijoita		Opiskelijoita			
		Naisia	Miehiä		Naisia	Miehiä
1999	46 033	27 046	18 987	130 624	75 302	55 322
2000	43 775	25 677	18 098	130 032	74 651	55 381
2001	42 793	25 180	17 613	128 642	74 309	54 333
2002	41 020	23 739	17 281	124 644	71 778	52 866
2003	42 605	24 485	18 120	121 816	69 742	52 074
2004	40 593	23 353	17 240	120 531	68 714	51 817
2005	39 544	22 435	17 109	118 111	66 921	51 190

Lähde: Koulutustilastot, Tilastokeskus

2.2 jatkuu

Ylioppilastutkinnot 1990–2005

Vuosi	Yhteensä	Muutos edellisestä vuodesta	Naisia	Ruotsinkielisissä lukioissa
		%	%	%
1990	27 469	-2,0	59,6	6,1
1995	33 853	5,6	58,7	5,7
1996	34 695	2,5	58,2	5,8
1997	35 026	1,0	58,6	5,9
1998	34 743	-0,8	58,5	5,9
1999	34 347	-1,1	59,4	6,0
2000	35 661	3,8	59,1	5,6
2001	35 283	-1,1	58,2	5,9
2002	36 224	2,7	58,9	5,7
2003	35 182	-2,9	58,7	6,0
2004	34 652	-1,5	58,8	6,2
2005	34 058	-1,7	57,6	6,1

Lähde: Koulutustilastot, Tilastokeskus

Neljännes ylioppilaspojista jatkoi heti yliopistoon

Vuoden 2004 ylioppilaista noin 60 prosenttia ei jatkanut opintojaan välittömästi. Miesylioppilaista vajaa neljännes aloitti ylioppilasvuotenaan opiskelun yliopistossa, naisista selvästi harvempi. Naiset aloittivat toisen asteen ammatillisen koulutuksen ja ammattikorkeakoulukoulutuksen jo ylioppilasvuonna hieman miehiä useammin. Naisylioppilaiden sijoittuminen ammattikorkeakoulukoulutukseen ylioppilasvuonna kasvoi kolmella prosenttiyksiköllä edellisestä vuodesta miesten osuuden pysyessä ennallaan.

2.3 Vuoden 2004 ylioppilaiden sijoittuminen jatko-opintoihin koulutussektorin mukaan 2004

	Ylioppilaat 2004		Toisen asteen amatillinen koulutus		Ammattikorkea- koulukoulutus		Yliopistokoulutus		Ei jatkanut välittömästi	
		%		%		%		%		%
Yhteensä	34 949	100,0	1 418	4,1	5 925	17,0	6 722	19,2	20 884	59,8
Naiset	20 562	100,0	1 238	6,0	3 573	17,4	3 356	16,3	12 395	60,3
Miehet	14 387	100,0	180	1,3	2 352	16,3	3 366	23,4	8 489	59,0

Lähde: Koulutustilastot, Tilastokeskus

Ammatillinen koulutus

Puolet ammatillisen koulutuksen opiskelijoista naisia

Vuonna 2005 ammatillisen koulutuksen¹ opiskelijoista puolet oli naisia. Opetussuunnitelmaperusteisessa ammatillisessa peruskoulutuksesta naisia oli vähemmän kuin puolet (46 %) ja näyttötutkintoon valmistavasta ammatillisessa peruskoulutuksessa naiset olivat enemmistö (58 %). Ammattitutkintoon valmistavassa koulutuksessa hieman yli puolet oli naisia ja erikoisammattitutkintoon valmistavassa koulutuksessa hieman yli puolet oli puolestaan miehiä.

Ammatillisen tutkinnon suorittaneista naisia oli 53 prosenttia. Ammatillisen koulutuksen suorittaneista ainoastaan opetussuunnitelmaperusteisessa ammatillisessa peruskoulutuksessa oli miesenemmistö tutkinnon suorittaneissa. Muissa naisten osuus tutkinnon suorittaneista oli miesten osuutta suurempi.

2.4 Ammatillisen koulutuksen opiskelijat 2005

Koulutus	Yhteensä	Naisia	Miehiä
Opetussuunnitelmaperusteinen ammatillinen peruskoulutus	124 690	57 572	67 118
Näyttötutkintoon valmistava ammatillinen peruskoulutus	46 567	27 214	19 353
Ammattitutkintoon valmistava koulutus	51 958	26 660	25 298
Erikoisammattitutkintoon valmistava koulutus	20 183	9 791	10 392
Yhteensä	243 398	121 237	122 161

Lähde: Koulustilastot, Tilastokeskus

2.5 Ammatillisen koulutuksen tutkinnon suorittaneet 2005

Koulutus	Yhteensä	Naisia	Miehiä
Opetussuunnitelmaperusteinen ammatillinen peruskoulutus	31 375	15 009	16 366
Näyttötutkintoon valmistava ammatillinen peruskoulutus	9 324	5 761	3 563
Ammattitutkintoon valmistava koulutus	12 915	7 640	5 275
Erikoisammattitutkintoon valmistava koulutus	4 583	2 437	2 146
Yhteensä	58 197	30 847	27 350

Lähde: Koulustilastot, Tilastokeskus

Nais- ja miesvaltaiset alat

Ammatillisen koulutuksen koulutusaloista naisvaltaisina oli vuonna 2005 sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala, jonka opiskelijoista ja tutkinnon suorittaneista 90 prosenttia oli naisia. Seuraavaksi naisvaltaisina oli humanistinen ja opetusala, jonka opiskelijoista naisia oli 80 prosenttia (tutkinnon suorittaneista 78 % naisia). Matkailu-, ravitsemis- ja talousalan opiskelijoista 78 prosenttia oli naisia ja tutkinnon suorittaneista jopa 81 prosenttia. Yhteiskuntatieteellisen, liiketalouden ja hallin-

1 Sisältää oppilaitosmuotoisen ammatillisen koulutuksen ja oppisopimuskoulutuksen.

non alankin opiskelijoista peräti 68 prosenttia opiskelijoista ja 73 prosenttia tutkinnon suorittaneista oli naisia. Miesvaltaisin ammatillisen koulutuksen ala oli selvästi tekniikan ja liikenteen ala, jonka sekä opiskelijoista että tutkinnon suorittaneista 85 prosenttia oli miehiä. Koulutusala, joka oli tasaisesti jakautunut sukupuolten välillä, oli luonnonvara-ala ja ympäristöala.

2.6 Ammatillisen koulutuksen opiskelijat ja tutkinnot koulutusaloittain 2005

Opetushallinnon koulutusala	Opiskelijoita			Tutkintoja		
	Yhteensä	Naisia	Miehiä	Yhteensä	Naisia	Miehiä
	Lkm	%	%	Lkm	%	%
Humanistinen ja opetusala	3 286	80	20	757	78	22
Kulttuuriala	12 328	63	37	2 770	66	34
Yht.tiet, liiketal., hallinnon ala	24 693	68	32	7 311	73	27
Luonnontieteiden ala	8 895	25	75	1 952	31	69
Tekniikan ja liikenteen ala	73 667	15	85	17 150	15	85
Luonnonvara-ala- ja ympäristöala	11 123	52	48	2 511	54	46
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	31 903	90	10	8 419	90	10
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	24 810	78	22	6 555	81	19
Muu koulutus	1 386	22	78	661	20	80
Yhteensä	192 091	49	51	48 086	53	47

Lähde: Koulutustilastot, Tilastokeskus

Ammattikorkeakoulukoulutus

Ammattikorkeakouluissa naisennemistö

Ammattikorkeakoulujen uusista opiskelijoista 57 prosenttia oli naisia vuonna 2005. Kaikista ammattikorkeakouluopiskelijoista naisia oli 54 prosenttia. Tutkinnon suorittaneista peräti 63 prosenttia oli naisia.

Ammattikorkeakouluopinnoissa naisten aloja olivat sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala, joiden uusista opiskelijoista 89 prosenttia oli naisia. Seuraavaksi naisvaltaisin ala oli matkailu, ravitsemis- ja talousala, jonka uusista opiskelijoista 84

2.7 Ammattikorkeakoulujen opiskelijat ja tutkinnot koulutusaloittain 2005

Opetushallinnon koulutusala	Opiskelijoita			Tutkintoja		
	Yhteensä	Naisia	Miehiä	Yhteensä	Naisia	Miehiä
	Lkm	%	%	Lkm	%	%
Humanistinen ja opetusala	1 406	79	21	272	81	19
Kulttuuriala	11 710	68	32	1 748	74	26
Yht.tiet, liiketal., hallinnon ala	27 156	68	32	4 835	76	24
Luonnontieteiden ala	7 324	34	66	1 102	47	53
Tekniikan ja liikenteen ala	42 717	16	84	5 661	20	80
Luonnonvara-ala- ja ympäristöala	4 446	50	50	672	46	54
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	29 220	89	11	5 631	91	9
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	8 689	81	19	1 442	82	18
Muu koulutus	115	9	91	34	3	97
Yhteensä	132 783	54	46	21 397	63	37

Lähde: Koulutustilastot, Tilastokeskus

prosenttia oli naisia. Muita naisvaltaisia aloja olivat humanistinen ja kasvatustieteellinen, kulttuuriala ja yhteiskuntatieteellinen, liiketalouden ja hallinnon ala. Luonnonvara- ja ympäristöalan uusista opiskelijoista oli naisia ja miehiä suunnilleen yhtä paljon. Miesvaltaisia aloja olivat luonnontieteiden ala sekä tekniikan ja liikenteen ala.

Yliopistokoulutus

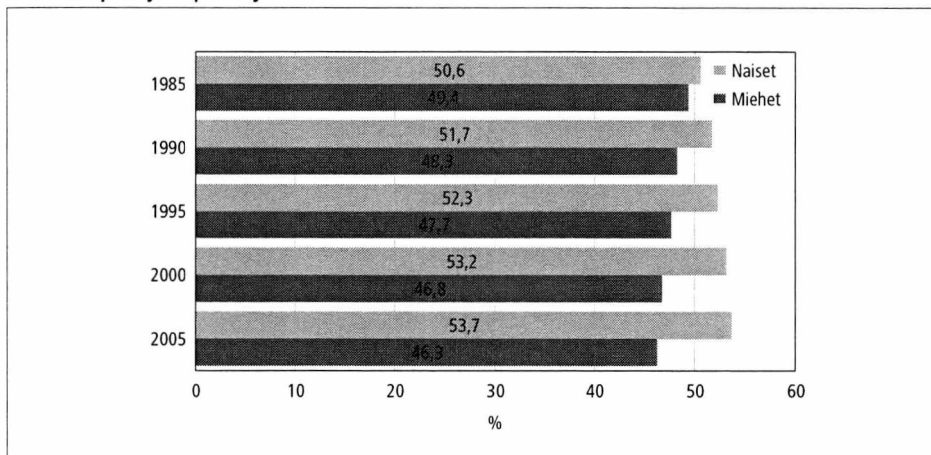
Yliopisto-opiskelijoista yli puolet naisia

Yliopistoissa opiskeli vuonna 2005 yhteensä 176 061 opiskelijaa. Näistä naisia oli 54 prosenttia. Vielä vuonna 1985 osuus oli 51 prosenttia. Uusista opiskelijoista naisia oli 57 prosenttia. Naisten osuus vaihteli kuitenkin suuresti eri koulutusaloilla. Esimerkiksi kasvatustieteellisen ja psykologian alan uusista opiskelijoista 84 prosenttia oli naisia. Myös humanistisella alalla naisten osuus uusista opiskelijoista oli suuri, 78 prosenttia, ja lääketieteellisen alan uusista opiskelijoista naisia oli 60 prosenttia. Teknillistieteellisellä alalla uusia naisopiskelijoita oli edelleen vähän, vain reilu viidennes (22 %).

Lääkärien erikoistumiskoulutus oli naisvaltaisin, sillä naisopiskelijoiden osuus oli peräti 65 prosenttia. Alemman korkeakoulututkinnon opiskelijoista oli naisten osuus 59 prosenttia. Myös tohtoriopiskelijoista yli puolet (53 %) oli naisia.

Yliopistoissa suoritetuista tutkinnoista (2005) naisvaltaisin opintoala oli selvästi terveystieteiden ala, jonka tutkinnoista peräti 95 prosenttia oli naisten suorittamia. Seuraavaksi naisvaltaisimpia aloja olivat psykologia (87 %), eläinlääketiede (87 %), farmasia (86 %), kasvatustiede (85 %) ja humanistinen opintoala (79 %). Myös lääketiede on naisvaltaisin: alan tutkinnoista 63 prosenttia oli naisten suorittamia. Miesvaltaisin opintoala oli tekniikka (75 %). Aloja, jotka olivat tutkintojen perusteella sukupuolen mukaan tasaisesti jakautuneita, olivat luonnontiede, oikeus- ja kauppatieteet, liikuntatiede sekä teologia.

2.8 Yliopistojen opiskelijat 1985–2005

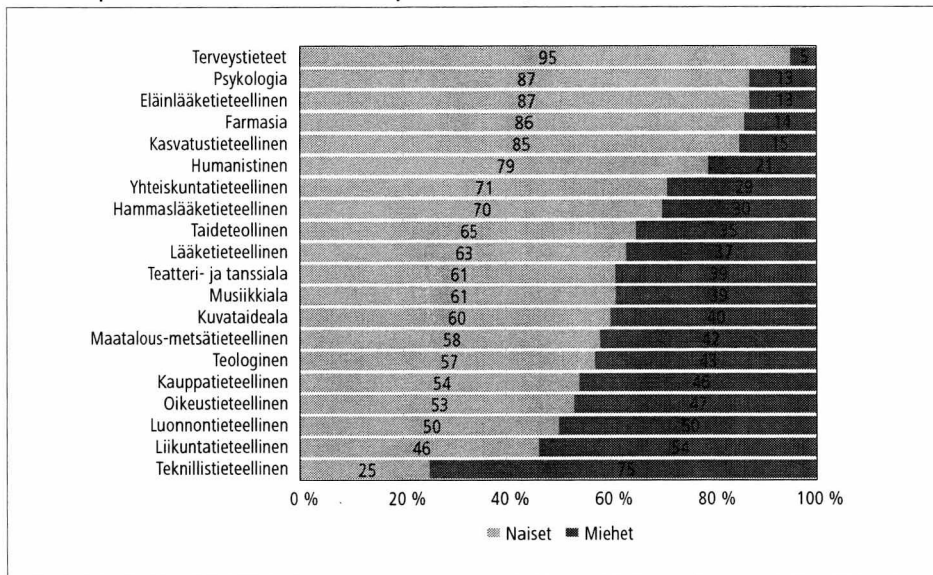
Lähde: Koulutustilastot, Tilastokeskus

2.9 Yliopisto-opiskelijat koulutusasteittain, 2005

Koulutusaste	Lkm			%	
	Yhteensä	Naisia	Miehiä	Naisia	Miehiä
Alempi korkeakoulututkinto	24 615	14 447	10 168	58,7	41,3
Ylempi korkeakoulututkinto	126 657	66 987	59 670	52,9	47,1
Lääkärien erikoistumiskoulutus	2 644	1 707	937	64,6	35,4
Lisensiaatintutkinto	4 418	2 018	2 400	45,7	54,3
Tohtorintutkinto	17 727	9 408	8 319	53,1	46,9
Yhteensä	176 061	94 567	81 494	53,7	46,3

Lähde: Koulutustilastot, Tilastokeskus

2.10 Yliopistoissa suoritettut tutkinnot opintoaloittain, 2005

Lähde: Koulutustilastot, Tilastokeskus

Koulutuksen keskeyttäminen

Miehet keskeyttävät naisia useammin

Miesopiskelijat keskeyttävät lukiokoulutuksen naisopiskelijoita useammin. Lukuvuoden 2003–2004 aikana miesopiskelijoista keskeytti lukiokoulutuksen neljä prosenttia, naisopiskelijoista keskeytti kolme prosenttia.

Samana lukuvuonna ammatillisen koulutuksen naisopiskelijoista 13 prosenttia keskeytti oman alan koulutuksensa, miesopiskelijoista 12 prosenttia. Ammatillisen koulutuksen kokonaan keskeytti 11 prosenttia niin nais- kuin miesopiskelijoistakin. Ero sukupuolten välillä ei siis ammatillisen koulutuksen keskeyttämisprosentissa

juuri ole. Sen sijaan aloittain tarkasteltuna eroja löytyy. Naisopiskelijat keskeyttivät ammatillisen koulutuksen eniten luonnontieteiden alalla ja luonnonvara- ja ympäristöalalla. Miesopiskelijat keskeyttivät puolestaan eniten liiketalouden ja hallinnon koulutuksen ja luonnonvara- ja ympäristöalan koulutuksen.

Ammattikorkeakoulukoulutuksen kokonaan keskeytti yhdeksän prosenttia opiskelijoista. Keskeyttämisessä on eroa sukupuolten välillä. Miesopiskelijoista oman alan opinnot keskeytti 11 prosenttia, naisopiskelijoista näin teki kahdeksan prosenttia. Ammattikorkeakoulukoulutuksen kokonaan keskeytti miesopiskelijoista 10 prosenttia, naisopiskelijoista vain seitsemän prosenttia. Miesopiskelijat keskeyttivät ammatikorreakoulukoulutuksen eniten humanistisella ja kasvatusalalla sekä matkailu-, ravitsemis- ja talousalalla. Naisopiskelijat keskeyttivät puolestaan eniten luonnontieteiden alalla, tekniikan ja liikenteen alalla sekä luonnonvara- ja ympäristöalalla.

Miehet keskeyttivät yliopistokoulutuksessa oman opintoalansa hieman naisia useammin. Samoin yliopistokoulutuksen kokonaan keskeyttäneet olivat useammin miehiä (6 %) kuin naisia (4 %). Yliopistokoulutuksen keskeyttäminen oli naisilla yleisintä kulttuurialalla. Miesopiskelijoiden yliopistokoulutuksen keskeyttäminen oli yleisintä kulttuurialalla ja luonnontieteissä.

2.11 Koulutuksen keskeyttäminen koulutussektoreittain sukupuolen mukaan lukuvuonna 2003–2004 (21.9.2003–20.9.2004)

Koulutusala	Koulutussektori						
	Lukio	Ammatillinen koulutus (toinen aste)		Ammattikorkeakoulukoulutus	Yliopistokoulutus		
	Keskeytti lukiokoulutuksen kokonaan	Keskeytti opinnot omalla koulutusosalalla	Keskeytti ammatillisen koulutuksen kokonaan	Keskeytti opinnot omalla koulutusosalalla	Keskeytti ammattikorkeakoulukoulutuksen kokonaan	Keskeytti opinnot omalla koulutusosalalla	Keskeytti yliopistokoulutuksen kokonaan
	%	%	%	%	%	%	%
Yhteensä	3,8	12,4	10,7	9,3	8,4	6,9	4,8
Naiset	3,4	12,9	10,7	7,7	6,9	6,6	4,3
Miehet	4,4	12,0	10,7	11,1	10,1	7,1	5,5

1) Omalla koulutusosalalla tarkoitetaan koulutussektoria ja koulutusala, jolla opiskelija opiskeli 20.9.2003.

Lähde: Koulutustilastot, Tilastokeskus

Väestön koulutus rakenne

Suomen väestö on koulutettua

Väestön koulutusrakennetta kuvattaessa otetaan kultakin henkilöltä huomioon vain yksi koulutus, joka on korkein suoritettu tutkinto tai samanasteisista tutkinnoista viimeisin suoritettu tutkinto. Perusasteen tutkinnon jälkeisiä tutkintoja ovat keski- ja korkea-asteen tutkinnot. Keskiasteen tutkintoja ovat ylioppilastutkinto ja ammatilliset tutkinnot, joihin sisältyvät sekä ammatillisissa oppilaitoksissa suoritettut tutkinnot että näyttötutkinnot. Korkea-asteen tutkintoja ovat alim-

man korkea-asteen eli opistotason tutkintojen lisäksi korkeakoulututkinnot, jotka on suoritettu yliopistoissa ja korkeakouluissa sekä väliaikaisissa ja vakinaisissa ammattikorkeakouluissa.

Vuoden 2005 lopussa oli 2 755 811 suomalaista suorittanut peruskoulun jälkeisen tutkinnon. Tutkinnon suorittaneen väestön määrä on enemmän kuin kaksinkertaistunut vuodesta 1970. Vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa oli 37 prosenttia 15 vuotta täyttäneestä väestöstä. Sukupuolten välillä ei ollut tässä suhteessa eroa.

Keskiasteen tutkinnon suorittaneita oli vuoden 2005 lopussa 1 651 070 eli 38 prosenttia 15 vuotta täyttäneestä väestöstä. Näistä keskiasteen tutkinnon suorittaneista naisia oli 49 prosenttia. Suomalaisista 15 vuotta täyttäneistä naisista 36 prosenttia ja 15 vuotta täyttäneistä miehistä 40 prosenttia oli suorittanut keskiasteen tutkinnon.

Korkea-asteen tutkinnon suorittaneita oli neljännes 15 vuotta täyttäneestä väestöstä vuonna 2005. 15 vuotta täyttäneistä naisista 28 ja miehistä 23 prosenttia oli suorittanut korkeakoulututkinnon. Tutkijakoulutusasteen oli suorittanut noin prosentti 15 vuotta täyttäneestä väestöstä. Tutkijakoulutusasteen suorittaneista naisia oli 37 prosenttia.

Kansainvälisesti tarkasteltuna suomalaisnaisten koulutustaso on korkea. Vuonna 2004 keskiasteen suorittaneiden naisten osuus 25–64-vuotiaista oli 78 prosenttia. Osuus on korkea, vaikkakin hieman alhaisempi kuin esimerkiksi Ruotsissa (83 %) ja Norjassa (88 %). Samoin korkea-asteen suorittaneiden naisten osuus 25–64-vuotiaista oli meillä 34 prosenttia vuonna 2004 eli hieman pienempi kuin Ruotsissa (35 %), mutta suurempi kuin Norjassa (32 %). OECD-maissa korkea-asteen suorittaneiden naisten osuus oli keskimäärin 25 prosenttia ja keskiasteen suorittaneiden 67 prosenttia.

2.12 Väestö koulutusasteen mukaan 2005

	Yhteensä	Naiset	Miehet	Naiset	Miehet
	Lkm			%	%
Ei perusasteen jälk. tutkintoa	1 592 865	819 171	773 694	36,6	36,7
Tutkinnon suorittaneita	2 755 811	1 419 972	1 335 839	63,4	63,3
Keskiaste	1 651 070	803 711	847 359	35,9	40,2
Korkea-aste	1 104 741	616 261	488 480	27,5	23,2
Alin korkea-aste	500 555	305 734	194 821	13,7	9,2
Alempi korkeakouluaste	295 370	154 122	141 248	6,9	6,7
Ylempi korkeakouluaste	279 387	145 624	133 763	6,5	6,3
Tutkijakoulutusaste	29 429	10 781	18 648	0,5	0,9
• Lisensiaattitutkinto	9 337	3 607	5 730	0,2	0,3
• Tohtoritutkinto	20 092	7 174	12 918	0,3	0,6
Yhteensä	4 348 676	2 239 143	2 109 533	100,0	100,0

Lähde: Koulutustilastot, Tilastokeskus

Nuorten naisten koulutustaso on korkea

Lähes 90 prosenttia 25–34-vuotiaista naisista oli suorittanut perusasteen jälkeisiä tutkintoja, 55–64-vuotiaista naisista vain 60 prosenttia. Nuorimmissa ikäluokissa osuudet olivat suuremmat naisilla kuin miehillä. 55–64-vuotiaiden ikäluokassa ei juuri ollut eroa sukupuolten välillä. Tätä vanhemmissa ikäluokissa tutkinnon suorittaneiden osuus oli miehillä suurempi kuin naisilla.

Keskiasteen suorittaneita oli 25–34-vuotiaista miehistä hieman yli puolet (53 %), samanikäisistä naisista vain 42 prosenttia. 35–44-vuotiaista miehistä 48 prosenttia oli suorittanut keskiasteen tutkinnon, naisista 41 prosenttia. Naisilla keskiasteen suorittaneiden osuudet ovat miesten osuuksia suuremmat yli 55-vuotiaiden ikäryhmissä, nuoremmissa ikäryhmissä miesten osuudet ovat suuremmat.

Korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden 25–64-vuotiaiden naisten osuus kyseisen ikäisistä naisista oli kasvanut vuoden 1970 noin 10 prosentista 39 prosenttiin vuonna 2005. Ikäryhmittäin tarkasteltuna eroja korkea-asteen tutkinnon suorittamisessa löytyi. 25–34-vuotiaista naisista 46 prosenttia oli suorittanut korkea-kouluasteen tutkinnon ja 35–44-vuotiaistakin 47 prosenttia. Sen sijaan 45–54-vuotiaista naisista korkeakouluasteen oli suorittanut 37 prosenttia ja 55–64-vuotiaista vain 26 prosenttia.

Korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden miesten osuudet olivat pienemmät kuin naisilla kaikissa paitsi 55-vuotiaiden ja sitä vanhempien ikäryhmissä. Korkea-asteen tutkinnon suorittaneita oli 25–34-vuotiaista miehistä 29 prosenttia, 35–44-vuotiaista miehistä kolmannes ja 45–54-vuotiaista miehistä 29 prosenttia.

2.13 Perusasteen jälkeisiä tutkintoja suorittaneet 2005

	15 vuotta täyttänyt väestö yhteensä	Näistä tutkinnon suorittaneita yhteensä	%	Keskiaste yhteensä	%	Korkea-aste yhteensä	%
Naiset							
Yhteensä	2 239 143	1 419 972	63,4	803 711	35,9	616 261	27,5
15–24	320 050	158 098	49,4	147 208	46,0	10 890	6,7
25–34	312 361	276 708	88,6	132 053	42,3	144 655	46,3
35–44	356 758	313 163	87,8	144 750	40,6	168 413	47,2
45–54	384 055	304 482	79,3	162 562	42,3	141 920	37,0
55–64	361 522	218 521	60,4	124 640	34,5	93 881	26,0
65–74	244 008	91 428	37,5	56 068	23,0	35 360	14,5
75–	260 389	57 572	22,1	36 430	14,0	21 142	8,1
Miehet							
Yhteensä	2 109 533	1 335 839	63,3	847 359	40,2	488 480	23,2
15–24	334 828	152 493	45,5	149 807	44,7	2 686	0,8
25–34	327 803	269 423	82,2	173 933	53,1	95 490	29,1
35–44	368 778	298 725	81,0	178 011	48,3	120 714	32,7
45–54	388 013	287 935	74,2	173 856	44,8	114 079	29,4
55–64	353 343	209 581	59,3	114 481	32,4	95 100	26,9
65–74	204 190	81 320	39,8	40 877	20,0	40 443	19,8
75–	132 578	36 362	27,4	16 394	12,4	19 968	15,1

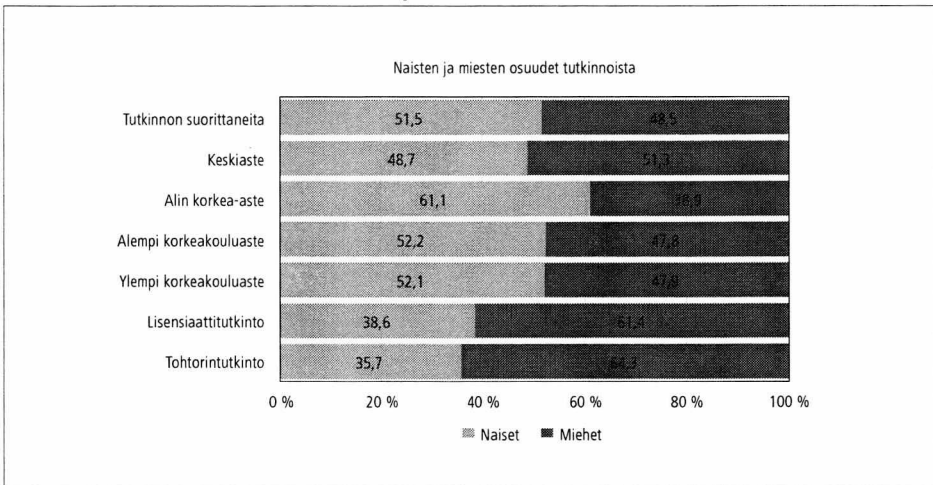
Lähde: Koulutustilastot, Tilastokeskus

55–64-vuotiaista miehistä korkea-asteen tutkinnon oli suorittanut 27 prosenttia, hieman useampi kuin samanikäisistä naisista.

Tutkinnon suorittaneista enemmistö naisia

Tutkinnon suorittaneesta 15 vuotta täyttäneestä väestöstä yli puolet oli naisia vuonna 2005. Keskiasteen tutkinnon suorittaneista hieman yli puolet oli miehiä (51%). Alimman korkea-asteen suorittaneista peräti 61 prosenttia oli naisia. Sekä alemman että ylemmän korkeakouluasteen suorittaneista 52 prosenttia oli naisia. Sen sijaan lisensiaattitutkinnoista 61 prosenttia ja tohtorintutkinnoista 64 prosenttia oli miesten suorittamia.

2.14 Tutkinnon suorittaneet 15 vuotta täyttäneestä väestöstä koulutusasteittain 2005

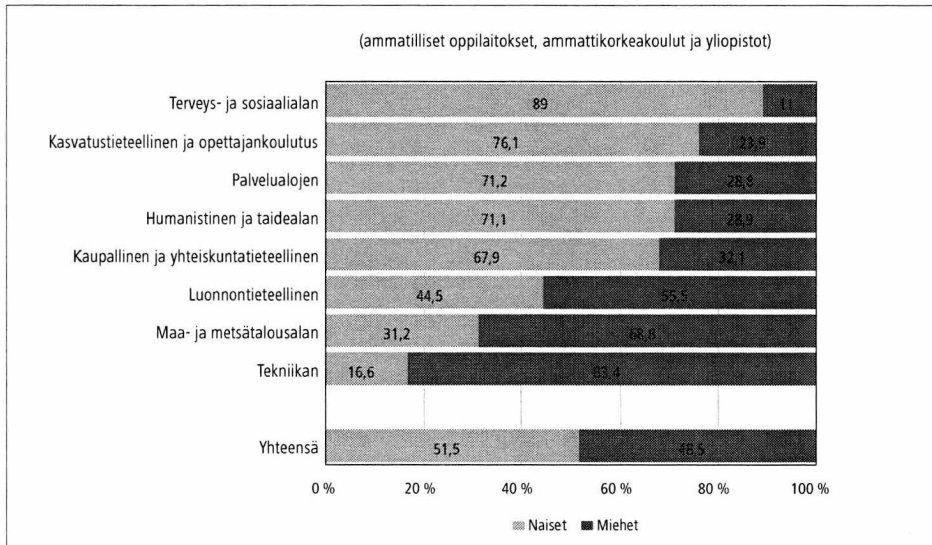

Lähde: Koulutustilastot, Tilastokeskus

Terveys- ja sosiaalialan naiset – tekniikan miehet

Terveys- ja sosiaalialalla suoritetuista ammatillisista ja korkeakoulututkinnoista lähes 90 prosenttia oli naisten suorittamia vuonna 2005. Kasvatustieteellisen ja opettajankoulutuksen suorittaneista naisia oli 76 prosenttia. Myös palvelualoilla, humanistisella ja taidealalla sekä kaupallisella ja yhteiskuntatieteellisellä alalla tutkintonsa suorittaneista enemmistö oli naisia. Tekniikan alalla tutkinnon suorittaneista 83 prosenttia oli miehiä. Maa- ja metsätalousalalla tutkinnon suorittaneesta väestöstä 69 prosenttia oli miehiä. 56 prosenttia luonnontieteellisen alan tutkinnoista oli miesten suorittamia.

2.15 Ammatillisen tutkinnon ja korkeakoulututkinnon suorittanut väestö koulutusalan mukaan 2005

Lähde: Koulustilastot, Tilastokeskus

2.16 Ammatillisen tutkinnon ja korkeakoulututkinnon suorittanut väestö koulutusalan mukaan 2005

	Naiset		Miehet		Yhteensä	
	Lkm	%	Lkm	%	Lkm	%
Kasvatustieteellinen ja opettajankoulutus	62 418	76,1	19 628	23,9	82 046	100
Humanistinen ja taidealan koulutus	80 667	71,1	32 801	28,9	113 468	100
Kaupallinen ja yhteiskuntatieteellinen koulutus	347 536	67,9	164 395	32,1	511 931	100
Luonnontieteellinen koulutus	24 836	44,5	30 966	55,5	55 802	100
Tekniikan koulutus	139 276	16,6	701 489	83,4	840 765	100
Maa- ja metsätalouden koulutus	41 310	31,2	91 075	68,8	132 385	100
Terveys- ja sosiaalialan koulutus	310 863	89,0	38 398	11,0	349 261	100
Palvelualojen koulutus	238 401	71,2	96 356	28,8	334 757	100
Yhteensä	1 245 307	51,5	1 175 108	48,5	2 420 415	100

Lähde: Koulustilastot, Tilastokeskus

Koulutuksen kesto ja työelämään sijoittuminen

Koulutuksen kesto

Yleisimpien korkeakoulututkintojen keski-suoritus-aika (mediaani) oli kuusi vuotta vuonna 2005. Vielä vuonna 1999 keski-suoritus-aika oli 6,5 vuotta, mutta tämän jälkeen keski-suoritus-aika on pysynyt kuudessa vuodessa. Yleisimmistä korkeakoulututkinnoista pisimmät suoritusajat olivat arkkitehdillä (9,5 vuotta) ja maisema-arkkitehdillä (8,5 vuotta), lyhimmät teatteritieteen (4 vuotta), terveystieteen (4 vuotta) ja kuvataiteen (4,5 vuotta) maistereilla.

Sijoittuminen työelämään

Naisten ja miesten työhön sijoittumisessa on eroja. Vuonna 2003 tutkinnon suorittaneista vuonna 2004 työssäkäyviä oli naisista 53 prosenttia ja miehistä 43 prosenttia. Työttömänä oli naisista ja miehistä kuusi prosenttia, opiskelijoina naisista 37 prosenttia ja miehistä 41 prosenttia ja muussa toiminnassa naisista neljä prosenttia ja miehistä yhdeksän prosenttia.

Korkea-asteen suorittaneet olivat työllistyneet hyvin. Yli 80 prosenttia korkea-asteen tutkinnon vuonna 2003 suorittaneista oli työllistynyt valmistumistaan seuraavana vuonna. Ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneet miehet olivat sijoittuneet työelämään hieman naisia paremmin: miehistä työllistyneitä oli 88 prosenttia ja naisista 85 prosenttia. Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet naiset olivat työllistyneet yhtä hyvin kuin ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneetkin, miehet lähes yhtä hyvin (86 %). Opistoasteen ja ammatillisen korkea-asteen koulutukset ovat loppumassa, mutta vielä kyseisen koulutuksen suorittaneet sijoittuivat työelämään hyvin. Toisen asteen ammatillisen tutkinnon

2.17 Vuonna 2003 tutkinnon suorittaneet koulutusasteen² ja pääasiallisen toiminnan mukaan 2004

Koulutusaste	Tutkinnon suorittaneita 2003				Pääasiallinen toiminta vuoden 2004 lopussa (ennakkotieto) ¹⁾							
	Naisia		Miehiä		Työllisiä		Työttömiä		Opiskelijoita		Muita	
		%		%	Naisia	Miehiä	Naisia	Miehiä	Naisia	Miehiä	Naisia	Miehiä
Perusaste	29 551	100,0	30 829	100,0	17,4	14,3	1,1	1,1	78,6	82,3	2,9	2,4
Ylioppilastutkinto	19 143	100,0	13 727	100,0	45,2	29,3	4,3	4,2	46,4	38,0	4,2	28,5
Toisen asteen ammatillinen tutkinto	24 417	100,0	22 471	100,0	71,3	63,6	13,5	15,4	9,5	9,5	5,6	11,5
Opistoasteen tutkinto	170	100,0	622	100,0	87,6	94,5	4,7	1,4	5,9	2,4	1,8	1,6
Ammatillinen korkea-asteen tutkinto	1	100,0	34	100,0	100,0	88,2	–	–	–	5,9	–	5,9
Ammattikorkeakoulututkinto	12 647	100,0	7 405	100,0	85,0	86,2	6,3	7,3	4,1	4,4	4,5	2,0
Alempi korkeakoulututkinto	1 552	100,0	381	100,0	76,4	72,4	2,4	3,7	18,6	22,0	2,5	1,8
Ylempi korkeakoulututkinto	7 282	100,0	4 921	100,0	84,5	87,6	4,7	4,5	6,0	5,4	4,8	2,5
Lääkärien erikoistumiskoulutus	315	100,0	190	100,0	96,5	97,4	–	–	1,9	2,1	1,6	0,5
Lisensiaatintutkinto	269	100,0	225	100,0	83,6	88,4	1,9	0,9	12,6	8,9	1,9	1,8
Tohtorintutkinto	544	100,0	616	100,0	89,5	89,4	2,0	2,1	2,0	1,6	6,4	6,8
Yhteensä 2004	95 891	100,0	81 421	100,0	52,6	43,3	5,9	6,4	37,3	41,1	4,2	9,3
2003	95 814	100,0	80 176	100,0	52,1	42,0	5,7	6,3	38,1	42,5	4,0	9,2
2002	93 776	100,0	80 867	100,0	50,7	41,4	5,6	6,0	39,4	42,9	4,4	9,6
2001	94 670	100,0	82 113	100,0	49,7	41,0	5,8	6,4	39,8	42,5	4,6	10,2
2000	94 914	100,0	82 923	100,0	47,9	42,1	6,4	5,5	40,7	42,9	5,1	9,4
1999	92 882	100,0	81 590	100,0	45,6	39,3	6,9	6,3	42,4	44,0	5,1	10,4

1) Tiedot perustuvat Tilastokeskuksen Työssäkäyntitilaston vuoden 2004 ennakkotietoihin. Työssäkäyntitilastossa työlliseen työvoimaan luetaan kaikki 15–74-vuotiaat henkilöt, jotka olivat vuoden viimeisellä viikolla ansiotyössä. Tieto työllisyydestä perustuu työeläke- ja veroviranomaisten tietoihin. Opiskelija on 15 vuotta täyttänyt henkilö, joka opiskelee päätoimisesti jossakin oppilaitoksessa eikä ole ansiotyössä eikä työtön.

2) Opetushallinnon luokitus.

Lähde: Koulutustilastot, Tilastokeskus

suorittaneista naisista oli työllistynyt 71 prosenttia ja miehistä 64 prosenttia. Perusasteelta ja lukioista siirrytään yleisimmin jatko-opintoihin, minkä vuoksi niistä työllistytään heikoimmin.

Työttömänä oli toisen asteen ammatillisen tutkinnon vuonna 2003 suorittaneista naisista 14 prosenttia ja miehistä 15 prosenttia vuonna 2004. Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneista naisista työttömänä oli kuusi prosenttia ja miehistä seitsemän prosenttia. Ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneista naisista ja miehistä työttömänä oli viisi prosenttia valmistuneista. Lääkärien erikoistumiskoulutuksen suorittaneista ei kukaan ollut työttömänä. Vaikka perusasteen suorittaneet olivat työllistyneet muita heikoimmin, ei heistäkään ollut työttömänä kuin prosentti naisista ja miehistä.

Perusasteen suorittamista seuraavana vuonna opiskeltiin. Perusasteen tutkinnon vuonna 2003 suorittaneista miehistä opiskelijoina oli seuraavana vuonna 82 prosenttia, naisista hieman harvempi (79 %). Ylioppilastutkinnon suorittaneet naiset (46 %) olivat miehiä (38 %) useammin opiskelijoina seuraavana vuonna tutkinnon suorittamisesta, mikä selittynee suurelta osin miesten asepalveluksella. Alemman korkeakoulututkinnon jälkeen opiskeltiin: miehistä 22 prosenttia oli seuraavana vuonna opiskelijana, naisista 19 prosenttia. Ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneista naisista ja miehistä oli opiskelijana lähes yhtä moni: naisista kuusi prosenttia ja miehistä viisi prosenttia. Lisensiaatintutkinnon suorittaneista naisista oli puolestaan opiskelijana 13 prosenttia, miehistä yhdeksän prosenttia. Vielä tohtorintutkinnon jälkeenkin opiskeltiin. Tohtorintutkinnon suorittaneista kaksi prosenttia sekä naisista että miehistä oli opiskelijana.

Lähteet

Koulutustilastot

<http://tilastokeskus.fi/til/kou.html>

Education at a Glance, OECD 2006

3 Työelämä

Työvoima = työlliset + työttömät

Työvoimaosuus = Työvoiman prosenttiosuus työikäisestä väestöstä (15–74-v.)

Työllisyysaste = 15–64-vuotiaiden työllisten prosenttiosuus samanikäisestä väestöstä

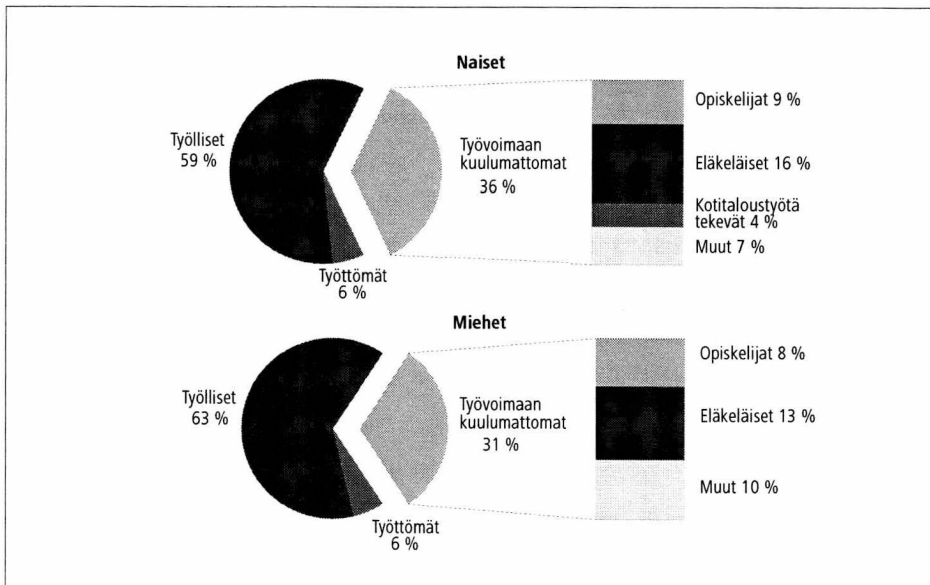
Työttömyysaste = Työttömien prosenttiosuus työvoimasta

Väestön pääasiallinen toiminta

Suomessa oli vuonna 2005 yhteensä 3 948 000 iältään 15–74-vuotiaasta henkilöä. Näistä naisia oli 1 975 000 eli puolet. Tämänikäisten naisten työvoimaosuus oli 64 prosenttia, työllisinä oli 59 prosenttia ja työttömänä kuusi prosenttia. Miesten työvoimaosuus oli 69 prosenttia, eli hieman korkeampi kuin naisilla. Miehistä työllisinä oli 63 prosenttia ja työttömänä kuusi prosenttia.

Työvoiman ulkopuolisia ovat esimerkiksi opiskelijat, eläkeläiset, omaa kotitaloutta hoitavat ja varusmiehet. Työvoiman ulkopuolella oli vuonna 2005 15–74-vuotiaista naisista 36 prosenttia ja miehistä 31 prosenttia. Työvoimaan kuulumattomien naisten osuus oli siis hieman suurempi kuin vastaava miesten osuus.

3.1 15–74 -vuotias väestö toiminnan mukaan 2005

Lähde: Työvoimatutkimus, Tilastokeskus

Työllisyys

Suomessa naisten työllisyysaste on korkea ja sukupuolten välinen ero työllisyysasteessa pohjoismaalaiseen tyyliin pieni verrattaessa tilannetta esimerkiksi Turkin, Maltan, Kreikan tai Italian tilanteisiin. Vuonna 2005 15–74-vuotiaiden naisten työllisyysaste oli Suomessa 67 ja miesten 70 prosenttia. Esimerkiksi Turkissa naisten työllisyysaste on 25 prosenttia miesten työllisyysasteen ollessa lähes 70 prosenttia.

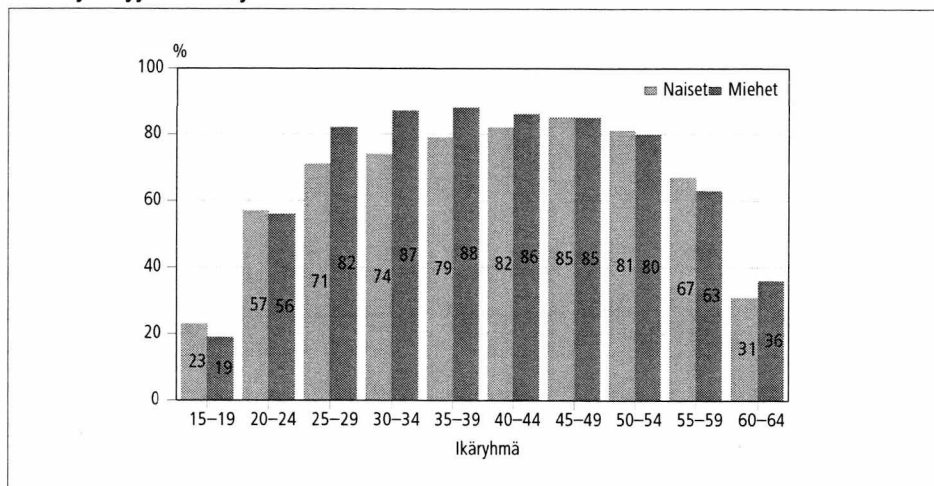
Vuonna 2005 työvoimaan kuului 15–64-vuotiaista naisista 73 prosenttia ja miehistä 76 prosenttia. Työllisiä oli tämän ikäisistä naisista 67 prosenttia ja miehistä 69 prosenttia. Nuoret alle 25-vuotiaat naiset ovat useammin työllisinä kuin nuoret miehet. Yli 25-vuotiailla tilanne kääntyy päinvastoin. Syitä tähän voittaneen etsiä mm. varusmiespalveluksesta, jolloin nuoret miehet sijoittuvat todennäköisimmin työvoiman ulkopuolisiksi. 30–34-vuotiaista miehistä työllisenä oli 87 prosenttia, vastaavan ikäisistä naisista 75 prosenttia. Eniten työllisiä naisia oli 45–49-vuotiaiden ikäluokassa, työllisenä oli 85 prosenttia. Naisten myöhäisempi työhön osallistumisen huippu selittyy perheellistymisellä nuoremmassa ikäluokassa. Selvä väheneminen työvoimaan kuulumisessa tapahtuu jo ennen eläkeikää, 55–59-vuotiaana. Tämän ikäisistä naisista työllisenä oli 67 prosenttia, miehistä 63 prosenttia. Yli 60-vuotiaista miehistä oli suurempi osuus työllisenä kuin vastaavan ikäisistä naisista.

3.2 Työlliset, työttömät ja työvoima ikäryhmittäin 2005

Ikä	Työvoima			Työlliset			Työttömät			Väestö		
	Naiset	Miehet	Yhteensä	Naiset	Miehet	Yhteensä	Naiset	Miehet	Yhteensä	Naiset	Miehet	Yhteensä
1 000 henkeä												
15–19	51	45	96	35	32	67	15	13	28	154	165	319
20–24	110	115	225	94	95	189	16	20	36	165	169	333
25–29	124	155	279	113	142	255	12	12	24	159	173	331
30–34	122	143	265	114	134	248	9	9	17	153	154	307
35–39	146	167	313	136	158	294	10	10	19	173	180	353
40–44	165	177	341	153	165	318	12	12	23	187	192	379
45–49	173	172	345	162	161	323	11	11	21	191	190	381
50–54	170	169	339	157	159	317	12	10	23	195	200	395
55–59	153	145	298	142	133	275	11	12	23	211	210	421
60–64	46	51	97	44	49	93	2	2	4	142	135	276
65–74	8	15	23	8	15	23	0	–	0	247	205	452
15–24	161	160	321	129	127	256	31	33	64	319	334	653
15–64	1 259	1 338	2 597	1 150	1 228	2 378	109	111	220	1 729	1 767	3 496
15–74	1 267	1 353	2 621	1 158	1 243	2 401	109	111	220	1 975	1 972	3 948

Lähde: Työvoimatutkimus, Tilastokeskus

3.3 Työllisyysaste ikäryhmittäin 2005

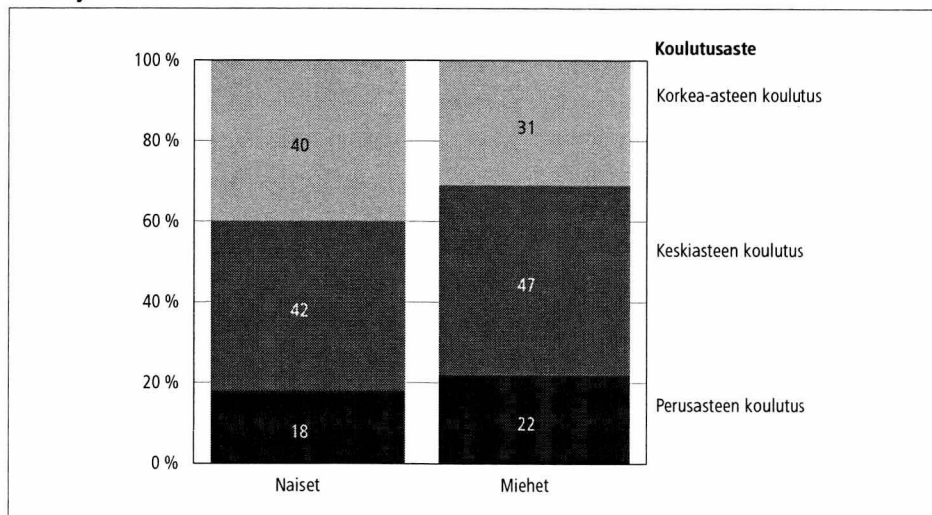

Lähde: Työvoimatutkimus, Tilastokeskus

Työlliset koulutusasteittain

Työlliset naiset ovat koulutetumpia kuin työlliset miehet. Korkea-asteen koulutus oli 40 prosentilla työllisistä 15–64-vuotiaista naisista, kun vastaavanikäisistä työllisistä miehistä vain vajaalla kolmanneksella. Keskiasteen koulutus on kuitenkin yleisin sekä nais- että miestyöllisillä. Työllisillä miehillä on naisia hieman useammin perusasteen koulutus.

3.4 Työlliset koulutusasteittain 2004

Lähde: Työvoimatutkimus, Tilastokeskus

Naiset epätyypillisissä työsuhteissa

Naiset työskentelevät miehiä useammin epätyypillisissä eli osa-aikaisissa tai mää-
räaikaisissa työsuhteissa. Erityisesti nuorten naisten osa-aikatyö on lisääntynyt
huomattavasti viimeisten viidentoista vuoden aikana. Työllisistä (15-64-vuoti-
aat) naisista 18 prosenttia työskenteli vuonna 2005 osa-aikatyössä. Alle 25-vuoti-
aista työllisistä naisista osa-aikatyötä teki puolet, mikä on huomattavasti enem-
män kuin kymmenen vuotta aiemmin, jolloin kyseisen ikäisistä naisista osa-aika-
työtä teki 38 prosenttia. Vuonna 1990 alle 25-vuotiaista naisista osa-aikatyötä te-
ki vajaa neljännes (23,6 %). Alle 25-vuotiaiden miesten osa-aikatyön osuus oli 28
prosenttia vuonna 2005. Viisitoista vuotta aiemmin vastaava nuorten miesten
osa-aikatyön osuus oli 14 prosenttia.

Yleisimmät osa-aikatyön syyt ovat opiskelu ja kokoaikatyön puuttuminen.
Näiden jälkeen yleisin syy erityisesti miehillä on osa-aikaeläke.

Osa-aikatyö on keskittynyt tietyille toimialoille. Vuonna 2005 osa-aikatyön
osuus oli kaupan alalla 24 prosenttia ja naisvaltaisella vähittäiskaupan alalla 38
prosenttia. Osa-aikatyötä teki päätoimissaan kaupan alalla työskentelevistä nai-
sista 37 prosenttia ja miehistä vain 10 prosenttia. Vähittäiskaupan alalla osa-aika-

3.5 Osa-aikatyölliset palkansaajat¹⁾ iän ja osa-aikatyön syyn mukaan 2005

Ikä	Osa-aikaiset palkansaajat yhteensä	Osa-aikatyön syy							
		Yhteensä	Opiskelu	Kokoai- kay- työtä ei löytynyt	Lasten hoito	Eläke tai osaeläke	Ei halua kokoai- kay- työtä	Terveydelli- nen tai muu syy	
		1 000 henkeä	%						
Molemmat sukupuolet									
15-64	270	100	33,6	27,9	8,5	15,1	8,4	6,3	
15-24	97	100	72,2	18,8	..	..	4,7	(3,4)	
25-29	28	100	51,4	31,9	..	..	..	..	
30-49	74	100	8,1	42,3	26,7	(2,8)	11,1	8,9	
50-64	71	100	..	23,6	..	54,2	12,1	8,6	
Naiset									
15-64	189	100	30,4	29,8	11,9	12,5	9,6	5,8	
15-24	64	100	70,5	20,8	..	..	(4,3)	..	
25-29	18	100	43,3	37,0	..	..	..	..	
30-49	60	100	7,4	40,1	32,4	..	11,5	6,9	
50-64	48	100	..	25,9	..	47,3	15,8	9,0	
Miehet									
15-64	80	100	41,4	23,5	..	21,2	5,7	7,6	
15-24	33	100	75,5	15,0	-	-	(5,3)	..	
25-29	10	100	66,0	(22,7)	..	..	..	..	
30-49	14	100	..	51,7	..	..	..	(17,1)	
50-64	23	100	..	19,0	-	68,3	..	..	

1) Omasta mielestään osa-aikatyötä tehneet palkansaajat

Lähde: Työvoimatutkimus, Tilastokeskus

työtä teki 44 prosenttia naisista ja 22 prosenttia miehistä. Majoitus- ja ravitsemistoiminnassa sukupuolten välillä ei ollut eroa osa-aikatyön tekemisessä. Rakenusallalla miehet eivät tehneet osa-aikatyötä, mutta alan harvat naiset kylläkin.

Naispalkansaajista viidennes oli määräaikaisessa työsuhteessa, miehistä vain noin 13 prosenttia. Lähes kaikissa ikäluokissa määräaikaisten osuus oli suurempi naisilla. Ainoastaan 15–19-vuotiaiden ja vähintään 60-vuotiaiden ikäluokissa tilanne oli toisin päin. Koulutustasokaan ei selitä sitä, miksi naiset ovat miehiä useammin määräaikaisessa työsuhteessa, sillä tilanne oli sama kaikilla koulutusasteilla.

Peräti 72 prosenttia 15–64-vuotiaista määräaikaisessa työsuhteessa olevista naisista ilmoitti määräaikaisuutensa syyksi sen, ettei pysyvää työtä ole löytynyt. Miehillä osuus oli huomattavasti pienempi 63 prosenttia. Vain reilu viidennes naisista ilmoitti, ettei halua pysyvää työtä. Miehistä puolestaan 27 prosenttia oli tätä mieltä. Määräaikaisuuden syy vaihteli myös ikäryhmittäin. Nuorista 15–24-vuotiaista määräaikaisista naisista 45 prosenttia ei halunnut pysyvää työtä, mutta 30–49-vuotiaista määräaikaisista naisista näin ajatteli vain 11 prosenttia. Nuorilla miehillä määräaikaisuuden syynä oli vielä naisiakkin useammin se, ettei halua pysyvää työtä. Naiset ilmoittivat kaikissa ikäryhmissä miehiä useammin määräaikaisuuden syyksi sen, ettei pysyvää työtä ollut tarjolla.

3.6 Määräaikaisessa työsuhteessa olevat palkansaajat iän ja määräaikaisuuden syyn mukaan 2005

Ikä	Määräaikaiset palkansaajat yhteensä	Määräaikaisuuden syy				
		Yhteensä	Työ liittyy opiskeluun	Pysyvää työtä ei löytynyt	Ei halua pysyvää työtä	Muu syy tai ei osaa sanoa
1 000 henkeä		%				
Molemmat sukupuolet						
15–64	345	100	5,2	68,3	24,0	2,5
15–24	108	100	8,2	42,9	46,3	(2,6)
25–29	67	100	5,9	72,6	18,7	(2,8)
30–49	128	100	3,5	83,3	10,6	(2,5)
50–64	40	100	..	81,7	15,2	..
Naiset						
15–64	212	100	4,3	71,9	21,9	(1,9)
15–24	58	100	(5,8)	46,8	45,2	..
25–29	40	100	(4,7)	75,7	18,2	..
30–49	88	100	(3,8)	83,9	10,3	..
50–64	25	100	..	82,7	(14,2)	..
Miehet						
15–64	133	100	6,6	62,6	27,3	3,5
15–24	50	100	10,9	38,4	47,5	(3,1)
25–29	27	100	(7,7)	68,1	19,4	..
30–49	40	100	..	82,2	11,4	..
50–64	15	100	..	80,0	(16,8)	..

Lähde: Työvoimatutkimus, Tilastokeskus

Verrattuna vuoteen 1997 määräaikaisten osuus kaikista 15–74-vuotiaista palkansaajista on pienentynyt vuoteen 2005 kaikilla työnantajasektoreilla. Osuus on kuitenkin kasvanut niin naisilla kuin miehilläkin vuodesta 2004 vuoteen 2005 kaikilla sektoreilla.

3.7 Määräaikaisten osuus kaikista palkansaajista työnantajasektorin mukaan 1997–2005, % (15–74-vuotiaat)

Vuosi	Työnantajasektori								
	Yksityinen			Valtio			Kunta		
	Naiset	Miehet	Yhteensä	Naiset	Miehet	Yhteensä	Naiset	Miehet	Yhteensä
1997	16,7	13,2	14,6	27,1	22,7	24,7	25,6	24,5	25,3
1998	16,8	12,6	14,3	26,5	22,5	24,3	24,5	20,5	23,6
1999	16,6	11,8	13,7	24,7	21,6	23,1	23,5	21,3	22,9
2000	16,4	11,0	13,2	24,3	19,2	21,6	23,7	21,4	23,1
2001	16,6	10,9	13,2	24,2	20,6	22,4	24,0	21,7	23,4
2002	15,5	10,6	12,6	28,8	21,4	25,0	23,9	20,9	23,2
2003	15,7	10,4	12,6	26,9	20,8	23,7	25,0	22,0	24,3
2004	15,9	10,7	12,8	24,6	21,8	24,6	23,5	20,8	22,9
2005	16,6	10,8	13,2	25,8	23,7	24,6	24,3	21,3	23,6

Lähde: Työvoimatutkimus, Tilastokeskus

Palkansaajat ja yrittäjät

Suomessa oli vuonna 2005 yhteensä 2 098 000 palkansaajaa, joista vajaa puolet (48 %) oli naisia. Naispalkansaajista noin viidennes työskenteli työntekijöinä, yli puolet alemmina toimihenkilöinä ja vajaa neljännes ylempinä toimihenkilöinä. Miespalkansaajista puolet oli työntekijöitä, reilu viidennes alempia toimihenkilöitä ja 29 prosenttia ylempiä toimihenkilöitä.

3.8 Palkansaajat¹⁾ sosioekonomisen aseman mukaan 2005

Sukupuoli	Yhteensä	Ylemmät toimi- henkilöt	Alemmat toimi- henkilöt	Työntekijät	Tuntematon
Naiset	1 060	251	587	221	..
Miehet	1 038	300	222	513	(3)
Yhteensä	2 098	550	809	734	5
Naiset	100	23,7	55,3	20,8	..
Miehet	100	28,9	21,4	49,5	(0,3)
Yhteensä	100	26,2	38,6	35,0	0,2

1) Työlliset palkansaajat

Lähde: Työvoimatutkimus, Tilastokeskus

Vuonna 2005 työllisistä naisista 98 000 eli kahdeksan prosenttia työskenteli yrittäjinä tai yrittäjäperheenjäseninä. Miehistä yrittäjinä tai yrittäjäperheenjäseninä työskenteli 205 000, mikä on 16 prosenttia työllisistä miehistä.

Kaikista yrittäjistä ja yrittäjäperheenjäsenistä valtaosa oli miehiä, naisia oli yrittäjistä vajaa kolmannes, yrittäjäperheenjäsenistä hieman useampi (39 %). Työnantajayrittäjistä vain vajaa neljännes oli naisia ja yksinyrittäjistä 39 prosenttia.

3.9 Yrittäjät ja yrittäjäperheenjäsenet 2005

	Yrittäjät		Yrittäjäperheenjäsenet		Yhteensä	
	Lkm (1000 henkeä)	%	Lkm (1000 henkeä)	%	Lkm (1000 henkeä)	%
Naiset	93	32,1	5	38,5	98	32,3
Miehet	198	68,3	8	61,5	205	67,7
Yhteensä	290	100,0	13	100,0	303	100,0

	Työnantajayrittäjät		Yksinyrittäjät		Yrittäjät (pl. maa-, metsä-, kalatalous) ¹⁾	
	Lkm (1000 henkeä)	%	Lkm (1000 henkeä)	%	Lkm (1000 henkeä)	%
Naiset	20	24,1	52	38,5	73	33,5
Miehet	63	75,9	83	61,5	146	67,0
Yhteensä	83	100,0	135	100,0	218	100,0

1) Yrittäjät (pl. maa-, metsä-, kalatalous)

Yrittäjäksi luetaan henkilö, joka omistamiaan tuotantopanoksia hyväksikäyttäen harjoittaa taloudellista toimintaa omaan laskuun ja omalla vastuulla. Yrittäjä voi olla freelancer, yksinyrittäjä tai hänellä voi olla palkattua työvoimaa. Osakeyhtiössä toimiva henkilö, joka yksin tai perheensä kanssa omistaa vähintään puolet yrityksestä, luetaan yrittäjäksi.

HUOM! Näihin lukuihin eivät sisälly yrittäjäperheenjäsenet eivätkä maa-, riista-, metsä- ja kalataloudessa toimivat yrittäjät.

Lähde: Työvoimatutkimus, Tilastokeskus

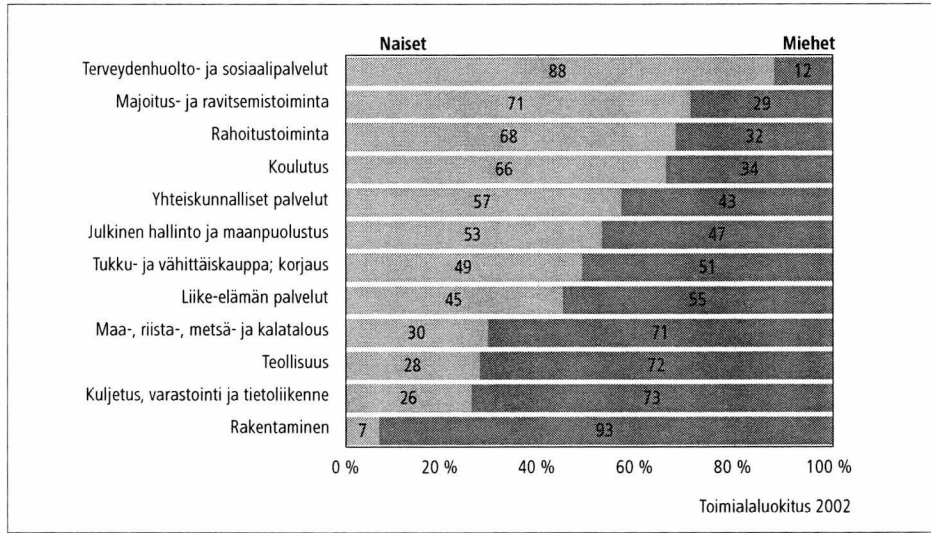
Naisten ja miesten toimialat

Työmarkkinat ovat jakautuneet sukupuolen mukaan kahtia eli segregoituneet, mikä näkyy sijoittumisessa eri toimialoille, ammatteihin ja työtehtäviin. Valtaosa sekä naisista että miehistä työskentelee vielä tänä päivänä aloilla, joissa toinen sukupuoli on vähemmistönä (horisontaalinen segregatio). Vertikaalinen segregatio on puolestaan sitä, että naiset ja miehet työskentelevät eri hierarkiatasoilla. Naisia on johtotehtävissä paljon vähemmän kuin miehiä.

Toimialoista naisvaltaisina oli selvästi terveydenhuolto- ja sosiaalipalvelut, alan työllisistä lähes 90 prosenttia oli naisia. Seuraavaksi naisvaltaisina ala oli majoitus- ja ravitsemistoiminta, jonka työllisistä naisia oli 71 prosenttia. Rahoitustoiminnan alalla naisia oli 68 prosenttia ja koulutuksessakin 66 prosenttia. Muut alat, joiden työllisistä yli puolet oli naisia, olivat yhteiskunnalliset palvelut ja julkinen hallinto.

Miesvaltaisain toimiala oli selkeästi rakennusala, jonka työllisistä yli 90 prosenttia oli miehiä. Muut alat, joilla miehiä oli yli puolet työllisistä, olivat kuljetus, varastointi ja tietoliikenne (73 %), teollisuus (72 %), maa-, riista-, metsä- ja kalatalous (71 %), liike-elämän palvelut (55 %) ja tukku- ja vähittäiskauppa, korjaus (51 %).

3.10 Nais- ja miesvaltaisimmat toimialat (prosentiosuudet alan työllisistä) 2005

Lähde: Työvoimatutkimus, Tilastokeskus

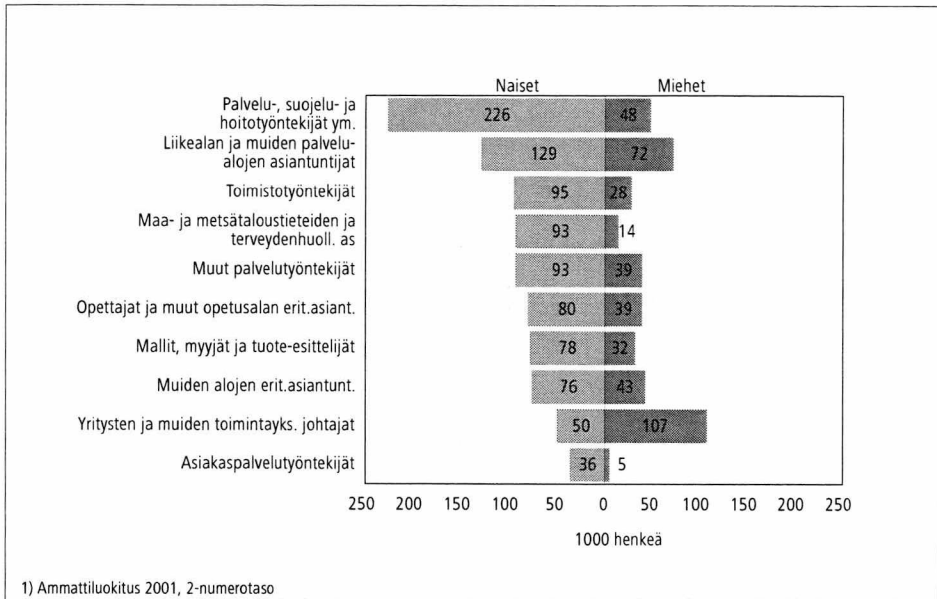
Nais- ja miesvaltaisimmat ammatit

Vuonna 2005 naisten osuus oli suurin asiakaspalvelutyöntekijöissä (88,3 %) ¹. Seuraavaksi tulivat terveydenhuollon asiantuntijat (87,1 %), palvelu-, suojele- ja hoitotyöntekijät (82,6 %). Palvelu-, myynti- ja hoitotyöntekijöistä 79 prosenttia oli naisia. Toimistotyöntekijöistä oli 77 prosenttia naisia. Malleista, myyjistä ja tuote-esittelijöistä naisia oli 71 prosenttia. Naisten osuus muista palvelutyöntekijöistä oli 70 prosenttia ja opettajista ja muista opetusalan erityisasiantuntijoista 67 prosenttia.

Määrällisesti eniten naisia työskenteli palvelu-, suojele- ja hoitotyöntekijöinä ym. (226 000). Miehillä tämä ammattiryhmä oli vasta kymmenenneksi yleisin. Toiseksi eniten naistyöllisiä oli liikealan ja muiden palvelualojen asiantuntijoina (129 000). Toimistotyöntekijöinä työskenteli puolestaan 95 000 naista. Maa- ja metsätaloustieteiden ja terveydenhuollon asiantuntijoina työskenteli 93 000 naista. Saman verran työskenteli naisia muina palvelutyöntekijöinä. Opettajina ja muina opetusalan erityisasiantuntijoina työskenteli 80 000 naista. Mallien, myyjien ja tuote-esittelijöiden ammattiryhmä (78 000) oli naisten ammattiryhmistä

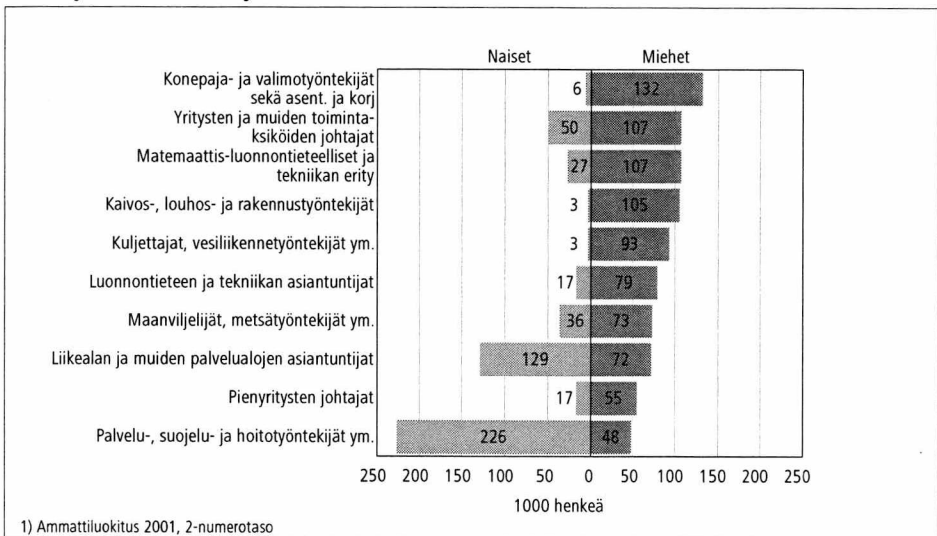
¹ ammattiluokitus 2001

3.11 Työllisten naisten yleisimmät ammatit 2005

Lähde: Työvoimatutkimus, Tilastokeskus

3.12 Työllisten miesten yleisimmät ammatit 2005

Lähde: Työvoimatutkimus, Tilastokeskus

seitsemänneksi yleisin. Lähes yhtä yleinen ammattiryhmä oli muiden alojen erityisasiantuntijoiden ammattiryhmä (76 000). Naisten yleisimpiin ammattiryhmiin kuuluivat myös yritysten ja muiden toimintayksiköiden johtajat (50 000) ja asiakaspalvelutyöntekijät (36 000).

Konepaja- ja valimotyöntekijät sekä asentajat ja korjaajat olivat yleisin miesten ammattiryhmä. Tämä ammattiryhmä ei kuulunut naisilla kymmenen yleis-

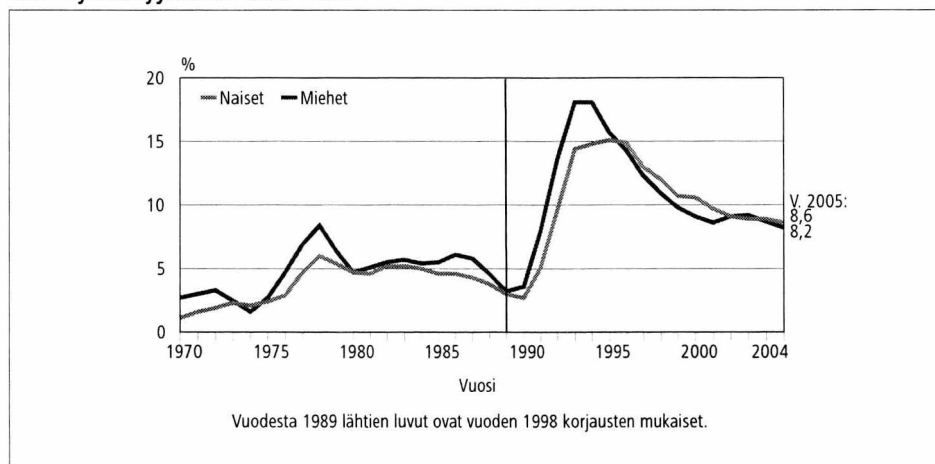
simmän ammattiryhmän joukkoon. Yhtä yleisiä miesten ammattiryhmiä olivat yritysten ja muiden toimintayksiköiden johtajat ja matemaattis-luonnontieteelliset ja tekniikan erityisasiantuntijat. Naisilla yritysten ja muiden toimintayksiköiden johtajat olivat vasta yhdeksänneksi yleisin ammattiryhmä. Matemaattis-luonnontieteelliset ja tekniikan erityisasiantuntijat eivät sen sijaan kuuluneet naisten yleisimpien ammattien joukkoon. Miesten neljänneksi yleisin ammattiryhmä oli kaivos-, louhos- ja rakennustyöntekijät. Kuljettajat, vesiliikennetyöntekijät ym. olivat myös yleisiä ammatteja miehillä, mutta naisilla ne eivät kuuluneet yleisimpiin ammatteihin. Luonnontieteen ja tekniikan asiantuntijat olivat miesten kuudenneksi yleisin ammattiryhmä. Maanviljelijöiden, metsätyöntekijöiden ym. ammatit sekä liikealan ja muiden palvelualojen asiantuntijat olivat lähes yhtä yleisiä ammatteja. Miehet toimivat myös pienyritysten johtajina ja palvelu-, suojele- ja hoitotyöntekijöinä ym.

Työttömyys

Työtön on työvoimatutkimuksen mukaan henkilö, joka tutkimusviikolla on työtä vailla, on etsinyt työtä aktiivisesti viimeisen neljän viikon aikana palkansaajana tai yrittäjänä ja voisi vastaanottaa työtä kahden viikon kuluessa. Myös henkilö, joka on työtä vailla ja odottaa sovitun työn alkamista kahden viikon kuluessa, luetaan työttömäksi. Työttömäksi luetaan myös työpaikastaan toistaiseksi lomautettu, joka täyttää em. työnhaku- ja työn vastaanottokriteerit.

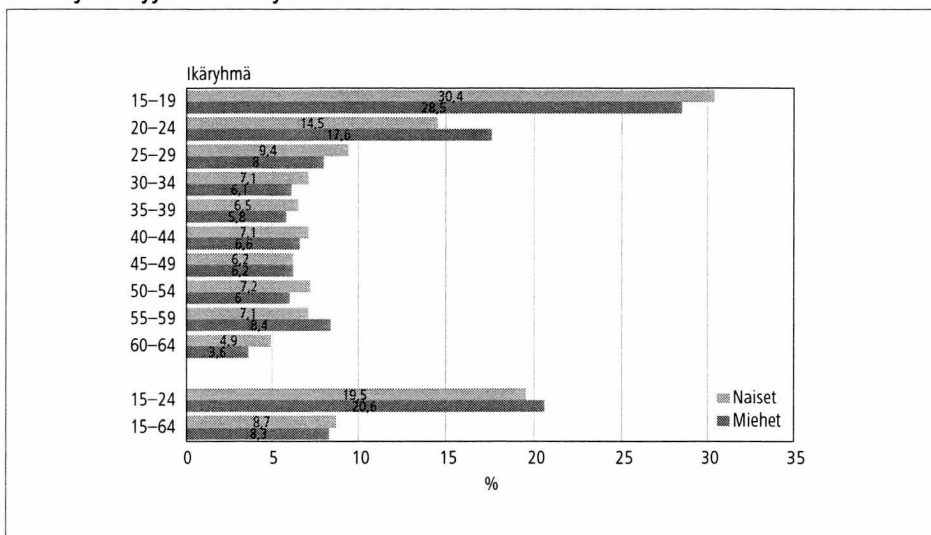
Naisten työttömyysaste oli 8,6 prosenttia vuonna 2005 ja miesten 8,2 prosenttia. Lamavuosina 1990-luvun alussa miesten työttömyysaste nousi nopeasti korkealle, pysyi jonkin aikaa korkealla ja kääntyi laskuun melko nopeasti. Miesten lamavuosien korkea työttömyysaste jäi naisten työttömyysastetta lyhytkestoisemmaksi. Naisten työttömyysaste nousi lähes yhtä nopeasti, muttei yhtä kor-

3.13 Työttömyysasteet 1970–2005

Lähde: Työvoimatutkimus, Tilastokeskus

3.14 Työttömyysasteet ikäryhmittäin 2005

Lähde: Työvoimatutkimus, Tilastokeskus

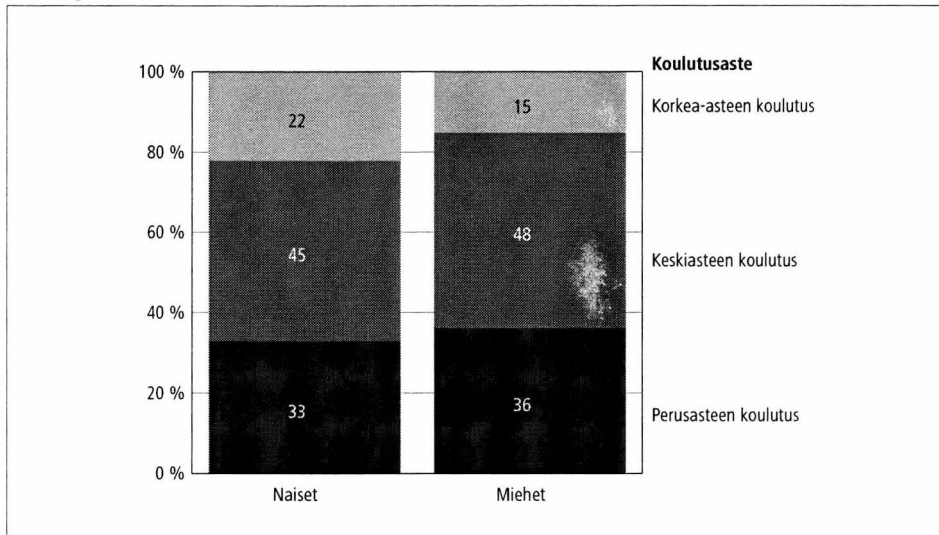
kealle kuin miesten. Naisten työttömyysaste ei kuitenkaan lähtenyt laskuun yhtä nopeasti kuin miesten.

Työttömyysaste oli korkein alle 25-vuotiaiden ikäryhmässä, viidennes tämän ikäisistä oli työttömänä. Alle 20-vuotiaiden naisten työttömyysaste oli peräti 30 prosenttia. Kauas taakse eivät jääneet samanikäiset miehetkään, heidän työttömyysasteensa oli 29 prosenttia. 20–24 -vuotiailla miehillä oli jo korkeampi työttömyysaste kuin naisilla. Myös 55–59-vuotiaiden miesten työttömyysaste oli naisten työttömyysastetta korkeampi. 45–49-vuotiailla työttömyysaste oli sama naisilla ja miehillä. Kaikissa muissa ikäryhmissä naisten työttömyysaste oli miesten työttömyysastetta korkeampi.

Työttömyys noudatti samanlaista linjaa kuin työllisyyskin koulutusasteittain tarkasteltuna. Eli naistyöttömistä (22 %) useammalla oli korkeakoulututkinto kuin miestyöttömillä (15 %). Miestyöttömillä oli useammin (48 %) keskiasteen koulutus kuin naistyöttömillä (45 %). Naistyöttömistä perusasteen koulutus oli kolmanneksella (33 %) ja miestyöttömistä reilulla kolmanneksella (36 %).

Työttömien joukossa oli vuonna 2004 eniten keskiasteen koulutuksen omaavia. Miestyöttömistä lähes puolella oli keskiasteen koulutus ja naistyöttömistäkin 45 prosentilla. Perusasteen koulutus oli kolmanneksella naistyöttömistä ja hie-man useammalla miestyöttömistä. Työttömien joukossa oli vähiten korkeasteen koulutuksen saaneita.

3.15 Työttömät koulutusasteittain 2004

Lähde: Työvoimatutkimus, Tilastokeskus

Työvoimaan kuulumattomat

Työvoiman ulkopuolella oli vuonna 2005 työvoimatutkimuksen mukaan 1 327 000 15–74-vuotiaista. Näistä yli puolet oli naisia. Työvoimaan kuulumattomista 15–74-vuotiaista naisista 12 prosenttia teki kotitaloustyötä eli hoiti omia lapsia tai omaa kotitaloutta. Koululaisia ja opiskelijoita oli työvoimaan kuulumattomista naisista vajaa neljännes (24 %). Tilanne on muuttunut hieman kymmenen vuoden takaisesta tilanteesta, jolloin kotitaloustyötä teki 15 prosenttia työvoiman ulkopuolisista naisista, ja koululaisia ja opiskelijoita oli 26 prosenttia. Miehillä vastaavaa muutosta ei ole ollut. Kotitaloustyötä tekevien osuus työvoimaan kuulumattomista oli vuonna 2005 sama 1 prosenttia kuin kymmenen vuotta sitten. Vuosien varrella osuus on vaihdellut prosenttiyksiköllä, mutta pysynyt kuitenkin lähes samana.

3.16 Työvoimaan kuulumattomat ikäryhmän mukaan 2000–2005

Vuosi	Naiset			Miehet				Molemmat sukupuolet				
	15–24	25–44	45–64	15–64	15–24	25–44	45–64	15–64	15–24	25–44	45–64	15–64
	1 000 henkeä											
2000	158	116	205	480	167	55	191	413	326	171	396	893
2001	158	115	201	474	168	52	190	410	326	167	391	884
2002	157	107	204	468	170	55	194	419	327	163	398	887
2003	159	114	207	480	172	58	195	424	331	171	402	904
2004	163	118	203	484	175	56	201	431	338	174	403	915
2005	158	115	198	470	174	57	197	429	332	173	394	899

Lähde: Työvoimatutkimus, Tilastokeskus

Työn ja perheen yhteensovittaminen

Pienten lasten äideillä alhaisin työvoimaosuus

Vuonna 2005 alle 18-vuotiaiden lasten äitien työvoimaosuus oli 81 prosenttia ja miesten 94 prosenttia. Naisten työvoimaan kuulumisen vaihtelee kuitenkin lapsiluvun ja lasten iän mukaan. Naisten työvoimaosuus pienenee lasten lukumäärän kasvaessa, miesten kasvaa. Perheissä, joissa oli yksi alle 18-vuotias lapsi, oli naisten työvoimaosuus 83 prosenttia ja miesten 93 prosenttia. Kun lapsia oli kolme tai enemmän, oli naisten työvoimaosuus 68 prosenttia ja miesten 95 prosenttia (taulukko 3.17).

Alhaisin työvoimaosuus (56 %) oli äideillä, joilla oli vähintään kaksi alle seitsemänvuotiaista lasta. Vastaavaan ryhmään kuuluvat miehet olivat kaikki työllisiä. Jos perheessä oli vain yksi alle seitsemänvuotias lapsi, oli naisten työvoimaosuus 77 prosenttia ja miesten 100 prosenttia.

Työvoimatutkimuksen yhteydessä tehtiin vuonna 2005 osaotokselle työn ja perheen yhteensovittamista käsitellyt lisätutkimus, jonka perusteella voidaan erottaa perhevapaalla työstä olevat työllisistä ja kotona lapsia hoitavista.

Kaikkiaan alle 30 prosenttia äideistä, joiden nuorin lapsi oli alle 3-vuotias, oli työssä. 63 prosenttia heistä hoiti kotona lapsia, puolet perhevapaalla työstä ja puolet ilman voimassa olevaa työsuhdetta. Työttömänä oli viisi prosenttia ja muuten työvoiman ulkopuolella neljä prosenttia pienten lasten äideistä. Alle kolmevuotiaiden isistä puolestaan oli työssä 82 prosenttia ja kotona joko perhevapaalla tai muuten noin yhdeksän prosenttia.

Nuorimman lapsen ollessa 3–6-vuotias työssä oli jo 77 prosenttia äideistä. Työttömyys oli tämän ikäisten lasten äideillä yleisempää kuin muilla äideillä. Heistä työttömänä oli yhdeksän prosenttia. Kotona lapsia hoitamassa oli tässä vaiheessa enää kuusi prosenttia äideistä, mutta muuten työvoiman ulkopuolella (esimerkiksi opiskelijoina) oli jopa yhdeksän prosenttia. Samanikäisten lasten isistä työssä oli 90 prosenttia ja kotona lapsia hoitamassa vain yksi prosentti. Työttömien ja työvoiman ulkopuolisten osuus oli sama kuin alle kolmevuotiaiden isillä.

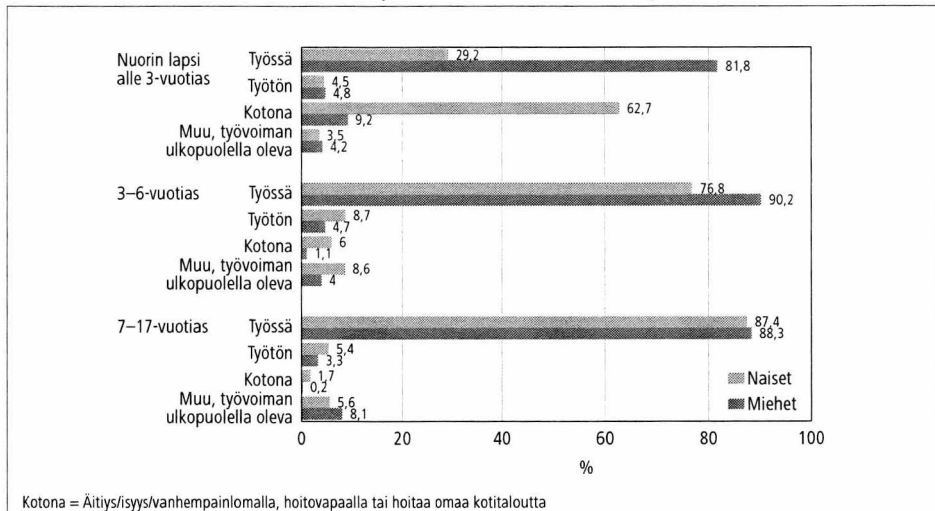
3.17 Naisten ja miesten työvoimaan kuulumisen lapsiluvun mukaan 2005

	15–64-vuotias väestö		Työvoimaan kuuluvat		Työvoimaosuus	
	1 000 henkeä				%	
	Naiset	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset	Miehet
Yhteensä	1 729	1 767	1 261	1 339	72,9	75,8
Ei alle 18-vuotiaita lapsia	1 190	1 265	825	867	69,3	68,5
On alle 18-vuotiaita lapsia	539	502	435	472	80,7	94,1
1 lapsi	225	203	188	188	83,3	92,6
2 lasta	204	192	174	185	85,1	96,1
3+ lasta	109	105	74	100	67,7	95,4
On alle 7-vuotiaita lapsia	259	249	178	248	68,6	100,0
1 lapsi	159	152	122	152	76,8	100,0
2+ lasta	100	97	56	97	55,7	100,0

Lähde: Työvoimatutkimus, Tilastokeskus

Nuorimman lapsen ollessa vähintään seitsemänvuotias oli äitien työllisyysaste kohonnut jo 87 prosenttiin. Kotona lapsia hoitamassa oli vain kaksi prosenttia kouluikäisten äideistä ja työttöminä viisi prosenttia. Isistä työssä oli 88 prosenttia ja työttömänä kolme prosenttia. Kotona lapsia hoitamassa tämän ikäisten lasten isistä ei ollut juuri kukaan, muuten työvoiman ulkopuolella oli kahdeksan prosenttia.

3.18 Alle 18-vuotiaiden lasten vanhempien toiminta nuorimman lapsen iän mukaan 2005

Lähde: Työvoimatutkimus, Tilastokeskus

Työllisten hoitovelvollisuudet

Hoitovelvollisuudet ovat yleisempiä naisilla kuin miehillä. Tässä tarkastellaan työvoimatutkimuksen lisätutkimuksen aineiston perusteella sitä, kuinka suuri osa 15–64-vuotiaista työllisistä osallistuu oman kotitalouden ulkopuolella asuvan alle 15-vuotiaan lapsen² hoitamiseen, ja kuinka suuri osa huolehtii vanhuksesta, sairaasta tai muuten apua tarvitsevasta läheisestä. Hoitovelvollisuuksien päällekkäisyyden tarkastelussa huomioidaan myös henkilön omat alle 15-vuotiaat lapset.

3.19 Osallistuuko muiden kuin samassa taloudessa asuvien alle 15-v. lasten hoitamiseen (% 15–64-vuotiaista työllisistä)

	Naiset	Miehet	Kaikki
Kyllä, useamman kerran kuussa	7,0	6,3	6,6
Kyllä, satunnaisesti	19,9	13,0	16,3
Ei	73,1	80,5	76,9
EOS	0,1	0,2	0,2
Yhteensä	100,0	100,0	100,0

Lähde: Työvoimatutkimuksen lisätutkimus 2005, Tilastokeskus

2 Oman kotitalouden ulkopuolella oleva lapsi voi olla esimerkiksi lapsenlapsi tai henkilön oma, toisen vanhemman kanssa asuva lapsi.

Työllisistä naisista yli neljännes ilmoitti osallistuvansa oman kotitalouden ulkopuolella asuvien lasten hoitamiseen. Miehistä lastenhoitoon osallistui selvästi harvempi eli vajaa viidennes.

Vanhuksen, sairaan tai muun apua tarvitsevan läheisen hoitamiseen tai auttamiseen osallistui vähintään viikoittain työllisistä naisista noin yhdeksän prosenttia ja miehistä kuusi prosenttia. Satunnaisesti tai muutaman kerran kuussa hoitamiseen osallistui naisista 11 prosenttia ja miehistä kahdeksan prosenttia.

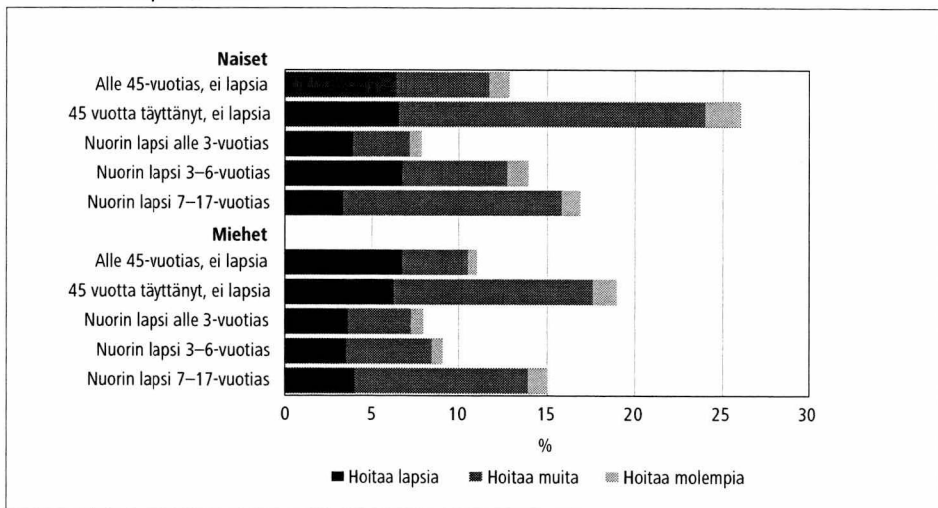
3.20 Osallistuuko vanhuksen, sairaan tai vammaisen hoitamiseen tai auttamiseen, 2005

	Naiset	Miehet	Kaikki
Kyllä, päivittäin tai on omaishoitaja	2,7	1,6	2,1
Kyllä, viikoittain	5,9	4,3	5,1
Kyllä, satunnaisesti tai muutaman kerran kuussa	11,0	7,5	9,2
Ei	80,3	86,4	83,5
EOS	0,1	0,2	0,2
Yhteensä	100,0	100,0	100,0

Lähde: Työvoimatutkimuksen lisätutkimus 2005, Tilastokeskus

Työllisten kodin ulkopuolisia hoitovelvollisuuksia voidaan tarkastella myös elinvaiheen mukaan (kuvio 3.21). Eniten kodin ulkopuolisia hoitovastuita – joko lapsista tai muista hoitoa tarvitsevista – oli 45 vuotta täyttäneillä, joilla ei ole omassa kotitaloudessa asuvia lapsia. Tähän ryhmään kuuluvista naisista joka neljäs ja miehistä joka viides osallistui lapsen tai muun apua tarvitsevan hoitamiseen. Suurimmalla osalla velvollisuudet liittyivät vanhuksen tai sairaan läheisen hoitamiseen, usein ehkä omien ikääntyvien vanhempien. Myös kouluikäisten lasten vanhempien joukossa hoitovelvollisuudet olivat melko yleisiä. Vähiten kodin ulkopuolisia hoitovelvollisuuksia oli alle kolmevuotiaiden vanhemmilla.

3.21 15–64-vuotiaiden työllisten hoitovastuut elinvaiheen mukaan (pl. omassa kotitaloudessa asuvat lapset), 2005

Lähde: Työvoimatutkimuksen lisätutkimus 2005, Tilastokeskus

Hoitovelvollisuudet olivat yleisempiä naisilla kuin miehillä kaikissa elinvaiheissa. He hoitavat selvästi muita useammin jotain apua tarvitsevaa vanhusta, vammaista tai sairasta läheistä.

Kun otetaan omat lapset mukaan hoitovelvollisuuksien tarkasteluun, huomataan, että erityisen paljon hoitovastuita on 35–44-vuotiailla (taulukko 3.22). Suurimmalla osalla tämän ikäisistä hoitovelvollisuudet kohdistuvat omiin lapsiin, mutta monilla on myös muita kodin ulkopuolisia hoidettavia.

Noin joka toisella työllisellä (52 % naisista ja 55 % miehistä) ei ole lainkaan hoitovelvollisuuksia. Osuus on suurin nuorimmassa alle 25-vuotiaiden ja toisaalta vanhimmissa 55 vuotta täyttäneiden ikäluokassa. Tämä onkin ymmärrettävää, sillä näihin ikäryhmiin kuuluvilla on vain harvoin omia lapsia, eivätkä nuorimpien omat vanhemmat ole vielä ikääntyneet.

3.22 Työllisten hoitovastuut iän mukaan (% 15–64-v. työllisistä), 2005

	Naiset, ikä					
	kaikki	15–24	25–34	35–44	45–54	55–64
Vain omia alle 15-v. lapsia	29,9	5,7	41,4	62,3	19,3	0,8
Omia lapsia + muita hoitovastuita	4,7	0,1	4,5	10,0	4,5	0,5
Vain muita hoitovastuita	13,1	11,8	6,0	4,6	19,8	24,5
Ei lainkaan hoidettavia	52,2	82,4	48,1	23,1	56,4	74,1
Yhteensä	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

	Miehet, ikä					
	kaikki	15–24	25–34	35–44	45–54	55–64
Vain omia alle 15-v. lapsia	31,9	4,1	38,3	58,9	26,5	4,0
Omia lapsia + muita hoitovastuita	4,1	0,2	2,1	8,3	4,7	1,5
Vain muita hoitovastuita	9,4	9,0	4,5	6,1	12,4	17,9
Ei lainkaan hoidettavia	54,6	86,8	55,2	26,8	56,5	76,7
Yhteensä	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

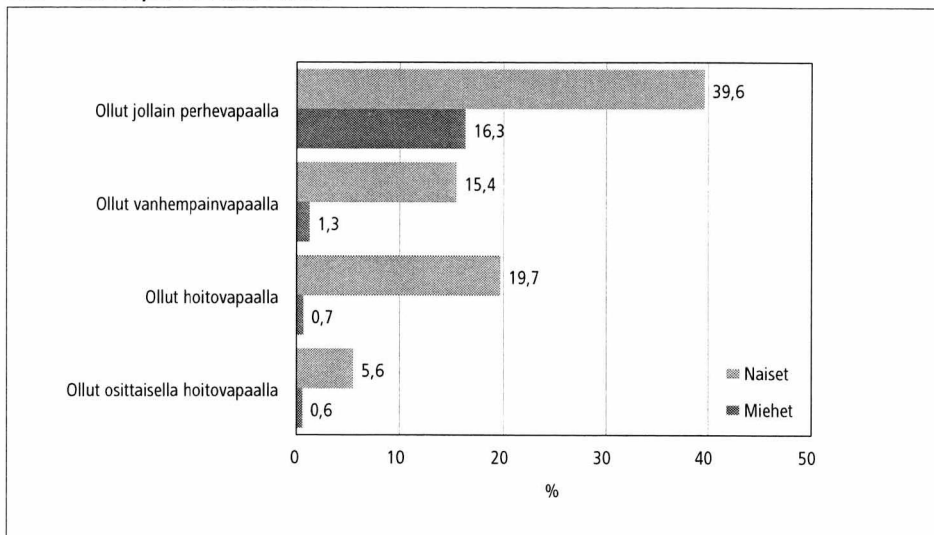
Lähde: Työvoimatutkimuksen lisätutkimus 2005, Tilastokeskus

Perhevapaat

Perhevapaat ovat lakisääteisiä pienten lasten hoitoon tarkoitettuja vapaita, joiden jälkeen vanhemmalla on oikeus palata samaan työpaikkaan, jos hänellä on perhevapaan aikana voimassa oleva työsuhde. Perhevapaisiin kuuluvat tässä äitiys- ja isyysvapaa, vanhempainvapaa ja sekä kokoaikainen että osittainen hoitovapaa. Yleensä kokoaikaiset perhevapaat on tarkoitettu alle kolmevuotiaiden vanhemmille, mutta poikkeustapauksissa (esim. adoptio), hoitovapaata voidaan myöntää myös tämän jälkeen. Osittaiseen hoitovapaaseen vanhemmalla on oikeus lapsen toisen kouluvuoden loppuun asti.

Äidit pitävät perhevapaita selvästi isiä enemmän. Alle 11-vuotiaiden äideistä 40 prosenttia ja isistä 16 prosenttia oli viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana ollut jollakin perhevapaalla. Vanhempainvapaalla oli ollut äideistä 15 prosenttia

3.23 Perhevapaat 12 kk:n aikana

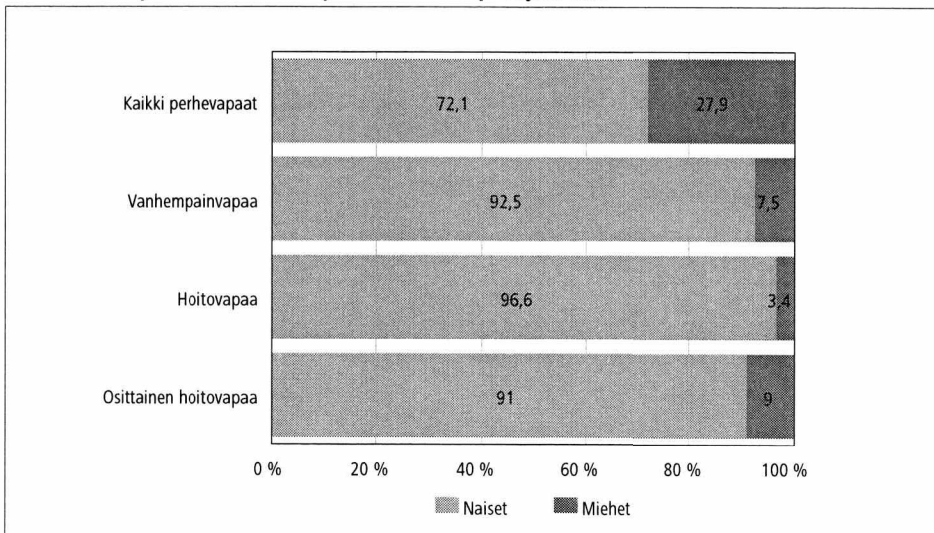

Lähde: Työvoimatutkimuksen lisätutkimus 2005, Tilastokeskus

ja hoitovapaalla noin viidennes. Osittaista hoitovapaata oli käyttänyt kuusi prosenttia äideistä. Isät olivat pitäneet vanhempainvapaata sekä kokoaikaista tai osittaista hoitovapaata vain harvoin.

Kaikista vuoden aikana perhevapaita pitäneistä 72 prosenttia oli naisia. Vanhempainvapaata pitäneistä 93 prosenttia ja hoitovapaata pitäneistä peräti 97 prosenttia oli naisia. Osittaisella hoitovapaalla olleistakin 91 prosenttia oli naisia.

3.24 Perhevapaita 12 kk aikana pitäneiden sukupuolijakauma

Lähde: Työvoimatutkimuksen lisätutkimus 2005, Tilastokeskus

Suurin osa miesten pitämistä perhevapaista olikin isyysvapaita, joka on rajattu vain isän käytettäväksi.

Huolta kannetaan yleensä työsuhteen voimassaolosta vanhempainvapaan tai hoitovapaan jälkeen. Vanhempainvapaalla olleista miehistä kaikilla ja hoitovapaalla olleista 77 prosentilla oli työsuhte voimassa kyseisen vapaan jälkeen. Naisilla tilanne ei ollut näin hyvä, vaan vanhempainvapaan jälkeen työsuhte oli voimassa 59 prosentilla ja hoitovapaan jälkeen puolella.

Hankaluudet lastenhoidon järjestämisessä loma-aikoina

Työllisistä, joilla oli alle 15-vuotiaita lapsia, 9 prosenttia ilmoitti, että oli ollut vaikeuksia lastenhoidon järjestämisessä koulun tai päivähoitopaikan loma-aikoina viimeisen 12 kuukauden aikana. Päiväkoti-ikäisten, 3–6-vuotiaiden, lasten työllisistä vanhemmista 14 prosenttia oli kokenut tällaisia hankaluuksia. Eroa sukupuolten välillä ei juuri ollut.

Naiset, erityisesti pienten koululaisten vanhemmat, kokevat jonkin verran enemmän vaikeuksia kuin muut, mikä osittain selittyy yksinhuoltajaäitien suurella osuudella: jopa 18 prosenttia 7–10-vuotiaiden äideistä on tässä aineistossa yksinhuoltajia, isistä vain muutama prosentti.

Työllisistä alle 15-vuotiaiden lasten vanhemmista 12 prosenttia ilmoitti itse tehneensä poikkeusjärjestelyjä³ koulun tai päivähoitopaikan loma-aikoina 12 kuukauden aikana, koska korvaavaa hoitoa ei ollut tarjolla, ja 9 prosenttia, vaikka korvaavaa hoitoakin oli tarjolla. Eroa miesten ja naisten välillä ei ollut.

Päiväkoti-ikäisten lasten vanhemmat joutuvat kuitenkin taiteilemaan lomajärjestelyjen kanssa eniten. Naisista, joilla oli 3–6-vuotiaita lapsia, 21 prosenttia oli tehnyt tällaisia poikkeusjärjestelyjä, koska korvaavaa hoitoa ei ollut tarjolla, ja 11 prosenttia, vaikka korvaavaa hoitoa olikin tarjolla. Miehillä osuus oli kaksi prosenttiyksikköä naisten osuutta alhaisempi niissä tapauksissa, ettei korvaavaa hoitoa ollut tarjolla, muuten eroa ei ollut.

3.25 On ollut vaikeuksia lastenhoidon järjestämisessä koulun tai päivähoitopaikan loma-aikoina 12 kk aikana (% työllisistä alle 15-v. lasten vanhemmista)

Nuorimman lapsen ikä	Naiset	Miehet	Kaikki
alle 3 v.	7,1	6,5	6,7
3 – 6 v.	14,3	12,7	13,5
7 – 10 v.	13,7	8,7	11,3
11 – 14 v.	2,9	2,0	2,5
0 – 15 v.	9,7	7,6	8,6

Lähde: Työvoimatutkimuksen lisätutkimus 2005, Tilastokeskus

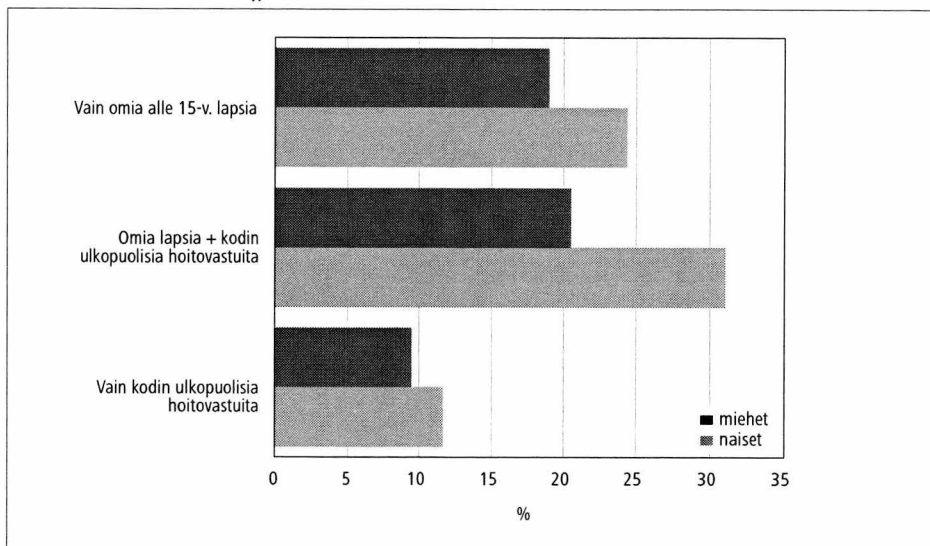
3 Poikkeusjärjestelyillä tarkoitetaan esim. vapaapäivän ottamista, työajan lyhentämistä tai sovitun loman muuttamista.

Työajan lyhentämistoiveet

Naiset olisivat miehiä halukkaampia lyhentämään työaikaansa hoitovelvollisuuksien takia. 15–64-vuotiaista työllisistä naisista joka kymmenes halusi lyhentää työaikaansa hoitovelvollisuuksien takia. Miehillä osuus oli kahdeksan prosenttia. Sekä naisten että miesten kohdalla halu lyhentää työaikaa oli yleisintä 35–44-vuotiaiden ikäryhmässä, mikä on luonnollista, sillä tämän ikäisillä oli myös eniten hoitovelvollisuuksia. Kaikista tämän ikäisistä työllisistä naisista viidennes ja miehistä 15 prosenttia haluaisi lyhentää työaikaa.

Kun tarkastellaan niiden miesten ja naisten työajan lyhentämistoiveita, joilla on alle 15-vuotiaita lapsia tai muita hoidettavia, huomataan, että erityisesti omat lapset näyttävät lisäävän halukkuutta lyhentää työaikaa. Kaikkein eniten siihen olisi tarvetta niillä, joilla on omien lasten lisäksi kodin ulkopuolisia hoidettavia. Tähän ryhmään kuuluvista naisista 31 prosenttia ja miehistäkin joka viides toivoisi nykyistä lyhyempää työaikaa. Kaikkiaan 22 prosenttia työllisistä naisista ja 17 prosenttia miehistä, joilla oli hoitovelvollisuuksia, halusi lyhentää työaikaansa niiden takia.

3.26 Haluaisi lyhentää työaikaansa hoitovelvollisuuksien takia (% työllisistä, joilla on hoitovelvollisuuksia), 2005

Lähde: Työvoimatutkimuksen lisätutkimus 2005, Tilastokeskus

Työajan joustavuus ja poissaolot perhesyiden takia

Miesten työaika joustaa naisten työaikaa enemmän. Työllisistä miehistä 65 prosentilla oli joustava työaikajärjestely⁴ vuonna 2005. Naisilla vastaava osuus oli 54 prosenttia. Työllisiä, joilla työajat olivat määrättyt, mutta jotka ilmoittivat työaikojen joustavan tarvittaessa tunnilla perhesyistä, oli viidennes naisista ja 17

4 Joustavalla työaikajärjestelyllä tarkoitetaan esim. liukuvaa työaikaa, työaikapankkia ja vapaita työaikoja.

3.27 Päivittäisen työajan joustavuus (% työllisistä)

	Naiset	Miehet	Kaikki
Joustava työaikajärjestely	54,3	64,7	59,6
Määrätyt työntekijät, joustaa perhesyistä tunnilla aina tarvittaessa	20,1	17,4	18,7
Määrätyt työntekijät, joustaa perhesyistä tunnilla vain hätätilanteissa	19,9	13,5	16,6
EOS	5,7	4,5	5,1

Joustava työaikajärjestely = esim. liukuva työaika, työaikapankki, vapaat työntekijät

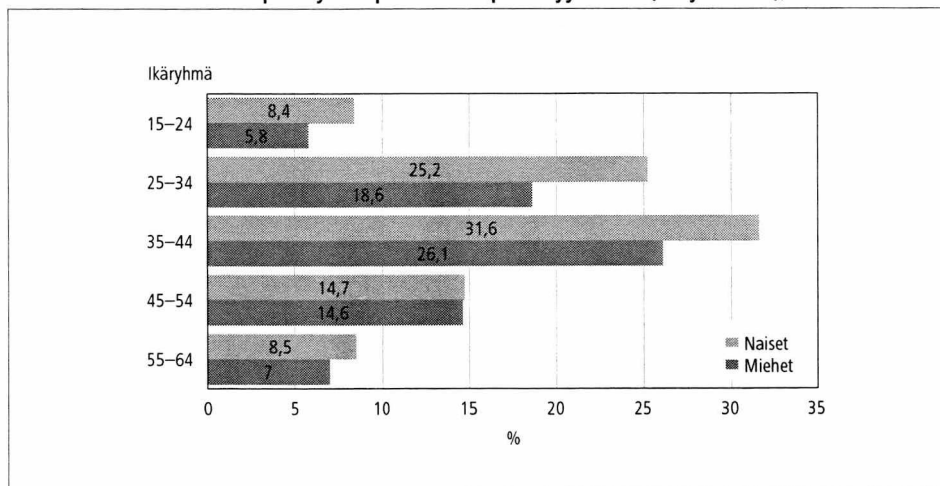
Lähde: Työvoimatutkimuksen lisätutkimus 2005, Tilastokeskus

prosenttia miehistä. Ainoastaan hätätilanteissa tunnin jouston mahdollisuuden ilmoitti niin ikään viidennes naisista, miehistä vain 13 prosenttia.

Pakottava perhesy, kuten lapsen tai muun lähiomaisen sairastuminen, saa useammin naiset olemaan pois töistä. Naisista 19 prosenttia ilmoitti olleensa vuoden aikana pois työstä pakottavan perhesyyn takia, kun miehillä vastaava osuus oli 16 prosenttia. Ikäryhmittäin tarkasteltuna voidaan havaita, että poissaolot kasaantuvat 25–44-vuotiaille, joilla todennäköisesti on pieniä lapsia. 35–44-vuotiaista naisista peräti 32 prosenttia oli vuoden aikana ollut poissa työstä tällaisen syyn takia ja miehistäkin 26 prosenttia.

Suurimman osan poissaoloista aiheuttivat lasten sairastumiset. Poissaoloja kertyi kaikkein useimmin päiväkotikäisten lasten vanhemmille. Työllisistä naisista, joiden nuorin lapsi oli 3–6-vuotias, peräti 55 prosenttia oli ollut vuoden aikana pois työstä pakottavan perhesyyn takia. Miehilläkin osuus oli tässä ryhmässä 44 prosenttia. Kun nuorin lapsi tulee kouluikänsä, vähenevät vanhempien poissaolotkin selkeästi. Pakottavan perhesyyn takia oli töistä ollut pois neljännes niistä naisista ja viidennes niistä miehistä, joiden nuorin lapsi oli 7–17-vuotias.

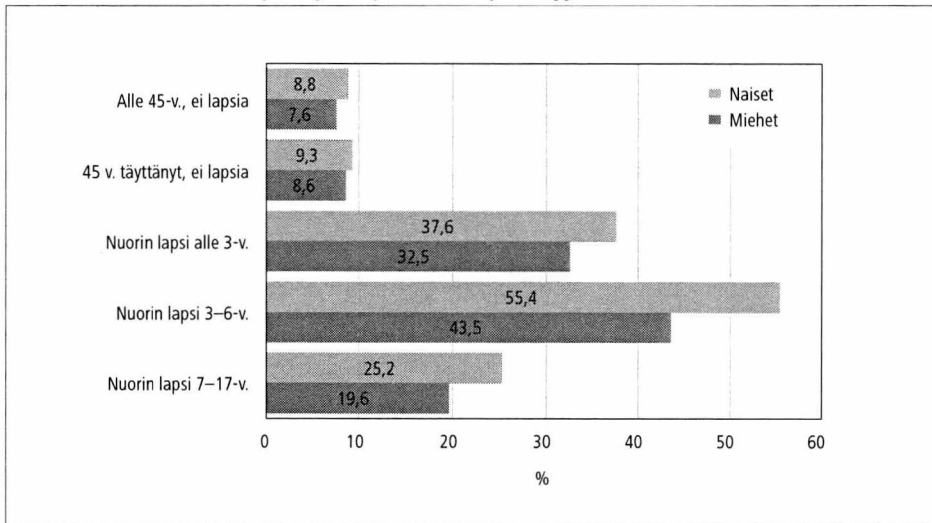
3.28 Ollut 12 kk:n aikana pois työstä pakottavan perhesyyn takia (% työllisistä), 2005

Lähde: Työvoimatutkimuksen lisätutkimus 2005, Tilastokeskus

Perhesyystä tapahtuvat poissaolot olivat suhteellisen harvinaisia niillä, joilla ei ollut omassa kotitaloudessa asuvia alle 18-vuotiaita lapsia. Alle kymmenen prosenttia sekä alle 45-vuotiaista että 45 vuotta täyttäneistä lapsettomista oli vuoden aikana ollut pois perhesyyn takia. Sukupuolten väliset erot olivat myös pienempiä lapsettomien kohdalla.

3.29 Ollut 12 kk:n aikana pois työstä pakottavan perhesyyn takia (elinvaiheen mukaan)

Lähde: Työvoimatutkimuksen lisätutkimus 2005, Tilastokeskus

Äiti hoitaa sairaan lapsen

Naiset käyttävät tilapäistä hoitovapaata⁵ selvästi useammin kuin miehet. Tilapäistä hoitovapaata oli viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana käyttänyt 37 prosenttia alle 10-vuotiaiden lasten äideistä ja 23 prosenttia isistä (vuonna 2005).

Alle 3-vuotiaiden äideistä 30 prosenttia ja isistä 19 prosenttia oli käyttänyt tilapäistä hoitovapaata. Tähän vaikuttaa luonnollisesti se, että pienten lasten vanhemmista toinen saattaa olla kotona perhevapaalla, jolloin työssäkäyvän ei tarvitse jäädä kotiin hoitamaan sairastunutta lasta. Eniten tilapäistä hoitovapaata käyttäneitä olikin 3–6-vuotiaiden lasten vanhempien joukossa; 45 prosenttia tämänikäisten äideistä ja 31 prosenttia isistä oli käyttänyt tilapäistä hoitovapaata vuoden aikana. Pienten koululaisten vanhemmat käyttävät tilapäistä hoitovapaata taas hieman harvemmin kuin päiväkotikäisten lasten vanhemmat: 7–9 -vuotiaiden äideistä tilapäistä hoitovapaata oli käyttänyt 35 prosenttia ja isistä vain 16 prosenttia.

5 Tilapäisellä hoitovapaalla tarkoitetaan alle 10-vuotiaan lapsen äkillisen sairauden vuoksi myönnettävää poissaolo-oikeutta.

3.30 Tilapäisen hoitovapaan käyttö 12 kk aikana nuorimman lapsen iän mukaan (% työllisistä alle 10-v. lasten vanhemmista)

Nuorin lapsi	Naiset	Miehet	Kaikki
alle 3-v.	29,8	19,2	23,1
3–6 v.	45,0	31,3	38,1
7–9 v.	34,5	16,3	26,0
kaikki alle 10-v.	37,3	22,7	29,4

Tilapäinen hoitovapaa = Alle 10-vuotiaan lapsen äkillisen sairauden vuoksi myönnettävä poissaolo-oikeus

Lähde: Työvoimatutkimuksen lisätutkimus 2005, Tilastokeskus

Lähteet

Työvoimatutkimus, Tilastokeskus

<http://tilastokeskus.fi/til/tyti/index.html>

Työvoimatutkimuksen lisätutkimus 2005, Tilastokeskus

Liitetaulukot

Väestön toiminta pääryhmittäin 1990–2005

Työlliset ammatin mukaan 2005

Osa-aikatyölliset iän mukaan 1990–2005

Palkansaajien erityyppiset työsuhteet iän mukaan 2005

Palkansaajien erityyppiset työsuhteet työnantajasektorin mukaan 2005

Liitetaulukko 3.1 Väestön toiminta pääryhmittäin vuosina 1990–2005

Vuosi	15–74-vuotiaat				Työvoimaan kuulumattomat	Työvoima- maisuus 15–74-v.	Työvoima- maisuus 15–64-v.	Työttö- mysaste 15–74-v.	Työllisyys- aste, 15–64- vuotiaat		
	Yhteensä	Työvoima		Yhteensä						Siitä	
		Yhteensä	Työlliset	Työttömät	Yhteensä	Koulul. ja opisk.	Koti- talous- työtä tek.				
	1 000 henkeä						%				
Naiset											
1990	1 898	1 229	1 196	33	669	151	103	64,8	73,4	2,7	71,4
1991	1 908	1 214	1 151	62	694	167	109	63,6	72,2	5,1	68,4
1992	1 917	1 191	1 077	114	726	187	113	62,1	70,6	9,6	63,8
1993	1 924	1 178	1 008	170	746	196	112	61,2	69,7	14,4	59,6
1994	1 933	1 169	996	174	764	202	113	60,5	69,1	14,8	58,8
1995	1 938	1 181	1 003	178	757	200	112	60,9	69,6	15,1	59,1
1996	1 941	1 187	1 011	176	754	203	108	61,2	69,9	14,9	59,5
1997	1 945	1 181	1 027	154	764	188	99	60,7	69,4	13,0	60,3
1998	1 951	1 190	1 048	142	761	186	103	61,0	69,7	12,0	61,3
1999	1 955	1 221	1 090	131	734	169	96	62,5	71,2	10,7	63,5
2000	1 958	1 239	1 108	131	720	164	94	63,2	72,0	10,6	64,3
2001	1 961	1 248	1 127	121	713	165	91	63,6	72,4	9,7	65,4
2002	1 964	1 258	1 144	114	706	165	81	64,0	72,8	9,1	66,2
2003	1 967	1 248	1 138	111	719	171	85	63,5	72,1	8,9	65,7
2004	1 971	1 247	1 136	111	723	170	92	63,3	72,0	8,9	65,5
2005	1 975	1 267	1 158	109	708	169	87	64,1	72,8	8,6	66,5
Miehet											
1990	1 839	1 357	1 308	49	482	131	4	73,8	79,6	3,6	76,7
1991	1 853	1 330	1 224	106	523	141	4	71,8	77,7	8,0	71,5
1992	1 867	1 308	1 130	178	559	162	5	70,0	76,2	13,6	65,7
1993	1 878	1 298	1 063	235	580	171	5	69,1	75,3	18,1	61,5
1994	1 891	1 294	1 059	235	598	182	4	68,4	74,8	18,1	61,1
1995	1 900	1 300	1 096	204	601	175	4	68,4	75,0	15,7	63,1
1996	1 908	1 303	1 116	186	606	180	5	68,3	75,0	14,3	64,2
1997	1 917	1 303	1 142	160	614	169	6	68,0	74,6	12,3	65,4
1998	1 927	1 317	1 174	143	610	167	6	68,4	75,1	10,9	66,9
1999	1 936	1 336	1 206	130	600	156	5	69,0	75,9	9,8	68,4
2000	1 942	1 350	1 228	122	592	153	4	69,5	76,4	9,1	69,4
2001	1 948	1 357	1 240	117	591	153	3	69,7	76,6	8,6	70,0
2002	1 954	1 352	1 229	123	602	159	3	69,2	76,2	9,1	69,2
2003	1 959	1 351	1 227	124	608	161	4	69,0	75,9	9,2	68,9
2004	1 965	1 346	1 229	118	619	164	3	68,5	75,5	8,7	68,9
2005	1 972	1 353	1 243	111	619	163	4	68,6	75,7	8,2	69,5
Molemmat sukupuolet											
1990	3 737	2 586	2 504	82	1 151	282	107	69,2	76,5	3,2	74,1
1991	3 761	2 544	2 375	169	1 217	308	114	67,6	75,0	6,6	70,0
1992	3 784	2 499	2 206	292	1 285	349	117	66,0	73,4	11,7	64,7
1993	3 802	2 476	2 071	405	1 326	366	117	65,1	72,5	16,3	60,6
1994	3 825	2 463	2 054	408	1 362	384	117	64,4	71,9	16,6	59,9
1995	3 839	2 481	2 099	382	1 358	375	116	64,6	72,3	15,4	61,1
1996	3 850	2 490	2 127	363	1 360	383	113	64,7	72,5	14,6	61,9
1997	3 862	2 484	2 169	314	1 379	358	105	64,3	72,1	12,7	62,9
1998	3 878	2 507	2 222	285	1 370	354	109	64,7	72,4	11,4	64,1
1999	3 890	2 557	2 296	261	1 333	325	100	65,7	73,6	10,2	66,0
2000	3 901	2 589	2 335	253	1 312	317	97	66,4	74,2	9,8	66,9
2001	3 909	2 605	2 367	238	1 304	318	95	66,6	74,5	9,1	67,7
2002	3 918	2 610	2 372	237	1 308	324	84	66,6	74,5	9,1	67,7
2003	3 926	2 600	2 365	235	1 327	332	88	66,2	74,0	9,0	67,3
2004	3 935	2 594	2 365	229	1 342	334	96	65,9	73,8	8,8	67,2
2005	3 948	2 621	2 401	220	1 327	332	91	66,4	74,3	8,4	68,0

Työvoimaan kuulumattomia ovat opiskelijat, asevelvollisuutta suorittavat, omaa kotitalouttaan hoitavat, eläkkeellä iän tai työvuosien perusteella olevat, työkyvyttömät, korko- ja pääomatuloilla elävät sekä eräät muut edellisiin luokkiin kuulumattomat.

Lähde: Työvoimatutkimus, Tilastokeskus

Liitetaulukko 3.2 Työlliset ammatin mukaan 2005

Ammatti (Ammattiluokitus 2001)	Molemmat sukupuolet		Miehet	Miehet	Naisten osuus	Molemmat sukupuolet		Miehet
	0-990	1 000 henkeä				1 158	1 243	
KAIKKI AMMATIT	0-990	2 401	1 158	1 243	48,2	100	100	100
Johtajat ja ylimmät virkamiehet	1	236	70	166	29,8	9,8	6,0	13,4
Ylimmät virkamiehet ja järjestöjen johtajat	11	9	4	5	45,2	0,4	0,3	0,4
Yritysten ja muiden toimintayksiköiden johtajat	12	156	50	107	31,8	6,5	4,3	8,6
Pienyritysten johtajat	13	71	17	55	23,3	3,0	1,5	4,4
Erityisasiantuntijat	2	407	204	203	50,1	17,0	17,6	16,3
Matemaattis-luonnontieteelliset ja tekniikan erityisasiantuntijat	21	133	27	107	20,0	5,5	2,3	8,6
Maa- ja metsätaloustieteiden ja terveydenhuollon erityisasiant.	22	35	21	14	60,2	1,5	1,8	1,1
Opettajat ja muut opetusalan erityisasiantuntijat	23	120	80	39	67,1	5,0	6,9	3,1
Muiden alojen erityisasiantuntijat	24	119	76	43	63,7	5,0	6,6	3,5
Asiantuntijat	3	405	239	165	59,1	16,9	20,6	13,3
Luonnontieteen ja tekniikan asiantuntijat	31	97	17	79	17,7	4,0	1,5	6,4
Maa- ja metsätaloustieteiden ja terveydenhuollon asiantuntijat	32	107	93	14	87,1	4,5	8,0	1,1
Liikenneopettajat ym.	33	..	..	..	..	..	..	..
Liikealan ja muiden palvelualojen asiantuntijat	34	201	129	72	64,3	8,4	11,1	5,8
Toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijät	4	164	131	33	79,8	6,8	11,3	2,7
Toimistotyöntekijät	41	124	95	28	77,0	5,2	8,2	2,3
Asiakaspalvelutyöntekijät	42	40	36	5	88,3	1,7	3,1	0,4
Palvelu-, myynti- ja hoitotyöntekijät	5	383	304	79	79,3	16,0	26,3	6,4
Palvelu-, suojele- ja hoitotyöntekijät ym.	51	273	226	48	82,6	11,4	19,5	3,9
Mallit, myyjät ja tuote-esittelijät	52	110	78	32	71,0	4,6	6,7	2,6
Maanviljelijät, metsätyöntekijät ym.	6	109	36	73	33,3	4,5	3,1	5,9
Maanviljelijät, metsätyöntekijät ym.	61	109	36	73	33,3	4,5	3,1	5,9
Rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijät	7	289	27	262	9,3	12,0	2,3	21,1
Kaivos-, louhos- ja rakennustyöntekijät	71	108	(3)	105	(2,6)	4,5	(0,3)	8,4
Konepaja- ja valimotyöntekijät sekä asentajat ja korjaajat	72	139	6	132	4,6	5,8	0,5	10,6
Hienomekaniikan ja taideteollisuuden työntekijät	73	10	5	5	50,0	0,4	0,4	0,4
Muut valmistustyöntekijät	74	31	12	19	39,7	1,3	1,0	1,5

Liitetaulukko 3.2 jatkuu

Ammatti (Ammattiluokitus 2001)		Molemmat sukupuolet			Molemmat sukupuolet			
		1 000 henkeä	Naiset	Miehet	Naisten osuus %	Naiset	Miehet	
Prosessi- ja kuljetustyöntekijät	8	203	34	168	17,0	8,5	2,9	13,5
Prosessityöntekijät	81	39	4	35	10,5	1,6	0,3	2,8
Teollisuustuotteiden valmistajat ja kokoonpanijat	82	67	27	40	40,6	2,8	2,3	3,2
Kuljettajat, vesiliikennetyöntekijät ym.	83	96	(3)	93	(3,1)	4,0	(3)	7,5
Muut työntekijät	9	193	110	83	57,0	8,0	9,5	6,7
Muut palvelutyöntekijät	91	133	93	39	70,4	5,5	8,0	3,1
Maa- ja metsätalouden avustavat työntekijät	92	..	..	..	..	..	..	..
Teollisuuden ja rakentamisen avustavat työntekijät	93	60	16	44	27,2	2,5	1,4	3,5
Sotilaat	0	9	..	9	..	0,4	..	..
Sotilaat	01	9	..	9	..	0,4	..	..
Tuntematon	990	(2)	..	..	..	(0,1)	..	..

Lähde: Työvoimatutkimus, Tilastokeskus

Liitetaulukko 3.3 Osa-aikatyölliset¹⁾ iän mukaan 1990–2005

Vuosi	Ikä																
	15–74	15–19	20–24	25–29	30–34	35–39	40–44	45–49	50–54	55–59	60–64	65–74	15–24	15–64	15–74	15–24	15–64
	1 000 henkeä														%		
															2), 3)		
Naiset																	
1990	160	23	16	16	17	20	20	13	13	11	8	4	39	156	13,4	23,6	13,1
1991	157	21	17	15	17	19	20	15	13	10	7	5	38	152	13,6	26,2	13,3
1992	147	17	17	13	14	19	19	17	12	11	6	4	34	144	13,7	29,0	13,4
1993	150	16	19	16	15	18	17	17	13	11	6	3	35	147	14,8	37,0	14,6
1994	149	14	19	17	15	16	20	19	12	10	5	3	33	146	14,9	37,5	14,7
1995	154	15	19	18	15	15	18	20	15	11	6	3	33	151	15,4	38,2	15,2
1996	154	14	20	18	15	16	17	19	16	11	7	2	34	152	15,3	37,7	15,1
1997	157	19	22	17	15	16	17	18	16	9	6	2	42	155	15,3	40,9	15,2
1998	167	21	26	17	17	17	17	16	17	10	7	2	46	165	15,9	42,9	15,8
1999	184	24	31	17	16	18	17	18	18	13	9	3	55	181	16,9	44,4	16,7
2000	188	27	33	17	16	16	16	15	19	17	9	2	60	186	17,0	46,6	16,9
2001	189	27	32	17	15	17	15	15	18	19	11	3	60	187	16,8	45,6	16,6
2002	200	25	33	20	16	18	16	15	18	23	12	4	58	196	17,5	45,5	17,3
2003	201	24	33	19	16	17	15	16	16	27	14	4	58	198	17,7	46,2	17,4
2004	209	25	36	20	16	20	16	15	17	26	15	3	61	207	18,4	48,8	18,3
2005	215	24	41	20	15	20	18	15	17	24	16	5	65	210	18,6	50,4	18,3
Miehet																	
1990	77	15	9	8	6	5	6	4	5	5	7	7	24	70	5,9	13,9	5,4
1991	83	14	10	8	6	6	8	6	6	5	7	6	24	77	6,8	17,3	6,3
1992	84	14	10	9	7	8	9	6	5	5	6	5	23	79	7,4	21,1	7,0
1993	87	12	10	10	9	7	9	8	6	6	6	5	22	82	8,2	23,3	7,8
1994	88	11	10	11	9	7	8	9	7	7	5	5	21	83	8,3	24,1	7,9
1995	91	13	11	11	9	7	8	10	6	7	5	5	24	86	8,3	24,3	7,9
1996	91	13	12	11	8	8	8	7	7	7	6	5	24	86	8,1	24,8	7,8
1997	80	14	13	9	5	6	5	6	5	6	7	6	27	74	7,0	24,3	6,6
1998	86	15	15	9	6	6	4	8	6	5	7	7	30	80	7,4	25,2	6,9
1999	93	18	17	10	6	5	5	6	6	7	8	6	35	88	7,7	26,2	7,3
2000	98	17	17	10	6	5	4	5	7	10	10	7	34	91	8,0	25,3	7,5
2001	99	17	17	9	5	5	5	6	7	11	10	8	34	91	8,0	24,8	7,4
2002	102	16	18	11	5	5	4	5	8	12	11	8	34	95	8,3	26,6	7,8
2003	106	14	19	10	4	5	5	5	7	17	12	9	33	97	8,7	26,3	8,0
2004	111	15	20	11	5	5	4	5	7	17	14	9	35	102	9,0	28,5	8,4
2005	115	15	21	11	5	6	4	6	7	15	16	9	36	105	9,3	28,3	8,6
Molemmat sukupuolet																	
1990	238	38	26	23	23	25	26	17	18	16	15	12	63	226	9,5	18,6	9,1
1991	240	35	27	23	23	25	28	21	18	15	14	11	62	229	10,1	21,8	9,7
1992	231	31	27	22	21	27	27	23	17	16	12	9	57	222	10,5	25,2	10,1
1993	236	28	29	26	24	25	26	24	18	16	12	8	57	228	11,4	30,1	11,1
1994	237	26	29	27	24	23	28	28	19	17	10	8	54	229	11,5	30,9	11,2
1995	245	27	30	28	24	22	27	30	20	18	11	8	57	237	11,7	30,9	11,4
1996	245	27	32	29	23	24	25	27	22	18	13	7	59	238	11,5	31,0	11,2
1997	238	33	36	26	20	21	22	23	21	15	13	8	69	229	11,0	32,2	10,6
1998	253	35	41	26	22	23	21	24	23	15	14	9	77	245	11,4	33,6	11,1
1999	277	42	48	27	22	23	22	24	25	20	16	9	89	269	12,1	35,0	11,8
2000	286	44	50	27	22	21	20	21	27	27	19	10	94	277	12,3	35,7	11,9
2001	288	44	49	26	20	22	20	21	24	30	21	10	93	278	12,2	35,1	11,8
2002	302	41	52	30	21	23	20	21	26	35	23	11	93	291	12,7	36,0	12,4
2003	307	39	52	29	20	22	20	21	22	44	26	12	91	295	13,0	36,2	12,6
2004	320	40	55	30	20	25	20	20	25	43	29	11	95	309	13,5	38,3	13,2
2005	330	40	61	31	20	25	22	21	24	39	32	15	101	315	13,7	39,5	13,2

1) Omasta mielestään osa-aikatyötä tehneet työlliset

2) Osa-aikaisten osuus työllisistä

3) Prosentit on laskettu pyöristämättömistä luvuista

Lähde: Työvoimatutkimus, Tilastokeskus

Liitetaulukko 3.4 Palkansaajien erityyppiset työsuhteet iän mukaan 2005

Ikä	Palkan- saajat yhteensä	Työsuhteen laatu							
		Jatkuva työ				Määräaikainen työ ¹⁾			
		Yhteensä	Osuus pal- kansaajista	Koko- aikatyö	Osa- aikatyö	Yhteensä	Osuus pal- kansaajista	Koko- aikatyö	Osa- aikatyö ²⁾
1 000 henkeä	%	1 000 henkeä		1 000 henkeä	%	1 000 henkeä			
Molemmat sukupuolet									
15–74	2 098	1 750	83,4	1 561	189	347	16,5	262	85
15–19	64	28	44,2	8	21	36	56,0	20	16
20–24	182	109	59,9	71	38	73	40,1	51	22
25–29	237	170	71,6	153	17	67	28,3	56	11
30–34	225	185	82,1	174	11	40	17,9	34	6
35–39	259	227	87,9	211	16	31	12,1	26	5
40–44	278	248	89,3	236	13	30	10,7	24	6
45–49	279	251	90,1	241	11	27	9,8	21	6
50–54	269	247	91,9	235	13	22	8,1	16	6
55–59	229	214	93,2	188	26	15	6,7	11	4
60–64	68	65	94,7	44	20	(4)	5,3	..	(2)
65–74	8	6	78,9	(3)	(3)	..	..	..	..
15–24	246	137	55,8	32	59	109	44,3	71	38
15–64	2 090	1744	83,5	156	186	345	16,5	261	84
Naiset									
15–74	1 060	847	79,9	713	134	212	20,0	155	58
15–19	34	16	47,1	(3)	13	18	53,2	8	10
20–24	91	50	55,6	24	26	40	44,4	26	14
25–29	107	67	62,8	56	11	40	37,2	33	7
30–34	106	80	75,1	71	9	26	24,6	22	5
35–39	125	104	82,6	90	13	22	17,3	18	4
40–44	141	119	84,7	108	11	22	15,3	17	5
45–49	148	129	87,3	120	9	19	12,7	14	5
50–54	141	127	90,0	117	10	14	10,0	10	(4)
55–59	127	118	92,7	100	18	9	7,2	6	(3)
60–64	36	34	95,0	22	12	..	..	..	..
65–74	(4)	(3)	(84,2)	..	..	..	..	..	..
15–24	125	67	53,2	27	39	59	46,8	34	24
15–64	1 056	844	79,9	712	132	212	20,0	154	57
Miehet									
15–74	1 038	903	87,0	848	55	134	12,9	107	27
15–19	30	12	41,1	5	8	18	58,9	12	6
20–24	91	58	64,1	46	12	33	35,8	25	8
25–29	130	103	79,0	97	6	27	20,9	24	(4)
30–34	119	105	88,3	103	(2)	14	11,7	12	..
35–39	133	124	92,9	121	(3)	10	7,2	9	..
40–44	138	129	94,0	127	..	8	6,0	7	..
45–49	131	122	93,4	120	(2)	9	6,6	7	..
50–54	128	120	94,0	117	(3)	8	6,0	6	..
55–59	102	96	93,9	88	8	6	6,1	5	..
60–64	32	31	94,1	22	8	..	..	..	..
65–74	(4)	(3)	(78,9)	..	..	..	..	..	..
15–24	121	71	58,4	51	19	50	41,5	37	14
15–64	1 034	900	87,1	847	54	133	12,9	107	27

1) Ml. palkansaajat, joiden työsuhteen laatu on tuntematon

2) Omasta mielestään osa-aikatyötä tehneet palkansaajat

Lähde: Työvoimatutkimus, Tilastokeskus

Liitetaulukko 3.5 Palkansaajien erityyppiset työsuhteet työnantajasektorin mukaan 2005

Ikä	Palkan- saajat yhteensä	Työsuhteen laatu							
		Jatkuva työ				Määräaikainen työ ¹⁾			
		Yhteensä	Osuus palkan- saajista	Koko- aikatyö	Osa- aikatyö	Yhteensä	Osuus palkan- saajista	Koko- aikatyö	Osa- aikatyö ²⁾
1 000 henkeä	%	1 000 henkeä		1 000 henkeä	%	1 000 henkeä			
Molemmat sukupuolet									
Yhteensä	2 098	1 750	83,4	1 561	189	347	16,5	262	85
Julkinen sektori	653	497	76,1	459	39	156	23,8	127	29
Valtio	147	111	75,3	107	4	36	24,6	32	5
Kunta, kuntayhtymä	506	386	76,3	352	34	119	23,6	95	24
Yksityinen	1 441	1 251	86,8	1 101	150	190	13,2	134	56
Tuntematon	(3)	(2)	..	..	..	..	..	..	..
Naiset									
Yhteensä	1 060	847	79,9	713	134	212	20,0	155	58
Julkinen sektori	460	347	75,4	316	31	113	24,5	91	21
Valtio	70	52	74,1	49	(3)	18	25,8	16	(2)
Kunta, kuntayhtymä	390	295	75,7	267	28	95	24,3	76	19
Yksityinen	598	499	83,4	396	103	99	16,6	63	36
Tuntematon	(3)	..	..	..	..	..	..	..	..
Miehet									
Yhteensä	1 038	903	87,0	848	55	134	12,9	107	
Julkinen sektori	194	150	77,6	142	8	43	22,2	36	7
Valtio	77	59	76,3	57	..	18	23,7	16	(2)
Kunta, kuntayhtymä	116	91	78,6	85	6	25	21,3	20	5
Yksityinen	844	753	89,2	705	47	91	10,8	71	20
Tuntematon	..	..	..	..	..	..	..	..	..

1) Ml. palkansaajat, joiden työsuhteen laatu on tuntematon

2) Omasta mielestään osa-aikatyötä tehneet palkansaajat

Lähde: Työvoimatutkimus, Tilastokeskus

4 *Palkat, tulot ja tuet*

Naisten palkat – miesten palkat

Naisten palkkojen osuus miesten palkoista on noin 80 prosenttia, jos asiaa tarkastellaan esimerkiksi keskiansioiden perusteella. Palkkaero samasta työstä on noin 10 prosenttia. Tarkka ero riippuu suuresti valituista reunaehdoista. Palkkarakennetilaston aineistoon sisältyvien muuttujien ero voidaan osoittaa tätä pienemmäksi. Mikäli kaikki palkkoihin vaikuttavat seikat otettaisiin huomioon, sukupuolten välinen palkkaero olisi todennäköisesti vain parin, kolmen prosentin luokkaa.

Sukupuolten todellinen palkkaero on hyvin arvosidonnainen asia, eikä ekonometrisin menetelmin asiasta voida antaa yksiselitteistä totuutta. Kaikkien tekijöiden huomioiminen – kuten esimerkiksi miesten tekemien ylitöiden ja naisten töiden joustamisen perheen hyväksi – on kuitenkin lähes mahdotonta. Tilaston perusaineisto ei voi koskaan sisältää kaikkia asiaan vaikuttavia tekijöitä. Palkkaeroon vaikuttaa myös tilastossa käytettävän ammattiluokituksen yksityiskoh-
taisuus.

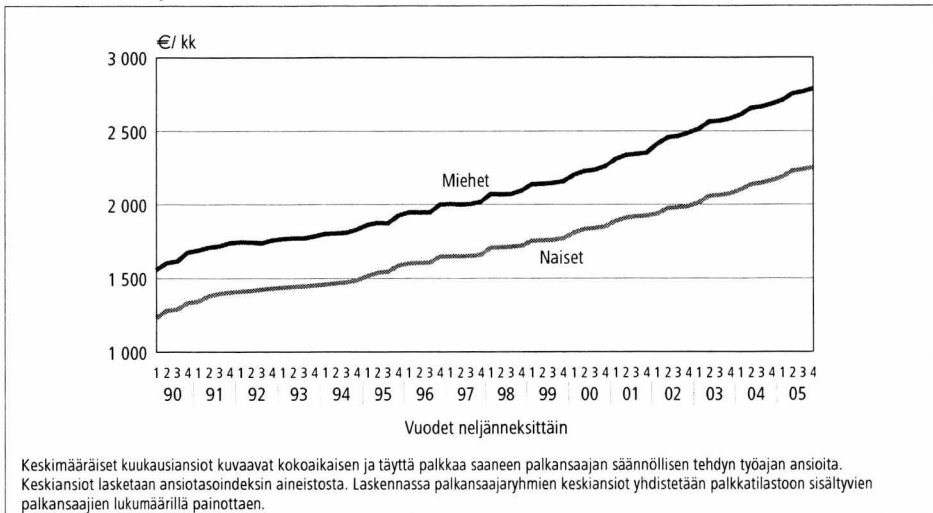
Erot kuukausiansioissa

Keskimääräiset kuukausiansiot kuvaavat kokoaikaisen ja täyttä palkkaa saaneen palkansaajan säännöllisen työajan ansioita.

Kuukausiansiotarkastelussa ovat mukana vain kokoaikaiset palkansaajat. Kokoaikaisen palkansaajan säännöllinen viikkotyöaika on enemmän kuin 90 prosenttia alan normaalista.

Vuonna 2005 kokoaikaisessa työssä olevien naisten kokonaistyöajan kuukausiansio oli keskimäärin 80 prosenttia miesten ansioista. Naisten keskiansiot olivat keskimäärin noin 2 200 euroa ja miesten keskimäärin noin 2 800 euroa kuukaudessa. Vuonna 1990 naisten keskiansiot kuukaudessa olivat keskimäärin noin 1 200 euroa, kun miesten keskiansiot olivat reilut 1 500 euroa kuukaudessa, joten sukupuolten välinen ero kuukausiansioissa on pysynyt suunnilleen samanlaisena tai jopa hieman kasvanut.

4.1 Palkansaajien keskiansioita 1990–1995

Lähde: Ansiotasoindeksi, Tilastokeskus

Kuntasektorilla pienimmät erot

Palkansaajien kuukausiansiot olivat ansiotasoindeksiin¹ aineiston mukaan vuonna 2005 keskimäärin 2 484 euroa. Naisten ansiot olivat keskimäärin 2 219 euroa ja miesten 2 749 euroa. Vuodesta 2000 kuukausiansiot olivat naisilla kasvaneet 399 eurolla ja miehillä 492 eurolla.

Keskimääräiset kuukausiansiot olivat alhaisimmat kuntasektorilla ja korkeimmat valtiolla. Yksityisellä sektorilla naisten kuukausiansio oli keskimäärin 2 246 euroa, kuntasektorilla 2 156 euroa ja valtiolla 2 398 euroa. Miesten keskimääräinen kuukausiansio oli yksityisellä sektorilla 2 760 euroa, kuntasektorilla 2 550 euroa ja valtiolla 2 943 euroa.

Vuonna 2005 kokoaikaisessa työssä olevien naisten säännöllisen työajan ansiot olivat ansiotasoindeksiin aineiston mukaan keskimäärin 81 prosenttia miesten keski-ansioista.

4.2 Palkansaajien kuukausiansiot sektoreittain 2005, €

Vuosi	Kaikki palkansaajat			Yksityinen sektori			Kunta			Valtio		
	Yhteensä	Naiset	Miehet	Yhteensä	Naiset	Miehet	Yhteensä	Naiset	Miehet	Yhteensä	Naiset	Miehet
2000	2 036	1 820	2 257	2 084	1 824	2 261	1 880	1 796	2 124	2 190	1 927	2 411
2001	2 133	1 904	2 371	2 194	1 923	2 380	1 945	1 858	2 204	2 303	2 038	2 537
2002	2 212	1 971	2 457	2 278	1 994	2 467	2 007	1 915	2 281	2 396	2 120	2 635
2003	2 305	2 052	2 559	2 379	2 079	2 572	2 083	1 990	2 360	2 499	2 216	2 740
2004	2 397	2 137	2 655	2 474	2 163	2 668	2 167	2 074	2 450	2 598	2 314	2 845
2005	2 484	2 219	2 749	2 560	2 246	2 760	2 252	2 156	2 550	2 686	2 398	2 943

Lähde: Ansiotasoindeksi, Tilastokeskus

1 Ansiotasoindeksi on palkansaajien säännöllisen työajan ansioiden kehitystä mittaava indeksi, jonka perusvuosi on 2000=100. Mukana ei ole ylitöiden eikä kertaluonteisten erien vaikutusta. Perusaineistossa on noin kaksi kolmasosaa Suomen kokoaikaisista palkansaajista.

Kuntasektorilla naispalkansaajien keskiansiot olivat 85 prosenttia miesten keskiansioista vuonna 2005. Valtiolla vastaava naisten palkkojen osuus miesten palkkoista oli 81 prosenttia ja yksityisellä sektorilla 81 prosenttia. Kehitystä on kuitenkin tapahtunut, sillä esimerkiksi vuonna 1985 naisten palkkojen osuus miesten palkkoista oli yksityisellä sektorilla 76 prosenttia, valtiolla 80 prosenttia ja kunnissa 83 prosenttia. Palkkaeron suuruuteen Suomessa vaikuttaa laaja julkinen sektori. Mikäli tarkastelusta otetaan julkinen sektori pois, sukupuolten välinen palkkaero Suomessa pienenee.

4.3 Palkansaajien säännöllisen työajan keskiansiot sektoreittain (naisten ansiot miesten ansiosta) 1985–2005, %

Vuosi	Yhteensä	Yksityinen sektori	Valtio	Kunnat
1985	79	76	80	83
1990	80	77	83	83
1991	81	78	83	85
1992	81	78	83	86
1993	81	79	84	85
1994	81	79	82	85
1995	82	81	81	85
1996	82	82	80	85
1997	82	82	81	85
1998	82	82	81	85
1999	82	82	81	85
2000	81	81	80	85
2001	80	81	80	84
2002	80	81	80	84
2003	80	81	81	84
2004	80	81	81	85
2005	81	81	81	85

Lähde: Ansiotasoindeksi, Tilastokeskus

Palkkaero kasvaa koulutuksen myötä

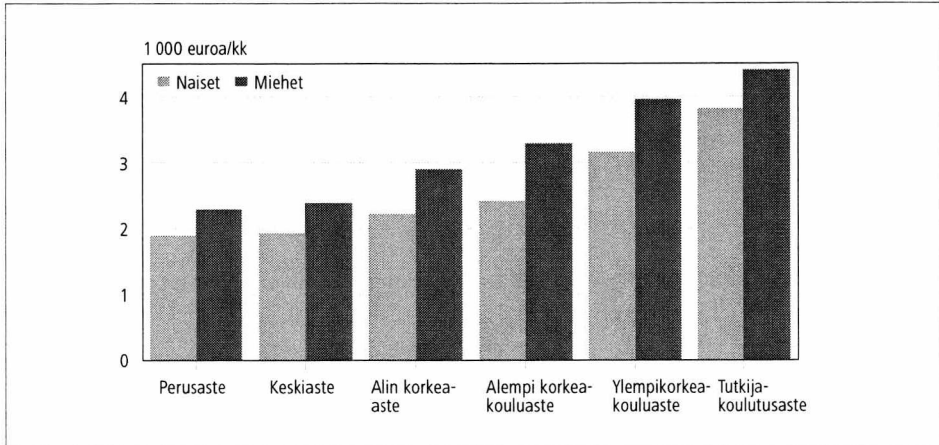
Koulutuksella ja työkokemuksella on yritetty selittää palkkaeroja, ja palkkaeron voitaneen sanoa olevan sitä suurempi mitä korkeampi koulutus on. Palkkarakennetilaston² mukaan suurimmat sukupuolten väliset palkkaerot ovat korkea-asteen tutkinnon suorittaneilla. Alemmilla koulutustasoilla ero naisten ja miesten välillä ei ole niin suuri.

Naisten palkat ovat alhaisimmat naisvaltaisilla aloilla ja korkeimmat miesvaltaisilla aloilla. Miesten palkat ovat sen sijaan korkeimmat sellaisilla työpaikoilla, joilla on sekä naisia että miehiä. Myös kokoaikaisten palkansaajien kuukausiansioita koulutusasteen mukaan tarkastelemalla havaitaan sukupuolten välisen eron olevan suurempi ylemmillä koulutusasteilla (vähintään alin korkea-aste) kuin esimerkiksi perus- ja keskiasteella.

Vuonna 2004 suurimmat erot naisten ja miesten palkoissa olivat korkea-asteen koulutuksen saaneilla (alin, alempi ja ylempi korkeakouluaste).

2 Palkkarakennetilasto kuvaa kaikkien työnantajasektoreiden palkansaajien lukumääriä, tunti-, kuukausi- ja vuosiansioita sekä ansioiden muodostumista ja hajontaa.

4.4 Kokoikäisten palkansaajien kuukausiansiot koulutusasteen mukaan 2004

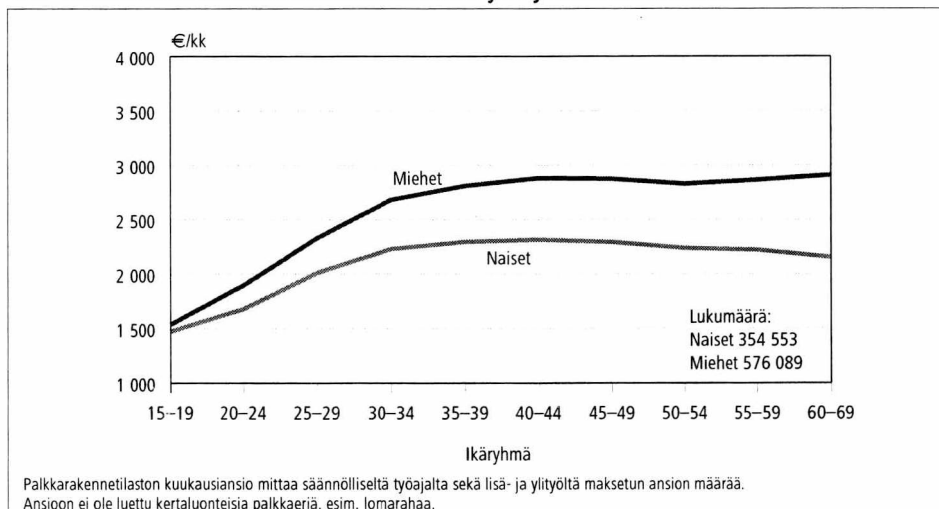
Lähde: Palkkarakennetilasto, Tilastokeskus

Palkkaerot ja ikä

Keskimääräiset kuukausiansiot kasvoivat yksityisellä sektorilla iän myötä naisilla aina neljäkymmenen ikävuoden paikkeille ja miehillä hieman pidempään. Miehillä kuukausiansiot näyttivät nousevan myös eläkeiän lähestyessä, kun naisilla kuukausiansioiden kehityssuunta oli jo laskeva. Pienimmillään naisten ja miesten ero keskimääräisissä kuukausiansioissa on alle 20-vuotiailla ja suurin yli 60-vuotiailla.

Valtiolla keskimääräiset kuukausiansiot poikkesivat yksityisen sektorin kuukausiansioista siten, että erityisesti miesten ansiot jatkoivat kasvuaan vielä vanhemmissakin ikäryhmissä. Valtiolla naistenkin ansiot kasvoivat, mutta selvästi miesten ansioita vähemmän.

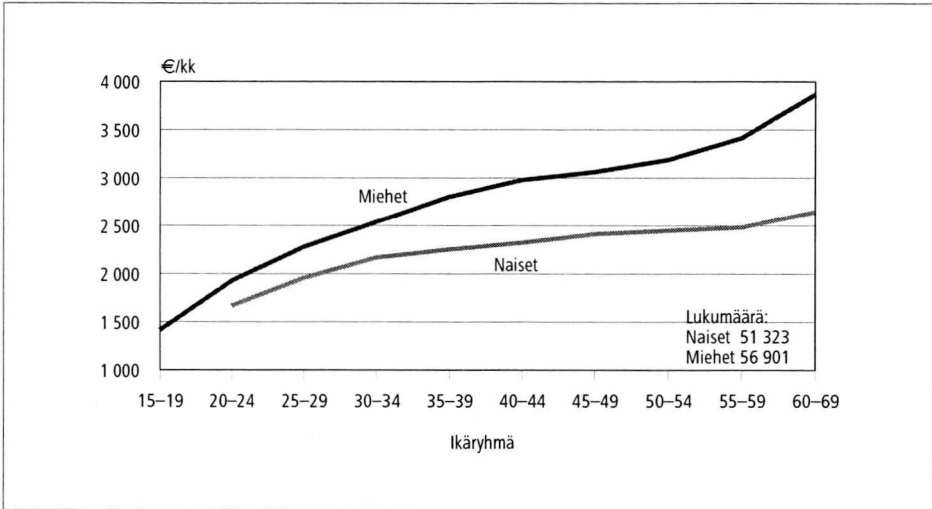
4.5a Keskimääräiset kuukausiansiot iän mukaan yksityisellä sektorilla 2004

Palkkarakennetilaston kuukausiansio mittaa säännölliseltä työajalta sekä lisä- ja ylityötä maksetun ansion määrää. Ansioon ei ole luettu kertaluonteisia palkkaeria, esim. lomarahaa.

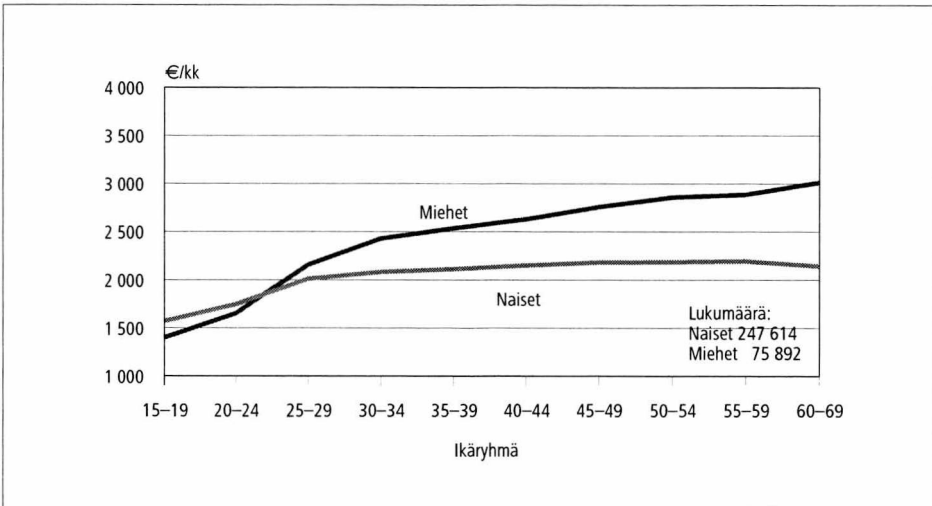
Lähde: Palkkarakennetilasto, Tilastokeskus

4.5b Keskimääräiset kuukausiansiot iän mukaan valtiolla 2004

Lähde: Palkkarakennetilasto, Tilastokeskus

4.5c Keskimääräiset kuukausiansiot iän mukaan kuntasektorilla 2004

Lähde: Palkkarakennetilasto, Tilastokeskus

Kuntasektorilla 15–19-vuotiaiden ikäryhmässä naisten keskimääräiset kuukausiansiot olivat jopa hieman korkeammat kuin miesten kuukausiansiot, mutta jo seuraavan ikäryhmän kohdalla tilanne oli toinen. Miesten ansiot kääntyivät selkeään kasvuun ohi naisten ansioiden ja kasvu jatkui melko tasaisena aina vanhimpaan ikäryhmään asti. Naisten ansiot kasvoivat kuntasektorilla kolmenkymmenen ikävuoden tuntumaan, mutta siitä eteenpäin naisten ansiokehitys oli hyvin vähäistä ja aivan eläkeiän kynnyksellä ansiot kääntyivät jopa hienoiseen laskuun.

Ammattiryhmittäiset kuukausiansiot

Sukupuolten välisiin ansioeroihin vaikuttaa muun muassa naisten ja miesten si-
joittuminen erilaisiin tehtäviin ja eri toimialoille.

Vuonna 2004 kokoaikaisia palkansaajia oli palkkarakenneilaston mukaan yh-
teensä 1 362 373. Näistä naisia oli 48 prosenttia. Kokonaistyöajan kuukausiansio
oli 2 459 euroa, naisilla se oli 2 190 euroa ja miehillä 2 708 euroa.

Palvelu- ja suojelutyöntekijöiden ym. ammattiryhmässä työskenteli yhteensä
104 291 naista eli 83 prosenttia ammattiryhmän kokoaikaisista palkansaajista.
Ammattiryhmän kokonaistyöajan kuukausiansiot olivat naisilla 1 829 euroa ja
miehillä 2 214 euroa.

Konepaja- ja valimotyöntekijöiden sekä asentajien ja korjaajien ammattiryh-
mässä työskenteli yhteensä 75 622 miestä eli 95 prosenttia ammattiryhmän ko-
koaikaisista palkansaajista. Kokonaistyöajan kuukausiansio oli tässä ammattiryh-
mässä miehillä 2 325 euroa ja naisilla 2 009 euroa.

Maa- ja metsätaloustieteiden ja terveydenhuollon erityisasiantuntijoina työ-
skenteli yhteensä 20 241 kokoaikaista palkansaajaa, joista 68 prosenttia oli naisia.

4.6 Kokoikaisten palkansaajien lukumäärät ja kuukausiansiot ammattiryhmän mukaan 2004

Ammattiryhmä (Ammattiluokitus 2001)	Kokoikaisten palkansaajien lukumäärä			Kokonaistyöajan kuukausiansio		
	Yhteensä	Naiset	Miehet	Yhteensä	Naiset	Miehet
Yhteensä	1 362 373	653 490	708 882	2 459	2 190	2 708
01. Sotilaat	9 181	320	8 861	3 044	2 222	3 074
11. Ylimmät virkamiehet ja järjestöjen johtajat	3 780	1 449	2 331	4 445	3 848	4 817
12. Yritysten ja muiden toimintayksiköiden johtajat	42 920	15 096	27 824	4 291	3 486	4 728
13. Pienyritysten johtajat	3 507	839	2 669	3 969	3 124	4 235
2. Erityisasiantuntijat	365	145	220	3 456	3 189	3 632
21. Matemaattis-luonnontieteelliset ja tekniikan erityisasiantuntijat	71 496	14 158	57 338	3 472	3 225	3 533
22. Maa- ja metsätaloustieteiden ja terveydenhuollon erityisasiantuntijat	20 241	13 745	6 496	3 949	3 505	4 889
23. Opettajat ja muut opetusalan erityisasiantuntijat	83 701	55 589	28 111	2 751	2 619	3 011
24. Muiden alojen erityisasiantuntijat	69 190	38 492	30 698	3 121	2 791	3 533
31. Luonnontieteen ja tekniikan asiantuntijat	85 957	16 047	69 910	2 739	2 474	2 800
32. Maa- ja metsätaloustieteiden ja terveydenhuollon asiantuntijat	61 715	55 104	6 612	2 193	2 175	2 346
33. Liikenneopettajat ym.	180	22	158	2 210	..	2 248
34. Liiketalouden ja muiden palvelualojen asiantuntijat	151 335	93 090	58 245	2 563	2 274	3 025
41. Toimistotyöntekijät	93 305	72 783	20 522	2 052	1 975	2 325
42. Asiakaspalvelutyöntekijät	24 663	22 707	1 956	2 109	2 088	2 346
51. Palvelu- ja suojelutyöntekijät ym.	125 426	104 291	21 135	1 894	1 829	2 214
52. Mallit, myyjät ja tuote-esittelijät	51 074	30 685	20 388	1 909	1 763	2 127
61. Maanviljelijät, metsätyöntekijät ym.	3 386	1 598	1 789	1 665	1 596	1 726
7. Rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijät	4 029	1 307	2 722	2 250	2 028	2 357
71. Kaivos-, louhos- ja rakennustyöntekijät	59 467	2 681	56 787	2 290	1 922	2 307
72. Konepaja- ja valimotyöntekijät sekä asentajat ja korjaajat	79 508	3 885	75 622	2 310	2 009	2 325
73. Hienomekaniikan ja taideteollisuuden työntekijät	4 365	1 855	2 511	2 183	2 006	2 313
74. Muut valmistustyöntekijät	11 083	3 496	7 587	2 082	1 778	2 222
81. Prosessityöntekijät	46 058	9 663	36 394	2 527	2 096	2 641
82. Teollisuustuotteiden valmistajat ja kokoonpanijat	75 632	26 062	49 570	2 120	1 917	2 226
83. Kuljettajat, vesiliikennetyöntekijät ym.	38 208	1 772	36 437	2 199	2 131	2 202
91. Muut palvelutyöntekijät	65 120	45 641	19 479	1 710	1 636	1 885
92. Maa- ja metsätalouden avustavat työntekijät	1 472	1 039	433	1 394	1 382	1 422
93. Teollisuuden ja rakentamisen avustavat työntekijät	56 844	13 627	43 217	1 970	1 777	2 030
X. Tunteamaton	19 125	6 293	12 832	2 165	1 959	2 266

Lähde: Palkkarakenneilasto, Tilastokeskus

Ammattiryhmän naisten kokonaistyöajan kuukausiansiot olivat 3 505 euroa, mikä on vain 72 prosenttia ammattiryhmän miesten kuukausiansioista.

Yritysten ja muiden toimintayksiköiden johtajien ammattiryhmästä vain 35 prosenttia oli naisia ja heidän kokonaistyöajan kuukausiansionsa olivat 74 prosenttia miesten ansioista.

Joissakin yksittäisissä ammattiryhmissä naisten ansiot voivat olla miesten ansiota suuremmat. Tällöin on taustalla on kuitenkin yleensä jokin rakenteellinen tekijä, kuten tietty toimiala tai pitkä työkokemus.

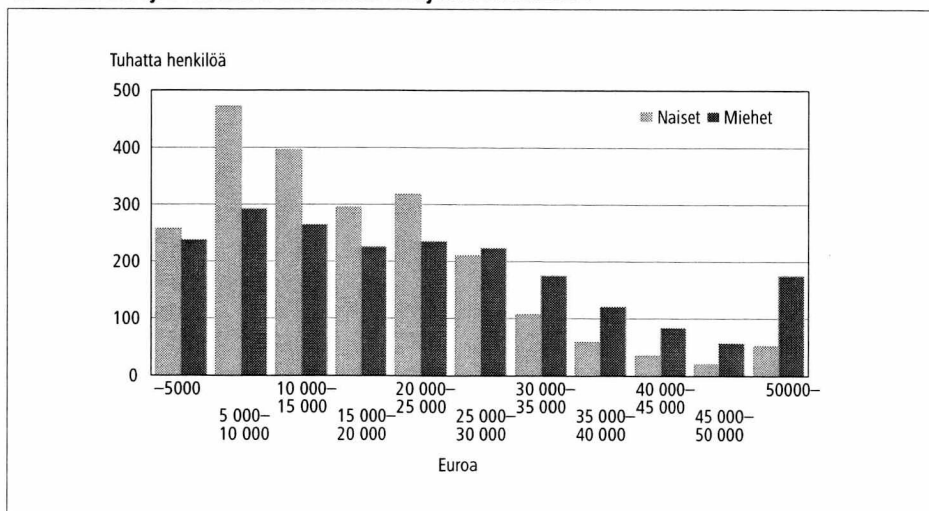
Sukupuolten väliset tuloerot

Kotitalouksien tuloerot ovat kaventuneet 1960-luvun lopulta alkaen. Palkansaajien väliset tuloerot supistuivat 1990-luvulla tulonjakotilaston mukaan. Myös naisten ja miesten väliset tuloerot supistuivat. Erojen kaventuminen oli ainakin osittain seurausta työttömyydestä ja pakkolomista, jotka pudottivat palkansaajien joukosta pois erityisesti pienituloisia naisia.

Pienituloiset naiset

Valtionveron alaisten tulojen mukaan vuonna 2004 naistulonsaajat sijoittuivat tulojakauman alapäähän. Alle 5 000 euron tulonsaajanaisia oli 257 000. Kaikissa alle 25 000 euron tuloluokissa oli naisenemmistö. Sen sijaan 25 000–30 000 euron tuloluokassa miehiä oli naisia enemmän. Miesten osuus tuloluokkaan kuuluvista tulonsaajista oli 52 prosenttia. Kaikissa sitä ylemmissä tuloluokissa oli puolestaan selvä miesenemmistö. Esimerkiksi vähintään 50 000 euron tulonsaajista peräti 77 prosenttia oli miehiä.

4.7 Tulonsaajat valtionveron alaisten tulojen mukaan 2004

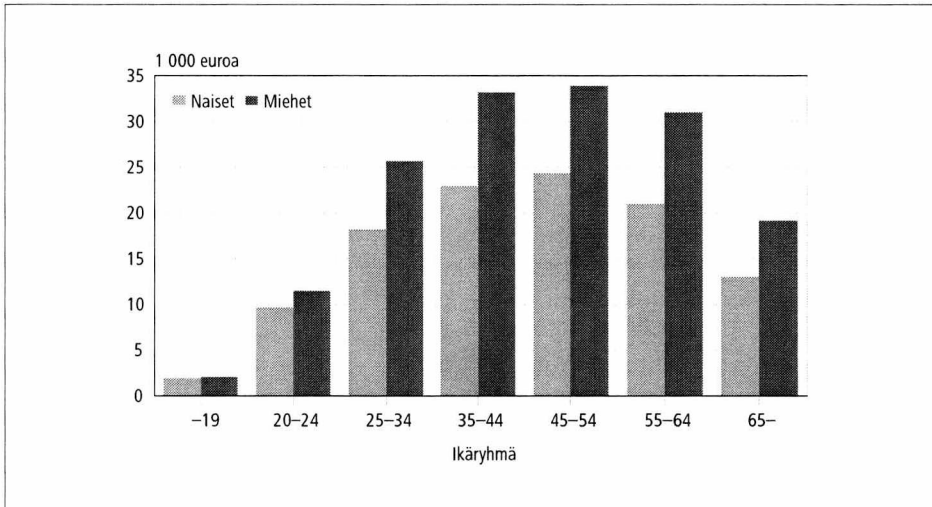
Lähde: Tulo- ja varallisuustilasto, Tilastokeskus

Tuloerot pienimmät nuorilla

Vuonna 2004 veronalaiset vuositulot olivat tulo- ja varallisuustilaston mukaan 21 139 euroa tulonsaajaa kohti. Suurimmillaan ne olivat keski-ikäisillä: 45–54-vuotiaat ansaitsivat keskimäärin 29 131 euroa, naiset 24 304 euroa ja miehet 33 905 euroa. Kaikkiaan miesten keskimääräiset veronalaiset vuositulot olivat 25 172 ja naisten 17 350 euroa.

Alle 20-vuotiailla valtionveron alaiset tulot olivat samansuuruiset naisilla ja miehillä, mutta jo 20–24-vuotiailla miesten tulot olivat hieman naisten tuloja suuremmat. Suurimmat tuloerot olivat 35–44- ja 55–64-vuotiaiden ikäryhmissä, joissa miesten valtionveron alaiset tulot olivat noin 10 000 euroa naisten tuloja suuremmat. Yli 65-vuotiailla ero ei ollut enää niin suuri.

4.8 Keskimääräiset valtionveron alaiset tulot iän mukaan 2004

Lähde: Tulo- ja varallisuustilasto, Tilastokeskus

Naisten osuus suuri matalissa tuloluokissa

Vuonna 2004 oli 2,4 miljoonaa tulonsaajaa, jotka jäivät alle 20 000 euron. Näin pienituloisia oli kaksi kolmasosaa naisista ja noin puolet miehistä. 20 000–50 000 euroa ansaitsi 1 590 000 tulonsaajaa, naisista kolmannes ja miehistä 48 prosenttia. Yli 50 000 euron veronalaiset vuositulot oli noin 228 000 tulonsaajalla, noin viidellä prosentilla kaikista. Naisia heistä oli 52 680 ja miehiä 175 200. Naisten osuus tuloluokissa laskee mitä ylemmälle tulotasolle mennään. Alle 25 000 tulo- luokassa ja sitä matalammissa tuloluokissa naisten osuus on yli puolet.

4.9 Tulonsaajat valtionveron alaisten tulojen mukaan 2004

Tuloluokka (euroa)	Tulonsaajat %		Naisten osuus % tulonsaajista tuloluokassa
	Naiset	Miehet	
– 5 000	11	11	52
5 000–10 000	21	14	62
10 000–15 000	17	12	60
15 000–20 000	13	10	57
20 000–25 000	14	11	57
25 000–30 000	9	10	48
30 000–35 000	5	8	38
35 000–40 000	3	6	33
40 000–45 000	2	4	30
45 000–50 000	1	3	27
50 000–	2	8	23
Tulottomat	3	3	51
Yhteensä	100	100	52
Lukumäärä	2 285 830	2 147 818	

Lähde: Tulo- ja varallisuustilasto, Tilastokeskus

Vanhemmuus ja siihen liittyvät tulonsiirrot

Tässä luvussa tarkastellaan lapsiperheiden saamaa tukea suomalaisessa yhteiskunnassa. Tällaisia ovat esimerkiksi lapsen syntymän yhteydessä vanhemmille maksettava vanhempainpäiväraha ja lasten hoidon tukeminen. Tukia on monia, mutta tässä tarkastellaan ainoastaan joitakin. Lisäksi tarkasteluun otetaan tukien käyttäminen eli miten esimerkiksi isät ovat käyttäneet vanhempainpäivärahoikeuttaan. Näiden lisäksi tarkastellaan myös isyyden selvittämistä ja avioerojen yhteyksissä tehtyjä huoltajuuspäätöksiä.

Isyyden selvittäminen

Isyyden vahvistusten määrä pieneni vuonna 2005 noin 860:llä edelliseen vuoteen verrattuna. Niiden lasten määrä, joiden isyys on vahvistettu tunnustamisella, kasvoi vuodesta 2000 vuoteen 2005. Sen sijaan tuomioistuimen päätöksellä tapahtuneiden tunnustusten määrä oli pienempi kuin vuosina 2000, 2002–2004. Ainoastaan vuonna 2001 määrä oli vuotta 2005 pienempi.

4.10 Isyyden selvittäminen ja vahvistaminen vuosina 2000–2005

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Lapsia, joiden isyys vahvistettu						
• tunnustamisella	21 707	21 659	21 329	21 811	22 814	21 959
• tuomioistuimen päätöksellä	74	59	71	72	64	62
Yhteensä	21 781	21 718	21 400	21 883	22 878	22 021
Keskeytettyjä isyyden selvityksiä vuoden aikana						
• Yhteensä	883	885	894	940	905	923
• Lapsen äidin kirjallisella ilmoituksella	711	734	751	748	735	742

Lähde: Stakes tilastotiedote Internetsivuilla

Lapsen huolto, tapaamisoikeus ja asuminen

Vuonna 2005 aikana lapsen huollosta tehtyjen sopimusten määrä oli pienempi kuin edellisvuonna. Tehdyistä huoltosopimuksista 92 prosentissa kyseessä oli yhteishuoltajuus. Sopimuksia, joissa huolto annettiin äidille oli seitsemän prosenttia.

Sopimuksia tapaamisoikeuksista tehtiin vuonna 2005 yhteensä 17 040. Määrä oli suurempi kuin edellisenä vuonna, mutta pienempi kuin vuonna 2003.

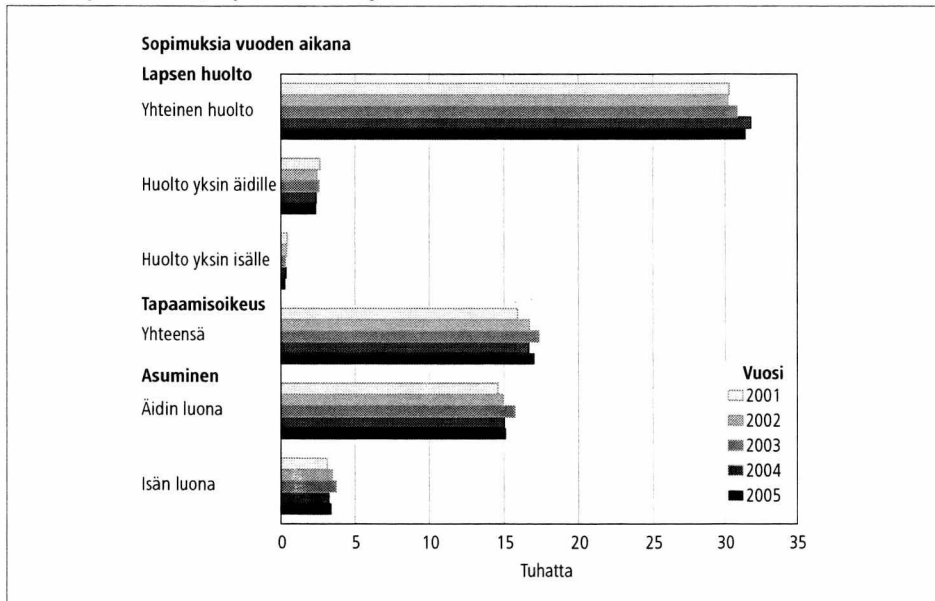
Asumista koskevia sopimuksia tehtiin vuonna 2005 yhteensä 18 530. Näistä 82 prosenttia oli äidin luona asumisesta tehtyjä sopimuksia. Osuus on pysynyt samana 2000-luvulla.

4.11 Lapsen huolto, tapaamisoikeus ja asuminen vuosina 2000–2005

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Sopimuksia lapsen huollosta vuoden aikana						
Sopimuksia yhteisestä huollosta	29 111	30 299	30 193	30 884	31 784	31 435
Sopimuksia huollosta yksin äidille	2 574	2 619	2 431	2 548	2 357	2 365
Sopimuksia huollosta yksin isälle	408	412	395	315	325	302
Yhteensä	32 093	33 330	33 019	33 747	34 466	34 102
Sopimuksia tapaamisoikeudesta vuoden aikana						
Yhteensä	15 381	15 917	16 690	17 347	16 664	17 040
Sopimuksia asumisesta vuoden aikana						
Äidin luona	14 253	14 601	14 983	15 748	15 005	15 125
Isän luona	3 127	3 135	3 454	3 710	3 205	3 405
Yhteensä	17 380	17 736	18 437	19 458	18 210	18 530

Lähde: Stakes tilastotiedote Internetsivuilla

4.12 Lapsen huolto, tapaamisoikeus ja asuminen vuosina 2000–2005

Lähde: Stakes tilastotiedote Internetsivuilla

Vanhempainpäiväraha

Vuonna 2005 naisilla oli 14,9 miljoonaa ja miehillä 0,9 miljoonaa vanhempainpäivärahopäivää. Vanhempainpäivärahaa sai 99 067 naista ja 47 554 miestä. Keskimääräinen päiväkorvaus oli naisilla 39,8 euroa ja miehillä 59,3 euroa.

Vanhempainpäivärahaa saavat naiset olivat keskimäärin miehiä nuorempia. Vuonna 2005 vanhempainpäivärahaa saaneista naisista 44 prosenttia oli alle 30-vuotiaita, miehistä vain 29 prosenttia. Eniten vanhempainpäivärahan saajia oli 30–34-vuotiaiden ikäryhmässä; tämän ikäisistä naisista vanhempainpäivärahaa sai 21 prosenttia ja miehistä 10 prosenttia.

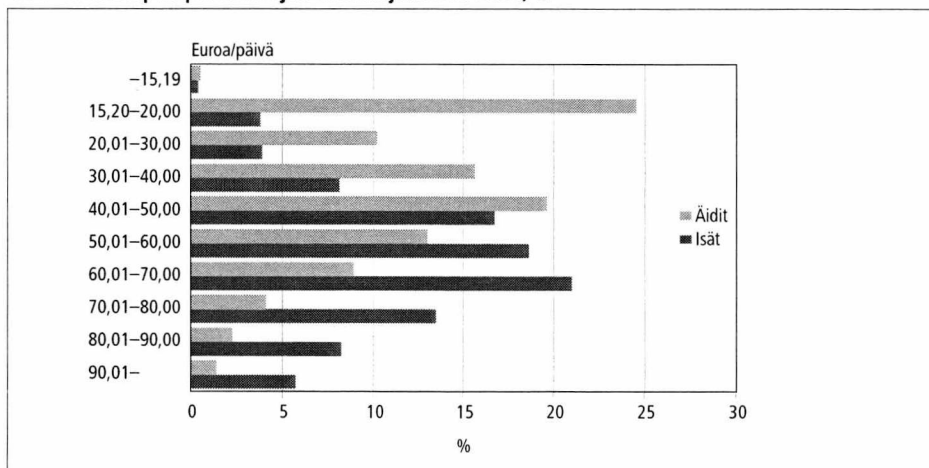
4.13 Vanhempainpäivärahat vuonna 2005

	Vanhempainpäivärahat		Vanhempainpäivä- rahopäivät		Vanhempainpäivärahan saajat			Vanhempainpäivärahan saajat, joilla työtuloa ²⁾		
	1 000 €	%	Kpl	%	Lkm	Osuus vastaavaa ¹⁾ ikäisistä %	Keskim. päivä- korvaus €/pvä	Lkm	%	Keskim. työtulo, €/v
Äidit										
Kaikki	592 823	100,0	14 887 329	100,0	99 067	10,4	39,8	75 564	100,0	19 996
-19	3 488	0,6	2 14 081	1,4	1 481	1,2	16,3	367	0,5	4 236
20–24	50 692	8,6	2 096 867	14,1	13 567	8,3	24,2	8 261	10,9	11 042
25–29	162 504	27,4	4 414 218	29,7	29 256	18,1	36,8	22 366	29,6	17 627
30–34	210 406	35,5	4 663 439	31,3	31 014	20,6	45,1	25 372	33,6	22 107
35–39	127 798	21,6	2 687 194	18,1	18 138	10,6	47,6	14 786	19,6	24 055
40–	37 935	6,4	811 530	5,5	5 611	3,0	46,7	4 412	5,8	24 342
Isät										
Kaikki	51 234	100,0	863 764	100,0	47 554	2,7	59,3	45 792	100,0	28 465
-19	18	0,0	781	0,1	49	0,0	23,1	20	0,0	9 742
20–24	1 882	3,7	48 478	5,6	2 877	1,7	38,8	2 465	5,4	18 120
25–29	10 117	19,7	191 694	22,2	11 082	6,5	52,8	10 616	23,2	24 146
30–34	18 116	35,4	293 135	33,9	16 149	10,2	61,8	15 766	34,4	29 326
35–39	13 545	26,4	210 474	24,4	11 299	6,4	64,4	11 045	24,1	31 619
40–	7 556	14,7	119 202	13,8	6 098	0,7	63,4	5 880	12,8	32 428

1) 16–44-vuotiaat naiset
16–64-vuotiaat miehet

2) Lukumääriin eivät sisälly ne vanhempainpäivärahasaajat, joilta puuttuu työtulotieto (yht. 11 697 äitiä ja 1 460 isää).
Lähde: Kansaneläkelaitoksen tilastollinen vuosikirja 2005

4.14 Vanhempainpäivärahojen suuruusjakauma 2005, %

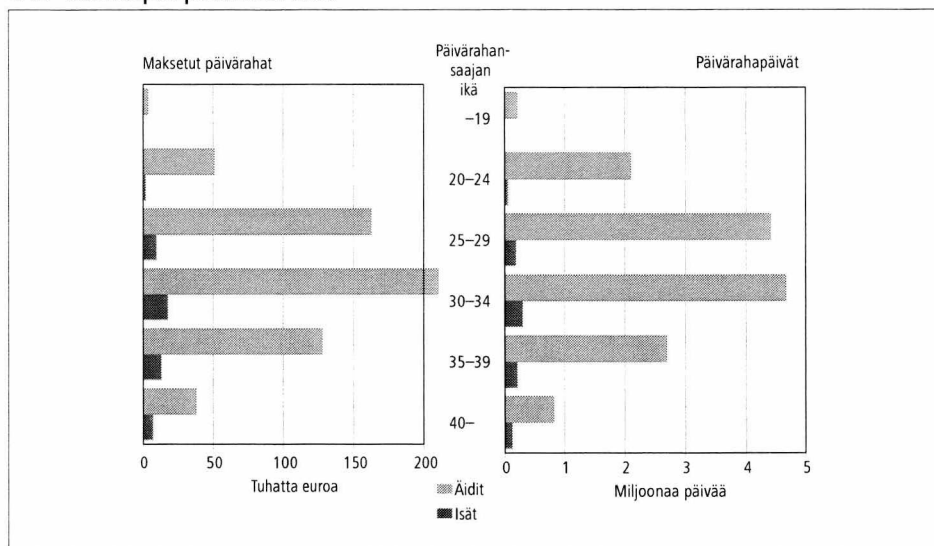

Lähde: Kansaneläkelaitoksen tilastollinen vuosikirja 2005

Vuonna 2005 vanhempainpäivärahaa maksettiin eniten 30–34-vuotiaille naisille. Seuraavaksi eniten oli päivärahaa maksettu 25–29-vuotiaille naisille. Myös 30–34-vuotiaille miehille oli maksettu enemmän päivärahoja kuin muiden ikäluokkien miehille.

Päivärahapäiviä oli eniten 30–34-vuotiailla naisilla, joilla päivärahapäiviä oli yhteensä yli neljä ja puoli miljoonaa päivää. Lähes yhtä paljon päivärahapäiviä oli 25–29-vuotiailla naisilla.

4.15 Vanhempainpäivärahat 2005

Lähde: Kelan perhe-etuustilasto 2005

Isien vanhempainpäivärahoikeuden käyttö

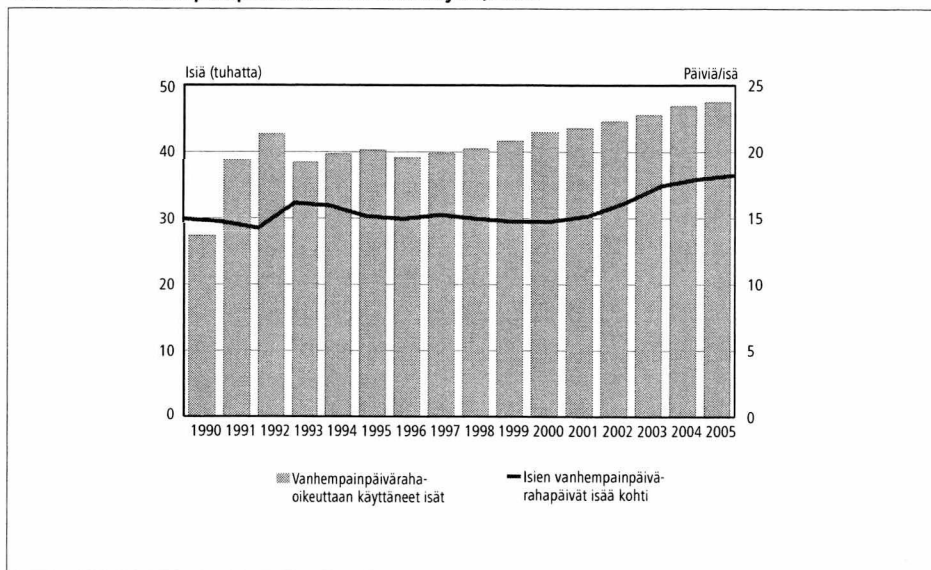
Isien vanhempainpäivärahoikeuden käyttö yleistyi vuodesta 1990 vuoteen 2005. Kun vuonna 1990 vanhempainpäivärahoikeuttaan käytti 27 338 isää, oli oikeuden käyttäneitä vuonna 2005 jo 47 554. Myös vanhempainpäivärahapäivät isää kohti kasvoivat 3,3 päivällä vuodesta 1990; vuonna 2005 vanhempainpäivärahapäiviä isää kohti oli 18,2 päivää.

4.16 Isien vanhempainpäivärahoikeuden käyttö 2005

Vuosi	Vanhempainpäivärahoikeuttaan käyttäneet isät	Isien vanhempainpäivärahapäivät isää kohti	Vuosi	Vanhempainpäivärahoikeuttaan käyttäneet isät	Isien vanhempainpäivärahapäivät isää kohti
1990	27 338,00	14,9	1998	40 477,00	14,9
1991	38 717,00	14,7	1999	41 635,00	14,7
1992	42 700,00	14,2	2000	42 924,00	14,7
1993	38 436,00	16,1	2001	43 590,00	15,1
1994	39 719,00	15,9	2002	44 624,00	16,1
1995	40 267,00	15,1	2003	45 605,00	17,4
1996	39 149,00	14,9	2004	46 947,00	17,9
1997	39 806,00	15,2	2005	47 554,00	18,2

Lähde: Kelan tilastollinen vuosikirja 2005

4.17 Isien vanhempainpäiväraha-oikeuden käyttö, 2005

Lähde: Kelan tilastollinen vuosikirja 2005

Lapsilisä

Lapsilisää maksetaan Suomessa asuvasta alle 17-vuotiaasta lapsesta lapsen elatus-ta varten. Lapsilisän määrä on porrastettu perheen lapsiluvun mukaan. Lapsilisää maksettiin vuoden 2005 lopussa 1 034 400 lapsesta (19,7 % väestöstä). Lapsi-lisää maksettiin vuoden 2005 lopussa 569 633 perheelle. Suurimmassa osassa näistä perheistä oli yksi tai kaksi lapsilisää saavaa lasta.

Pienten lasten hoidon tuki

Lakisääteistä pienten lasten hoidon tukea maksettiin Kelan perhe-etuustilaston mukaan vuoden 2005 lopussa yhteensä 129 055 lapsesta. Kotihoidon tukea maksettiin puolestaan 103 313 lapsesta. Kotihoidon tukea vuoden 2005 aikana saaneita perheitä oli 115 328 perhettä, yksityisen hoidon tukea saaneita perheitä 18 359 ja osittaista hoitorahaa saaneita perheitä 18 839. Pienten lasten hoidon tukea saavia perheitä oli vuoden 2005 lopussa yhteensä 89 850. Pienten lasten hoidon tukea maksettiin vuoden 2005 lopussa 78 170 alle kolmevuotiaasta lapsesta, eli tukea maksettiin 60,7 prosentille kyseisen ikäisiä lapsia.

Eläkkeet

Vuonna 2005 eläkkeelle siirtyi Eläketurvakeskuksen ja Kansaneläkelaitoksen tietojen mukaan yhteensä 71 063 henkilöä. Näistä noin puolet oli naisia. Eläkkeelle jääneiden keskiarvoikä oli 58 vuotta. Eläkkeelle jääneiden naisten keskiarvoikä (58,0) oli hieman korkeampi kuin miesten (57,6). Eläkkeelle jääneistä naisista 52 prosenttia oli 60–64-vuotiaita, miehistä puolet.

Vuonna 2005 kaikista eläkkeensaajista naisia oli 56 prosenttia. Naisten keskimääräinen kokonaiseläke oli 78 prosenttia miesten kokonaiseläkkeestä. Ainoastaan nuorissa ikäluokissa eläke oli sukupuolten välillä lähes samansuuruinen. Iäkäiden miesten keskimääräinen eläke oli huomattavasti naisten keskimääräistä eläkettä suurempi. Esimerkiksi vähintään 80-vuotiaiden naisten kokonaiseläke oli keskimäärin 72 prosenttia samanikäisten miesten eläkkeestä. Myös esim. 60–64-vuotiailla naisten eläke oli 78 prosenttia vastaavanikäisten miesten eläkkeestä. 65–69-vuotiaiden naisten eläke oli 76 prosenttia samanikäisten miesten keskimääräisestä kokonaiseläkkeestä.

4.18 Vuonna 2005 eläkkeelle siirtyneet iän mukaan (kaikki eläkkeelle siirtyneet)

Ikä eläkkeen alkaessa	Naiset		Miehet		Kaikki	
	Lukumäärä	%	Lukumäärä	%	Lukumäärä	%
Kaikki	35 418	100,0	35 645	100,0	71 063	100,0
–34	1 427	4,0	1 631	4,6	3 058	4,3
35–39	620	1,8	681	1,9	1 301	1,8
40–44	886	2,5	1 064	3,0	1 950	2,7
45–49	1 471	4,2	1 710	4,8	3 181	4,5
50–54	2 820	8,0	3 263	9,2	6 083	8,6
55–59	5 801	16,4	5 610	15,7	11 411	16,1
60–64	18 359	51,8	17 686	49,6	36 045	50,7
65–	4 034	11,4	4 000	11,2	8 034	11,3
Keskiarvoikä	58,0		57,6		57,8	

Lähde: Tilasto Suomen eläkkeensaajista 2005, Eläketurvakeskus ja Kansaneläkelaitos

4.19 Suomessa asuvien keskimääräiset kokonaiseläkkeet iän mukaan 31.12.2005

Ikä	Kaikki eläkkeensaajat					
	Lukumäärä			Keskimääräinen kokonaiseläke		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Kaikki	680 351	527 856	1 208 207	1 029	1 323	1 158
16–19	425	495	920	658	635	646
20–24	1 815	2 255	4 070	672	666	669
25–29	2 311	3 306	5 617	706	709	708
30–34	2 808	3 912	6 720	742	758	752
35–39	4 560	5 924	10 484	779	811	797
40–44	6 946	8 640	15 586	815	871	846
45–49	10 486	13 099	23 585	851	947	904
50–54	18 735	23 482	42 217	885	1 068	986
55–59	37 749	43 047	80 796	960	1 213	1 095
60–64	97 285	89 520	186 805	1 136	1 450	1 286
65–69	126 396	110 605	237 001	1 115	1 475	1 283
70–74	113 907	90 706	204 613	1 054	1 370	1 194
75–79	108 444	70 856	179 300	995	1 253	1 097
80–	148 484	62 009	210 493	973	1 344	1 082

Lähde: Tilasto Suomen eläkkeensaajista 2005, Eläketurvakeskus ja Kansaneläkelaitos

Toimeentulotuki

Yksinäiset miehet toimeentulotuen saajina

Toimeentulotuki on viimeisin ja osittain harkintaan perustuva yhteiskunnan määrittelemä tuki minimielintason takaamiseksi niille, jotka eivät voi sitä millään muilla tuloilla saavuttaa. Toimeentulotuen saajien kuvaaminen on siten yksi tapa kuvata pienituloisinta väestöosaa. (Naiset ja miehet Suomessa 1994)

Stakesin vuoden 2005 toimeentulotukitietojen mukaan suurin toimeentulotuen saajien ryhmä olivat yksinäiset miehet (ilman lapsia). Toimeentulotukea saaneista kotitalouksista näiden yksinäisten miesten kotitalouksien osuus oli peräti 42 prosenttia. Vastaavasti yksinäisten naisten kotitalouksien osuus oli 28 prosenttia. Osuus oli kaksi prosenttiyksikköä suurempi kuin vuonna 2000.

Toimeentulotukea saaneista kotitalouksista 12 prosenttia oli yksinhuoltajien kotitalouksia. Osuus ei ole muuttunut vuodesta 2000.

4.20 Toimeentulotukea saaneet kotitaloudet kotitaloustyyppin mukaan 1990, 2000 ja 2005

Kotitaloustyyppi	1990		2000		2005	
	Lkm	%	Lkm	%	Lkm	%
Yksinäiset naiset ilman lapsia	44 550	25	70 716	26	66 286	28
Yksinäiset miehet ilman lapsia	70 780	39	106 006	39	101 103	42
Yksinhuoltajat	22 269	12	31 977	12	29 708	12
Avio-/ja avoparit ilman lapsia	18 133	10	29 991	11	18 513	8
Avio-/ja avoparit, joilla lapsia	25 872	14	32 996	12	23 238	10
Yhteensä	181 604	100	271 686	100	238 848	100

Lähde: Toimeentulotuki 2005, Stakes

Lähteet

Kansaneläkelaitoksen tilastollinen vuosikirja 2005.

Kelan perhe- ja etuustilasto 2004.

Kelan tilastollinen vuosikirja 2005.

Naiset ja miehet Suomessa 1994, Tilastokeskus

Palkkatilastot, Tilastokeskus

<http://tilastokeskus.fi/til/pal.html>

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus Stakes.

Tilasto Suomen eläkkeensaajista 2004, Eläketurvakeskus ja Kansaneläkelaitos

Toimeentulotuki 2004, Stakes

Tulo- ja varallisuustilasto, Tilastokeskus

Tulonjakotilasto, Tilastokeskus

<http://tilastokeskus.fi/til/tul.html>

5 Terveys

Terveydentila

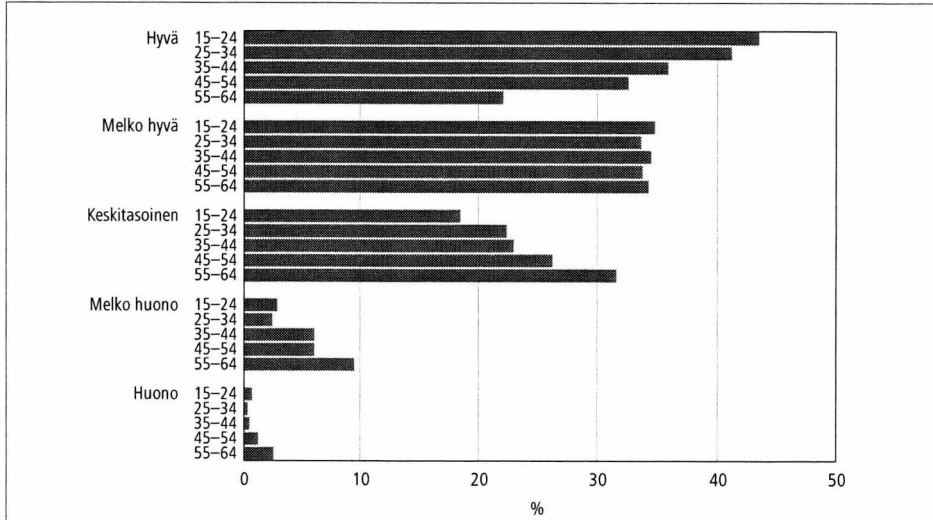
Yleisesti ihmisen ajatellaan olevan terve, mikäli hänellä ei esiinny sairauksia. Määritelmiä on kuitenkin monia. Maailman Terveysjärjestön WHO:n määritelmän mukaan terveydellä tarkoitetaan täydellisen ruumiillisen, henkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin tilaa eikä ainoastaan taudin tai raihnaisuuden puuttumista. Terveys ei siis tämän määritelmän mukaan ole pelkästään sairauden puuttumista. Terveyteen vaikuttavat monet eri tekijät, kuten perimä, sukupuoli, ikä, elintavat sekä työ- ja elinympäristö. Myöskään yhteiskunnan ja siinä tapahtuvien muutosten merkitystä terveyteen ei liene syytä unohtaa. Tässä kuvataan suomalaisten sekä työikäisten että eläkeikäisten naisten ja miesten terveydentilaa heidän oman arvionsa perusteella.

“Melko hyvässä kunnossa ollaan”

Työikäiset

Kansanterveyslaitoksen tutkimuksen mukaan vuonna 2005 noin kolmannes 15–64-vuotiaista naisista ja miehistä arvioi oman terveydentilansa hyväksi.¹ Naisista 34 prosenttia piti terveydentilaansa melko hyvänä, miehistä näin ajatteli 31 prosenttia. Ainoastaan 6 prosenttia naisista ja 14 prosenttia miehistä ilmoitti ter-

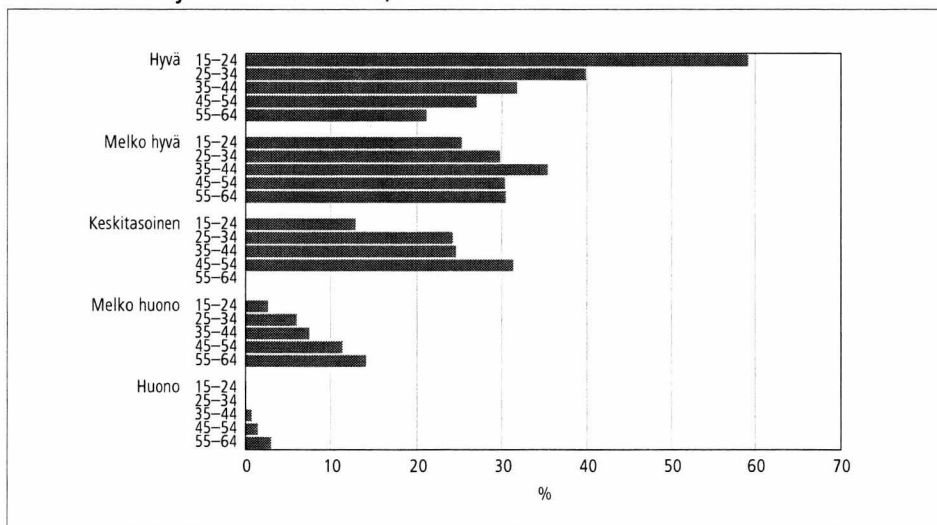
5.1 Oman terveydentilan arvioiminen, naiset

Lähde: Suomalaisen aikuisväestön terveyskäyttäytyminen ja terveys, kevät 2005, KTL

1 Tuloksissa on syytä ottaa huomioon se seikka, että naiset ovat yleensä avoimempia kuvailemaan omaa terveydentilaansa.

5.2 Oman terveydentilan arvioiminen, miehet

Lähde: Suomalaisen aikuisväestön terveyskäyttäytyminen ja terveys, kevät 2005, KTL

veydentilansa melko huonoksi. Huonoksi oman terveydentilansa arvioi noin prosentti naisista ja miehistä.

Alle 35-vuotiaista naisista yli 40 prosenttia arvioi oman terveydentilansa hyväksi. Myös 35–54-vuotiaista naisista noin kolmannes piti terveydentilaansa hyvänä ja 55–64-vuotiaistakin yli viidennes. Keskitasoiseksi terveydentilansa arvioi noin kolmannes 55–64-vuotiaista naisista ja melko huonoksi lähes 10 prosenttia.

Lähes 60 prosenttia 15–24-vuotiaista miehistä piti terveydentilaansa hyvänä. Myös 25–34-vuotiaista lähes 40 prosenttia oli tätä mieltä. Melko hyväksi terveydentilansa arvioi noin kolmannes 35–44-vuotiaista ja sitä vanhemmista kolmisenkymmentä prosenttia. Keskitasoisena omaa terveyttään piti hieman yli 30 prosenttia 45–54-vuotiaista miehistä. Melko huonoksi terveytensä arvioi 14 prosenttia 55–64-vuotiaista miehistä ja 45–54-vuotiaistakin 11 prosenttia. Huonona terveydentilaansa piti kolme prosenttia 55–64-vuotiaista miehistä.

Eläkeikäiset

Eläkeikäisen väestön terveyskäyttäytymistutkimuksen (Kansanterveyslaitos 2005) mukaan kolmannes eläkeikäisistä naisista ja 39 prosenttia miehistä arvioi oman ruumiillisen kuntonsa melko tai erittäin hyväksi. Yli puolet 75–79-vuotiaista naisista piti omaa ruumiillista kuntoaan tyydyttävänä. Vielä 80–84-vuotiaistakin naisista melkein puolet oli tätä mieltä. Melko hyvänä omaa ruumiillista kuntoaan piti 37 prosenttia 65–69-vuotiaista naisista. Tämän ikäisistä naisista viisi prosenttia katsoi olevansa erittäin hyvässä ruumiillisessa kunnossa.

65–69-vuotiailla oli ainakin omasta mielestään melko hyvä terveys. Tämänikäisistä naisista 45 prosenttia ja miehistäkin 40 prosenttia piti terveyttään melko hyvänä. Hyväksi terveytensä arvioi 14 prosenttia 65–69-vuotiaista naisista, 12 prosenttia 70–74-vuotiaista ja neljä prosenttia 75–80-vuotiaista. Vähin-

tään 80-vuotiaistakin viisi prosenttia piti omaa terveyttään hyvänä. Vähintään 70-vuotiaista naisista enemmistö piti terveyttään keskinkertaisena. Melko huonoksi arvioi terveytensä vajaa viidennes vähintään 80-vuotiaista ja 15 prosenttia 75–79-vuotiaista.

Ylempään koulutusryhmään kuuluvilla eläkeikäisillä oli Kansanterveyslaitoksen tutkimuksen mukaan parempi koettu terveys kuin vähemmän kouluttautuneilla.

5.3 Oman ruumiillisen kunnan arvioiminen ja oma arvio terveydestä 2005

Oma arvio ruumiillisesta kunnosta	Naiset				Miehet			
	65–69	70–74	75–79	80–84	65–69	70–74	75–79	80–84
Erittäin hyvä	5,2	5,8	3,2	1,4	8,2	4,3	3,1	3,1
Melko hyvä	37,1	30,4	24,4	20	38,1	35,5	32	20,5
Tyydyttävä	45,8	48,3	53,9	49,3	45,9	46,6	47,1	48,2
Melko huono	10	11,7	17,1	25,1	7,4	11,1	14,7	23,7
Erittäin huono	2	3,8	1,4	4,2	0,4	2,6	3,1	4,5

Oma arvio terveydestä	Naiset				Miehet			
	65–69	70–74	75–79	80–84	65–69	70–74	75–79	80–84
Hyvä	13,9	11,8	3,7	5,2	13	12,7	8	5
Melko hyvä	44,8	31,8	32,6	24,9	40,4	33,1	35,1	22,1
Keskinkertainen	33,3	42,9	45,9	47,9	36,5	39,4	36,9	47,3
Melko huono	6	10,6	14,7	18,8	8,7	12,7	18,2	21,2
Huono	2	2,9	3,2	3,3	1,3	2,1	1,8	4,5

Lähde: Eläkeikäisen väestön terveyskäyttäytyminen, kevät 2005, KTL

“Vähän verenpainetta ja muuta kremppaa...”

Työikäiset

Vaikka oma terveydentila arvioidaankin melko myönteisesti, monenlaisia vaivoja ja sairauksia kuitenkin esiintyy. Nuorilla alle 25-vuotiailla naisilla esiintyi masennusta, 25–34-vuotiailla selän kulumavikoja, 35–44-vuotiailla selän kulumavikojen lisäksi verenpainetta ja 45–64-vuotiailla myös mm. kohonnutta verenpainetta, korkeaa kolesterolia ja selän kulumavikoja. Tutkimustuloksia tulkittaessa on syytä huomioda, että eri indikaattoreissa naisten ja miesten tavat raportoida saattavat vaihdella.

Nuorilla 15–24 -vuotiailla miehillä ei masennusta esiintynyt juurikaan, tai sitä ei ainakaan myönnetty. Nuorten miesten sairaudet liittyivät astmaan, selän kulumavikaan, sokeritautiin ja muihin mielenterveysongelmiin. Tätä vanhemmassa ikäluokassa näkyivät jo edellisten ohella verenpaine, kolesterolia ja masennus.

5.4 Aikuisväestön sairaudet viimeksi kuluneen vuoden aikana 2005, %

	Naiset					Miehet				
	Ikä					Ikä				
	15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	15–24	25–34	35–44	45–54	55–64
Kohonnut verenpaine, verenpainetauti	1,4	5,1	9,3	18,8	32,8	0,4	6,5	11,1	20	31,4
Kohonnut veren kolesteroli	0,3	2	5,8	13,7	27,5	0	5,6	12,7	17,5	26,5
Sokeritauti	1	0,7	1,4	2,7	6,5	1,3	0,8	0,3	5,8	10,7
Sydänveritulppa	0	0	0	0	0,7	0	0	0	1,1	1,9
Sepelvaltimotauti	0,3	0	0,5	1,7	3,7	0,4	0,4	1	1,9	5,9
Syöpä	0	0,3	0,8	1,4	3,2	0	0,8	0,7	0,3	2,9
Nivelreuma	0,7	0,3	1,4	2,4	2,7	0,4	0	0,7	0,6	1,3
Selän kulumavika	1,7	7,5	9,6	13	18,4	3	9,7	12,1	15	18,5
Pitkäaikainen keuhkoputkentulehdus	0	1,7	1,1	1,7	2	0	0,4	1,6	1,4	2,1
Masennus	6,6	4,1	6,8	8	7,9	0,9	4	4,9	6,4	6,4
Muu mielenterveysongelma	2,4	2,7	3	2,9	3	1,3	2,8	2	3,1	1,1
Astma	3,1	3,1	5,8	6	6,5	3	2,8	3,6	3,9	4,3
Vatsasairaus	1,4	2,7	3,3	7,2	6,2	0,4	1,6	3,3	5,6	5,4

Lähde: Suomalaisen aikuisväestön terveyskäyttäytyminen ja terveys, kevät 2005, KTL

Eläkeikäiset

Vuonna 2005 kohonnut verenpaine ja verenpainetauti olivat eläkeikäisten yleisimpiä sairauksia viimeksi kuluneen vuoden aikana. Myös selän kulumaviat ja nivelsairaudet olivat melko yleisiä. Vähintään 75-vuotiaista miehistä noin kolmannes oli sairastanut muita virtsavaivoja, samanikäisistä naisista alle viidennes.

5.5 Eläkeläisten sairaudet viimeksi kuluneen vuoden aikana 2005, %

	Naiset				Miehet			
	Ikä				Ikä			
	65–69	70–74	75–79	80–84	65–69	70–74	75–79	80–84
Kohonnut verenpaine, verenpainetauti	43,1	50,4	59,1	55,5	41,6	43,9	42,5	46,9
Sokeritauti	8,3	8,1	13,2	11	12,9	11,4	14	15
Sydänveritulppa	0,8	2	3,6	5	1,7	6,3	5,3	5,8
Sepelvaltimotauti	6,3	10,9	20	22	10,3	16,5	21,1	23
Sydämen vajaatoiminta	3,6	4,4	14,1	22,5	9	13,1	16,2	17,7
Nivelreuma	2,4	8,1	4,5	10,1	2,6	3,4	1,8	5,8
Muu nivelsairaus	22,5	22,2	25,9	20,2	18,9	14,3	17,1	15
Selän kulumavika	28,1	30,2	34,5	31,7	21,9	24,5	26,3	37,2
Keuhkoputkentulehdus	3,6	7,3	6,4	5,5	5,2	5,5	8,8	7,5
Virtsateiden tulehdus	2	2,8	5	7,3	1,7	1,7	3,9	3,5
Muut virtsavaivat	8,3	8,1	18,6	17,9	22,3	22,4	33,8	32,7
Viherkaihi	1,6	6	6,8	8,3	0,4	3	6,1	8,8
Osteoporoosi	9,5	13,3	13,6	17,9	1,3	1,7	3,5	2,7
Masennus	8,3	6,9	12,7	9,2	4,3	6,8	4,8	9,3

Lähde: Eläkeikäisen väestön terveyskäyttäytyminen, kevät 2005, KTL

Tupakointi

Kansanterveyslaitoksen tutkimuksen mukaan vuonna 2005 työkäisistä naisista 18 prosenttia ja 26 prosenttia miehistä ilmoitti tupakoivansa päivittäin. Nuorista, 15–24-vuotiaista naisista viidennes tupakoi päivittäin ja 13 prosenttia satunnai-

sesti. Samanikäisistä nuorista miehistä tupakoi myös viidennes päivittäin ja yhdeksän prosenttia satunnaisesti.

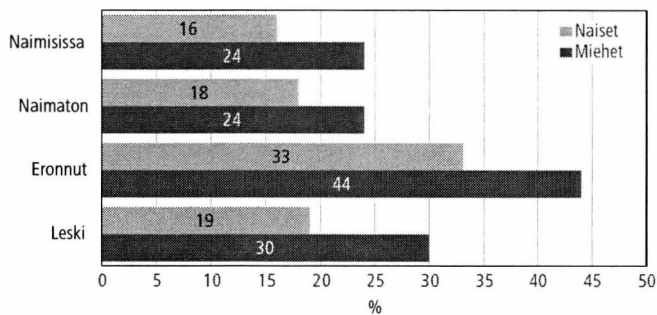
Naisten tupakointi yleistyi 1980-luvun puolivälissä, mutta on sittemmin pysytellyt samalla tasolla. Miesten tupakointi on puolestaan vähentynyt 1980-luvulta alkaen, mutta pysynyt samalla tasolla 1990-luvun puolivälistä lähtien.

Tupakoinnin koulutusryhmäerot ovat Kansanterveyslaitoksen tutkimuksen mukaan kasvaneet. Yleisintä tupakointi on alimmassa koulutusryhmässä ja vähiten tupakoidaan ylimmässä koulutusryhmässä.

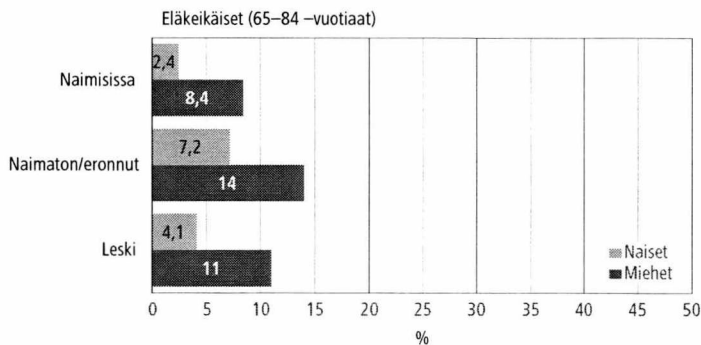
Työikäisestä väestöstä eniten tupakoivat eronneet miehet: heistä 44 prosenttia tupakoi. Naimisissa olevista ja naimattomista miehistä tupakoi vajaa neljännes. Leskimiehistä tupakoi 30 prosenttia. Naisten osuudet ovat pienempiä. Naimisissa olevat naiset tupakoivat vähiten. Työikäisistä naimisissa olevista naisista 16 prosenttia tupakoi, naimattomista hieman suurempi osuus (18 %). Sen sijaan työikäisistä eronneista naisista tupakoi kolmannes, leskistä vajaa viidennes.

Eläkeikäistä naisista neljä prosenttia ja miehistä yhdeksän prosenttia ilmoitti tupakoivansa päivittäin. Yleisintä päivittäinen tupakointi oli naimattomilla ja eronneilla. Päivittäin tupakoivista eläkeikäisistä naisista 80 prosenttia ja miehistä 84 prosenttia kertoi tupakoineensa yli 25 vuotta.

5.6 Päivittäin tupakoivien osuus väestöstä (tupakointi-indeksi) siviilisäädyn mukaan 2005, %

Lähde: Suomalaisen aikuisväestön terveyskäyttäytyminen ja terveys, kevät 2005, KTL

Lähde: Eläkeikäisen väestön terveyskäyttäytyminen, kevät 2005, KTL

Alkoholi

Kansanterveyslaitoksen Aikuisväestön terveystutkimuksesta ja terveyttä vuonna 2005 koskevassa tutkimuksessa 14 prosenttia naisista ja kymmenen prosenttia miehistä ilmoitti, ettei ollut käyttänyt lainkaan alkoholia viimeksi kuluneen vuoden aikana. Yleisin alkoholijuoma oli olut, jota kertoi viimeksi kuluneen viikon aikana juoneensa 29 prosenttia naisista ja 60 prosenttia miehistä. Viiniä ilmoitti kuluneen viikon aikana juoneensa kolmannes naisista ja 29 prosenttia miehistä ja väkeviä alkoholijuomia 17 prosenttia naisista ja 38 prosenttia miehistä. Miehistä 42 prosenttia ilmoitti juoneensa vähintään kahdeksan annosta alkoholia viikossa. Naisista 28 prosenttia raportoi käyttäneensä vähintään viisi annosta alkoholia viikossa.

Miehet ilmoittivat juovansa alkoholia naisia useammin. Miehet ilmoittivat naisia useammin käyttävänsä alkoholia 2–3 kertaa viikossa; naisilla puolestaan muutaman kerran kuukaudessa alkoholia käyttävien osuus oli kaikissa ikäryhmissä suurempi kuin miehillä. Naisten joukossa oli myös enemmän niitä, jotka käyttivät alkoholia vain muutaman kerran vuodessa tai sitä harvemmin.

Kansanterveyslaitoksen eläkeikäisen väestön terveystutkimuksen mukaan vuonna 2005 eläkeläisnaisista 53 prosenttia ja eläkeläismiehistä 78 prosenttia kertoi käyttäneensä alkoholia edellisen vuoden aikana. Eläkeikäiset miehet käyttivät alkoholia runsaammin kuin eläkeikäiset naiset. Eläkeläisnaisista 16 prosenttia kertoi käyttävänsä alkoholia viikoittain ja kaksi prosenttia päivittäin. Eläkeläismiehistä 31 prosenttia raportoi viikoittaisesta käytöstä ja kuusi prosenttia alkoholin päivittäisestä käytöstä.

5.7 Alkoholin käyttö

	Päivittäin	2–3 kertaa viikossa	Kerran viikossa	2–3 kertaa kuukaudessa	Muutaman kerran vuodessa tai harvemmin	Ei koskaan	Yhteensä
Naiset							
15–24	0,7	6,3	11,3	34,9	27,8	19	100
25–34	0,3	10,3	14,7	37,3	30,1	7,2	100
35–44	2,2	16,1	16,9	23,6	31,4	9,7	100
45–54	2,7	17,6	12,9	23,8	28,8	14,1	100
55–64	3,6	11,4	10,4	19	38,3	17,3	100
Miehet							
15–24	0,4	10,1	14,1	31,7	25,6	18,1	100
25–34	4,1	26,7	15,6	26,3	21,4	5,8	100
35–44	5,9	28,7	16,2	22,4	20,5	6,3	100
45–54	10,3	27,6	15,1	19,9	19,9	7,1	100
55–64	9,3	26,3	14,8	15,9	23,3	10,4	100

Lähde: Suomalaisen aikuisväestön terveystutkimus ja terveys, kevät 2005, KTL

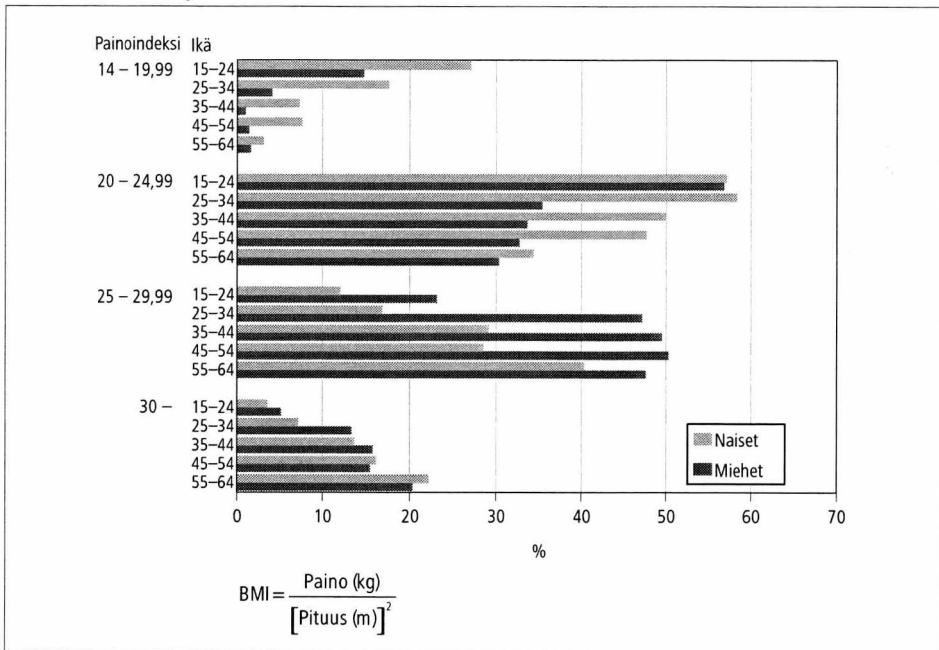
Painonhallinta

Terveysriskeihin kuuluu myös liikalihavuus, joka on melko yleistä Suomessa. Väestön lihavuuden yleisyyttä kuvataan tavallisimmin painoindeksin (paino jaet-

tuna pituuden neliöllä) avulla. Vuonna 2005 oli 40 prosenttia naisista ja 60 prosenttia miehistä ylipainoisia ($BM^325\text{kg/m}^2$).

Koulutusryhmien väliset erot ylipainoisten osuudessa ovat Kansanterveyslaitoksen tutkimuksen mukaan säilyneet. Ylipaino on yleisintä alimmassa koulutusryhmässä. Koulutusryhmien väliset erot ylipainoisten osuudessa ovat selvemmät naisilla kuin miehillä. Vuosina 2001–2005 oli alimman koulutusryhmän naisista 47 prosenttia ylipainoisia. Keskiasteen koulutusryhmän naisilla ylipainoisten osuus oli 43 prosenttia ja ylimmän koulutusryhmän naisilla 35 prosenttia. Alimman koulutusryhmän miehistä ylipainoisten osuus oli 63 prosenttia, kun keskiasteen koulutusryhmän miehistä ylipainoisia oli 60 prosenttia ja ylimmän koulutusryhmän miehistä 59 prosenttia.

5.8 Suhteellinen paino

Lähde: Suomalaisen aikuisväestön terveyskäyttäytyminen ja terveys, kevät 2005, KTL

Liikunta

Eniten liikuntaa harrastetaan omatoimisesti yksin, mutta paljon myös omatoimisesti ryhmässä. Naiset harrastavat omatoimista liikuntaa enemmän kuin miehet, mutta silti se on miehilläkin selvästi yleisin liikkumisen tapa. Miehet osallistuvat naisia useammin urheiluseurojen liikuntaan, mutta hieman enemmän myös työpaikkaliikuntaan.

Vapaa-ajan liikunta (vähintään puoli tuntia vähintään kaksi kertaa viikossa) on Kansanterveyslaitoksen tutkimuksen mukaan lisääntynyt kaikissa koulutusryhmissä. Ylemmän koulutusryhmän miehet harrastavat vapaa-ajanliikuntaa muita useammin. Koulutusryhmittäiset erot miehillä vapaa-ajanliikunnassa ovat hieman kasvaneet. Mielenkiintoista on, ettei naisilla ole koulutusryhmien välisiä eroja lainkaan.

Kansanterveyslaitoksen eläkeikäisen väestön terveyskäyttäytymistutkimuksen 2005 mukaan eläkeikäiset harrastivat ahkerasti kävelyä. Vähintään neljä kertaa viikossa ainakin puolen tunnin ajan ilmoitti kävelevänsä 61 prosenttia eläkeikäisistä naisista ja 65 prosenttia miehistä. Neljä prosenttia eläkeikäisistä naisista ja miehistä ilmoitti, ettei kykene harrastamaan liikuntaa. Muuta liikuntaa kuin kävelyä vähintään kaksi kertaa viikossa ilmoitti harrastavansa 48 prosenttia sekä naisista että miehistä. Eläkeikäisistä naisista 14 prosenttia ja miehistä yhdeksän prosenttia ilmoitti olevansa kykenemätön harrastamaan muuta liikuntaa.

Lähteet

Eläkeikäisen väestön terveyskäyttäytyminen, kevät 2005, KTL

Kansallinen liikuntatutkimus 2001–2002. SLU-julkaisusarja.

Kansanterveyslaitos

Suomi, K. (2000) *Liikuntapaikkapalvelut ja kansalaisten tasa-arvo*. Liikunnan kehittämiskeskus. 1/2000. Jyväskylän yliopisto.

6 Naiset vaaleissa

Kunnallisvaalit

Naisten osuus kunnanvaltuustoissa kasvussa

Vuoden 2004 kunnallisvaaleihin asetetuista 39 906 ehdokkaasta 39,9 prosenttia oli naisia. Valituista naisia oli 36 prosenttia, mikä oli 1,9 prosenttiyksikköä enemmän kuin edellisissä kunnallisvaaleissa. Naisten osuus kunnanvaltuustoihin valituista on kasvanut yhtäjaksoisesti aina 1950-luvulta lähtien.

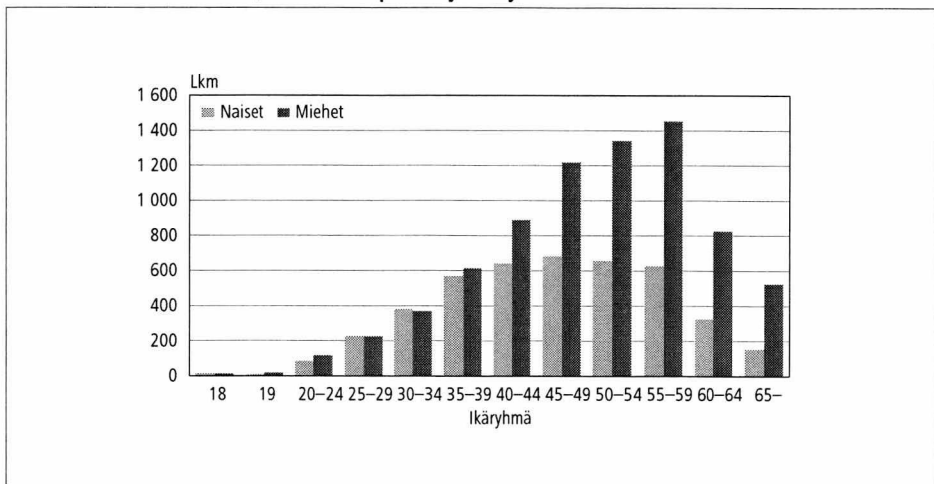
Alle 30-vuotiaita ehdokkaita oli 4 501, joista valituksi tuli 705. Näistä valituista naisia oli 47 prosenttia. Sekä 18-vuotiaista että 25–29-vuotiaista valituista tasan puolet oli naisia. Ainoa naisenemmistöinen valittujen ikäryhmä oli 30–34-vuotiaat; heistä 51 prosenttia oli naisia. Sen sijaan vanhemmissa ikäryhmissä oli miesenemmistö valittujen keskuudessa.

6.1 Kunnallisvaalit 2004, valitut sukupuolen ja ikäryhmän mukaan

	Yhteensä	Ikäryhmä											
		18	19	20–24	25–29	30–34	35–39	40–44	45–49	50–54	55–59	60–64	65–
	11 966	24	26	202	454	747	1 181	1 528	1 900	1 995	2 080	1 151	678
Miehet	7 609	12	18	118	227	368	614	888	1 218	1 340	1 454	826	526
Naiset	4 357	12	8	84	227	379	567	640	682	655	626	325	152

Lähde: Vaalitulokset, Tilastokeskus

6.2 Kunnallisvaalit 2004, valitut sukupuolen ja ikäryhmän mukaan

Lähde: Vaalitulokset, Tilastokeskus

Äänestysaktiivisuus oli vuoden 2004 kunnallisvaaleissa korkeampi kuin edellisissä kunnallisvaaleissa vuonna 2000. Äänestysprosentti oli 58,6, kun se vuonna 2000 oli 55,9. Naisten äänestysprosentti oli 60,7 ja miesten 56,4.

Eduskuntavaalit

Nuoret naiskansanedustajat

Vuoden 2003 eduskuntavaaleissa naisia valittiin kansanedustajiksi 75 eli 37,5 prosenttia. Vaikka naisten ehdokasosuudet kaikissa suurimmissa puolueissa kasvoivat ja naiset saivat aiempaa suuremman osuuden puolueensa äänistä, kasvoi naiskansanedustajien määrä vain kolmessa puolueessa. Suomen Sosialidemokraattisessa Puolueessa (SDP) ja Vihreässä Liitossa naiskansanedustajien lukumäärä lisääntyi kahdella, Ruotsalaisessa Kansanpuolueessa yhdellä ja Keskusta-puolueessa määrä pysyi samana. Kokoomus menetti kaksi ja Vasemmistoliitto sekä Kristillisdemokraatit molemmat yhden naisedustajistaan.

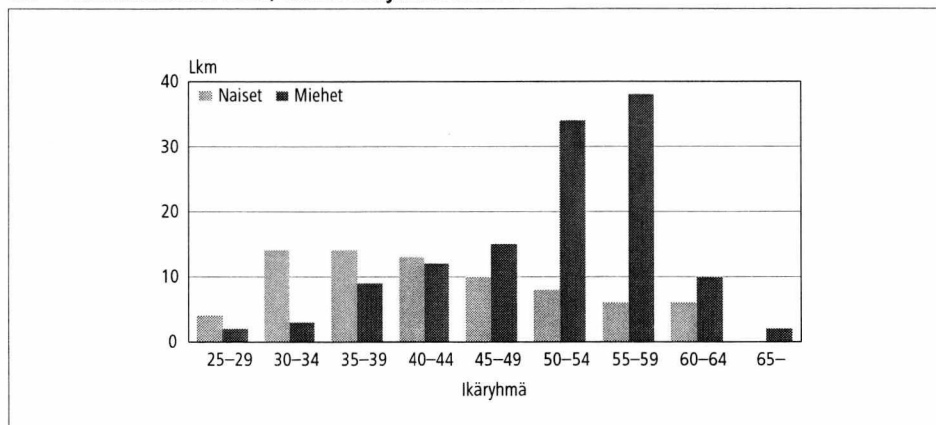
Eduskuntaan valituiksi tuli nuorehkoja naisia ja vanhempia miehiä. Alle 45-vuotiaita naisia tuli valituiksi enemmän kuin samanikäisiä miehiä. Sen sijaan vähintään 50-vuotiaita miehiä tuli valituiksi huomattavasti samanikäisiä naisia enemmän.

6.3 Eduskuntavaalit 2003, valitut ikäryhmän mukaan

	Naiset	Miehet		Naiset	Miehet
25–29	4	2	50–54	8	34
30–34	14	3	55–59	6	38
35–39	14	9	60–64	6	10
40–44	13	12	65–		2
45–49	10	15			

Lähde: Vaalitulostot, Tilastokeskus

6.4 Eduskuntavaalit 2003, valitut ikäryhmän mukaan

Lähde: Vaalitulostot, Tilastokeskus

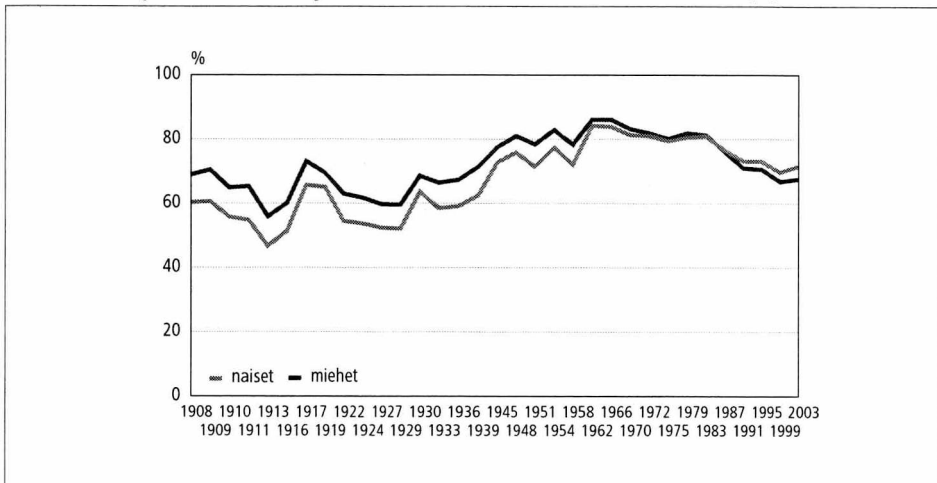
Naisten äänestysaktiivisuus

Suomalaiset naiset saivat äänioikeuden ensimmäisinä Pohjoismaissa ja koko Euroopassa vuonna 1906, jolloin annettiin Suomen Suuriruhtinaanmaan vaalilaki. Uusi vaalilaki sisälsi yleisen ja yhtäläisen äänioikeuden sekä miehille että naisille. Vuosisadan alussa äänestysaktiivisuus oli nykyiseen verrattuna melko alhainen naisten ja miesten aktiivisuuden eron ollessa kymmenisen prosenttia. Naisten ja miesten äänestysvilkkaus on muuttunut samansuuntaisesti perättäisten vaalien välillä. Sekä naiset että miehet aktivoituivat 1930-luvulta 1960-luvulle saakka. Valitsijat olivat aktiivisimpia vuonna 1962, jolloin 84,2 prosenttia äänioikeutetuista naisista ja 86,1 prosenttia miehistä kävi vaaliurnilla.

1970-luvulta lähtien äänestysaktiivisuus laski tasaisesti aina vuoteen 1999 saakka. Vuoden 1987 vaaleissa kääntyi äänestysaktiivisuus jyrkempään laskuun. Naiset kuitenkin saavuttivat tuolloin ensi kertaa hieman miehiä paremman tuloksen. Tuosta lähtien äänestysaktiivisuuden ero on jatkuvasti kasvanut naisten hyväksi. Vuonna 1991 ero oli kaksi prosenttiyksikköä ja 2003 vaaleissa jo neljä prosenttiyksikköä. Aiemmin naisten ja miesten äänestysaktiivisuuden välinen ero on ollut samaa luokkaa vain kerran aikaisemmin, presidentinvaaleissa 1994. Eduskuntavaaleissa 2003 äänestysaktiivisuus kokonaisuudessaan kääntyi nousuun (69,7) naisten äänestysprosentin ollessa 71,6 ja miesten 67,6.

Naiset ovat vuodesta 1987 äänestäneet vilkkaammin kuin miehet. Naisten vaalimenestys ei ole kuitenkaan ole lisääntynyt samassa suhteessa kuin heidän äänestysaktiivisuutensa, vaan naisten osuus ehdokkaista, äänimääristä ja edustajapaikoista on edelleenkin miesten osuutta pienempi.

6.5 Naisten ja miesten äänestysaktiivisuus eduskuntavaaleissa 1908–2003 (%)

Lähde: Vaalitilastot, Tilastokeskus

Valiokunnissa miesenemmistö

Eduskunnan valiokuntien jäsenistä 36 prosenttia oli naisia vuoden 2006 lopussa. Valiokunnista naisvaltaisia olivat ainoastaan sivistysvaliokunta ja sosiaali- ja terveysvaliokunta. Näissä valiokunnissa naisten osuus oli yli puolet. Kaikkein miesvaltaisimpia valiokuntia olivat puolustusvaliokunta, maa- ja metsätalousvaliokunta, talousvaliokunta, liikenne- ja viestintävaliokunta ja perustuslakivaliokunta; kaikissa näissä miesten osuus oli yli 70 prosenttia.

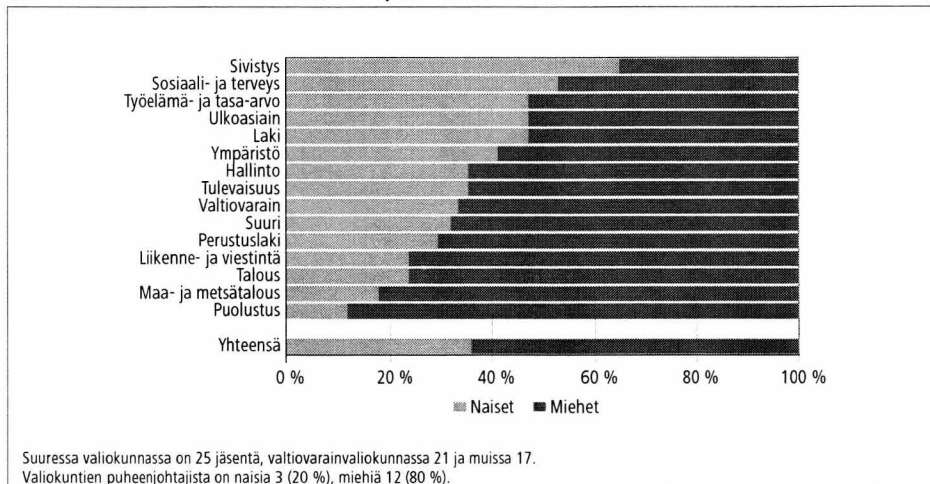
Valiokuntien puheenjohtajia oli yhteensä 15. Näistä naisia oli vain kolme, mikä oli viidennes kaikista valiokuntien puheenjohtajista.

6.6 Eduskunnan valiokuntien kokoonpano 2006, %

	Naiset	Lkm	Miehet	Lkm	Kaikki pj:t		Vars. pj.	
					N	M	N	M
Sivistys	65	11	35	6	2		x	
Työelämä- ja tasa-arvo	47	8	53	9	1	1		x
Sosiaali- ja terveys	53	9	47	8		2		x
Ulkoasiain	47	8	53	9	2		x	
Laki	47	8	53	9	2		x	
Ympäristö	41	7	59	10		2		x
Suuri	32	8	68	17		3		x
Perustuslaki	29	5	71	12	1	1		x
Hallinto	35	6	65	11		2		x
Tulevaisuus	35	6	65	11		2		x
Valtiovarain	33	7	67	14		2		x
Liikenne- ja viestintä	24	4	76	13		2		x
Maa- ja metsätalous	18	3	82	14		2		x
Talous	24	4	76	13		2		x
Puolustus	12	2	88	15		2		x
Yhteensä	36	96	64	171	8	23	3	12

Lähde: Vaalitulostot, Tilastokeskus

6.7 Eduskunnan valiokuntien kokoonpano 2006, %

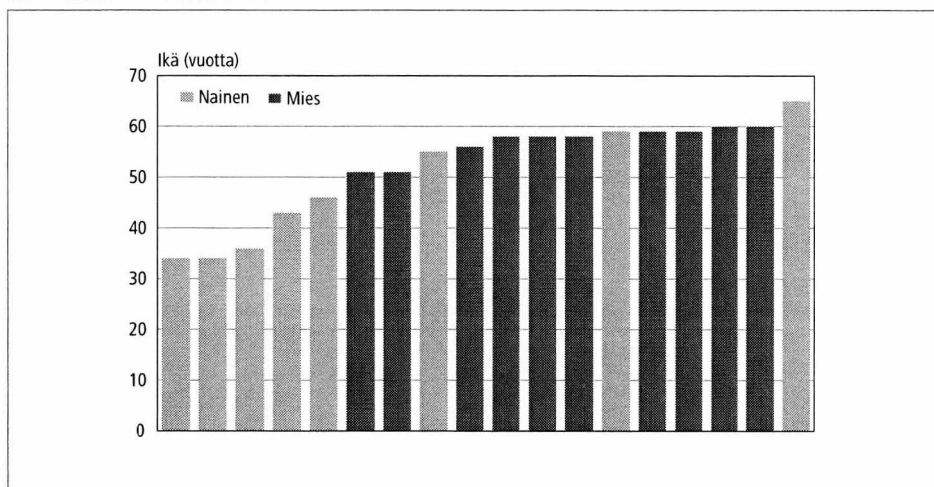

Lähde: Vaalitulostot, Tilastokeskus

Hallituksen naisministerit

Vuoden 2006 lopussa naisten osuus Suomen hallituksen kokoonpanosta oli 44 prosenttia. Hallituksen jäseniä oli yhteensä 18, joista naisia oli kahdeksan ja miehiä kymmenen. Ikäjakaumaltaan hallituksen nais- ja miesjäsenet poikkesivat toisistaan. Naisjäsenten keski-ikä oli selvästi miesten keski-ikää alhaisempi: naisten keski-ikä oli 46,4 ja miesten 57,1 vuotta. Naisministereistä alle 50-vuotiaita oli peräti viisi ja kolme oli yli viidenkymmenen. Miesministerit olivat kaikki vähintään 50-vuotiaita.

6.8 Ministerit 31.12.2006

Lähde: Vaalitulostot, Tilastokeskus

Presidentinvaalit

Presidentinvaaliin vuonna 2006 osallistui 8 ehdokasta, joista seitsemän oli puolueiden asettamia ja yksi valitsijayhdistyksen asettama ehdokas. Kaksi ehdokasta oli mukana myös edellisessä presidentinvaalissa vuonna 2000. He olivat SDP:n ehdokas, nykyinen istuva presidentti Tarja Halonen sekä Vihreän Liiton Heidi Hautala. Vaalissa annettiin kaikkiaan 3 016 801 ääntä.

Kolmen suurimman puolueen ehdokkaat Tarja Halonen, Sauli Niinistö ja Matti Vanhanen keräsivät lähes 90 prosenttia annetuista äänistä. Kukaan ehdokkaista ei saanut yli 50 prosenttia äänistä ensimmäisellä kierroksella, joten presidentin lopullinen valinta siirtyi vaalin toiselle kierrokselle.

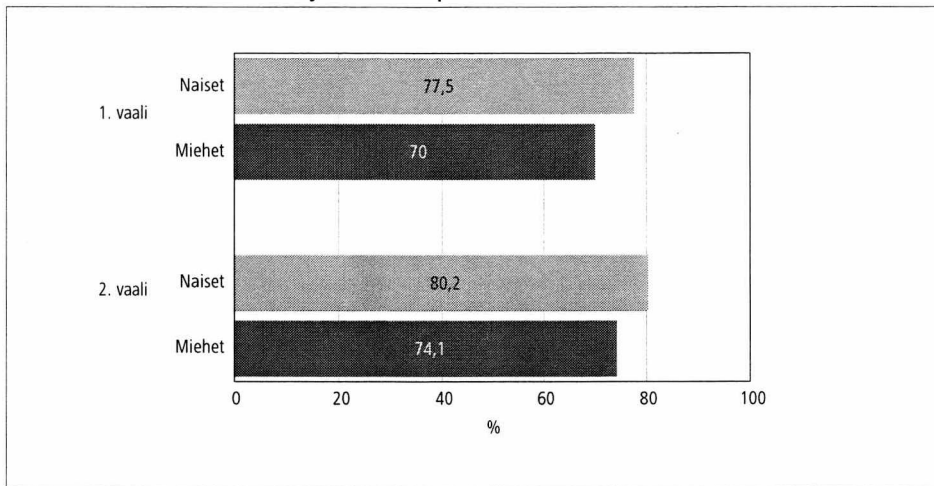
Äänestysprosentti nousi toisella kierroksella. Suomessa asuvien kansalaisten äänestysprosentti oli 77,2. Se oli 3,3 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaksi viikkoa aikaisemmin pidetyssä ensimmäisessä vaalissa. Verrattuna vuoden 2000

toiseen kierrokseen äänestysprosentti jäi nyt 3,0 prosenttiyksikköä alhaisemmaksi kuin kuusi vuotta sitten.

Vuoden 2006 presidentinvaalin toisella kierroksella Tarja Halonen voitti vastaehdokkaansa Sauli Niinistön. Halosen äänimäärän osuus äänistä oli 51,8 prosenttia (1 630 980). Toiseksi sijoittuneen Sauli Niinistön äänimäärän osuus oli 48,2 prosenttia (1 518 333) äänistä, joten Tarja Halosen kannatus oli 3,6 prosenttiyksikköä korkeampi kuin Sauli Niinistön. Vaalitulokset olivat tasaväki, äänimäärässä laskettuna ero oli 112 647 ääntä. Ensimmäisen kierroksen ”perintönä” ääniä jäi jaettavaksi noin 893 900 ääntä. Vaalin ensimmäiseen kierrokseen verrattuna Niinistön osuus lisääntyi 792 467 äänellä (24,1 prosenttiyksikköä) ja Halosen 233 950 äänellä (5,5 prosenttiyksikköä).

6.9 Suomessa asuvien äänestysaktiivisuus presidentinvaaleissa 2006

Lähde: Vaalitulokset, Tilastokeskus

6.10 Halosen ja Niinistön presidentinvaalien 2006 II vaalissa saamat äänet

	Hyväksytyt äänestysliput presidenttiehdokkaittain						
	Kaikkiaan	Yhteensä		Ennakoäänet		Vaalipäivän äänet	
		Halonen	Niinistö	Halonen	Niinistö	Halonen	Niinistö
Koko maa	3 149 313	1 630 980	1 518 333	786 035	672 288	844 945	846 045
%	100	51,8	48,2	53,9	46,1	50	50

Lähde: Vaalitulokset, Tilastokeskus

Lähteet

Suomen eduskunta

Vaalitulokset, Tilastokeskus

<http://tilastokeskus.fi/til/vaa.html>

Valtioneuvoston kanslia

7 Väkivalta

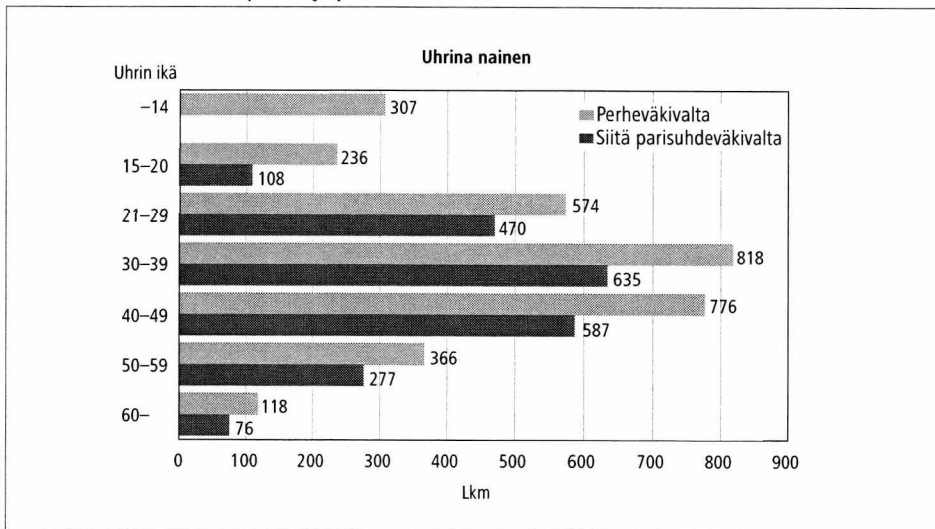
Perhe- ja parisuhdeväkivalta

Vuonna 2005 kaikesta poliisiin tietoon tulleesta väkivallasta noin 11 prosenttia tilastoitiin perheväkivallaksi. Perheväkivallan tekijöinä voi olla puoliso tai partneri, vanhemmat tai uhrin lapsi. Perheväkivallan uhreista 78 prosenttia oli naisia vuonna 2005. Näistä naisista puolet oli 30–49-vuotiaita. Vähintään 50-vuotiaita naisia uhreista oli 15 prosenttia, 21–29-vuotiaita 18 prosenttia, 15–20-vuotiaita 7 prosenttia ja alle viisitoistavuotiaita tyttöjä kymmenisen prosenttia.

Perheväkivallan uhreiksi joutuneista naisista erityisesti nuorten naisten määrä on kasvanut viime vuosina. Erityisen suurta kasvu on ollut alle viisitoistavuotiaiden ryhmässä; vuonna 1997 osuus oli 4 prosenttia, vuonna 2005 jo kymmenisen prosenttia. Samoin 15–20-vuotiaiden naisuhrien osuus on kasvanut. Sen sijaan 21–49-vuotiaiden uhriksi joutuneiden naisten osuus on laskenut, mutta viisikymmenvuotiaiden ja sitä vanhempien naisten osuus puolestaan kasvanut.

Vuonna 2005 parisuhdeväkivaltatapauksissa naiseen kohdistuneen väkivallan uhreista 29 prosenttia oli 30–39-vuotiaita ja 27 prosenttia 40–49-vuotiaita. Näiden ikäluokkien osuudet ovat pienemmät, kuin vuoden 1997 vastaavat osuudet. Myös 21–29-vuotiaiden ikäluokan osuus naiseen kohdistuneesta väkivallasta oli pysynyt lähes samana (22 %). Osuudet olivat puolestaan kasvaneet nuorimmilla ja vanhimmilla.

7.1 Poliisille ilmoitettu perhe- ja parisuhdeväkivalta 2005

Lähde: Oikeustilastot, Tilastokeskus

Väkivaltakokemukset

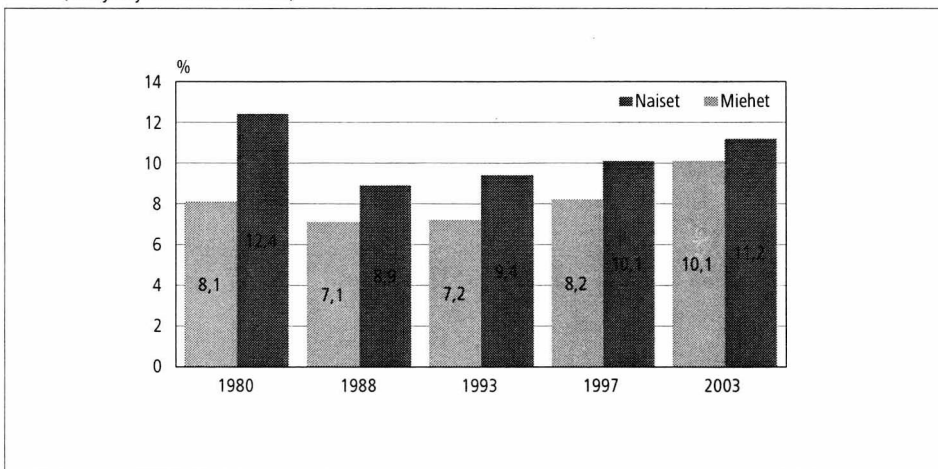
Uhritutkimusten avulla on yritetty selvittää piiloon jäävää rikollisuutta ja väkivaltakokemusten yleisyyttä. Uhritutkimuksen mukaan vuonna 2003 väkivallan tai uhkailun kohteeksi oli viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana joutunut 10 prosenttia kyselyyn vastanneista naisista ja 11 prosenttia miehistä. Vuonna 1980 kyselyyn vastanneista naisista 8 ja miehistä 12 prosenttia oli joutunut väkivallan tai uhkailun kohteeksi. Alhaisimmillaan osuudet olivat 1988 tehdyssä tutkimuksessa, jolloin vastanneista naisista 7 prosenttia ja miehistä 9 prosenttia oli joutunut väkivallan tai uhkailun kohteeksi.

Vuoden 2004 tasa-arvobarometrin mukaan 14 prosenttia vastanneista naisista pelkäsi usein liikkeessään yksin ulkona illalla tai yöllä. Ainakin silloin tällöin pelkäsi 30 prosenttia ja hyvin harvoin vajaa neljännes vastanneista naisista. Miehillä vastaavat pelot olivat harvinaisempia. Vain kolme prosenttia vastanneista miehistä ilmoitti pelkäävänsä usein joutumista väkivallan kohteeksi tai olevansa sen takia varuillaan liikkeessään yksin ulkona illalla tai yöllä. 15 prosenttia vastanneista miehistä pelkäsi ainakin silloin tällöin ja 18 prosenttia hyvin harvoin.

Väkivallanpelkoa joukkoliikennevälineissä illalla tai yöllä koki kuusi prosenttia vastanneista naisista usein, 18 prosenttia ainakin silloin tällöin ja 19 prosenttia hyvin harvoin. Miehet kokivat joukkoliikennevälineissä väkivallanpelkoa hieman harvemmin: vain kaksi prosenttia usein, 7 prosenttia ainakin silloin tällöin ja 12 prosenttia hyvin harvoin.

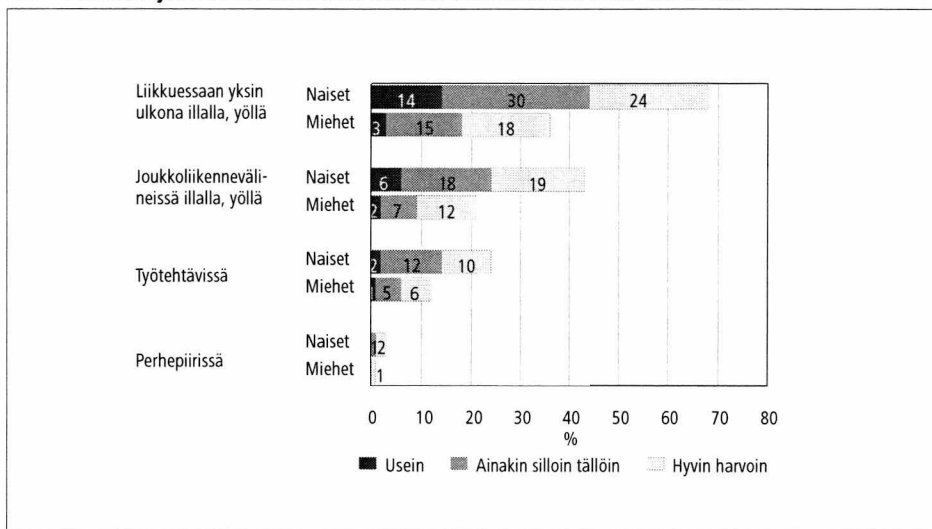
Naiset ilmoittivat kokevansa väkivallanpelkoa myös työtehtävissä. Vastanneista 14 prosenttia ilmoitti pelkäävänsä usein tai ainakin silloin tällöin, 10 prosenttia hyvin harvoin. Vastanneista miehistä kuusi prosenttia koki väkivallanpelkoa työpäivällä usein tai ainakin silloin tällöin ja yhtä moni hyvin harvoin.

7.2 Väkivallan tai uhkailun kohteeksi viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana joutuneet (% kyselyihin vastanneista)

Lähde: Uhritutkimukset

7.3 Pelkääkö joutumista väkivallan kohteeksi tai onko sen takia varuillaan?

Lähde: Uhritutkimukset

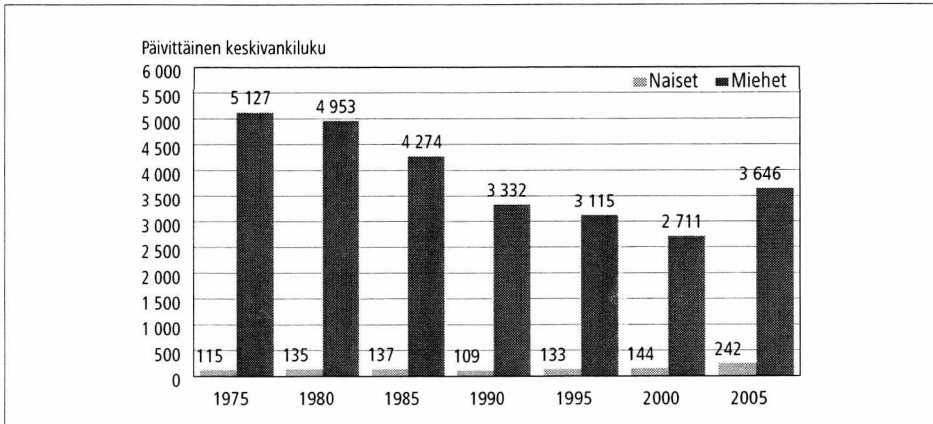
Pelkoa joutumisesta väkivallan kohteeksi tai olevansa sen takia varuillaan perhepiirissä koki vastanneista naisista prosentti ainakin silloin tällöin ja kaksi prosenttia hyvin harvoin. Miehistä vain prosentti ilmoitti kokevansa tällaista pelkoa hyvin harvoin.

Naiset pelkäävät miehiä enemmän joutuvansa väkivallan kohteeksi ja ovat myös sen takia enemmän varuillaan kuin miehet. Naiset pelkäävät erityisesti liikkuessaan yksin ulkona illalla tai yöllä, mutta myös ilta- ja yöaikaan joukkoliikennevälineissä, työtehtävissä ja perhepiirissäkin.

Vangit

Naisvankien määrä on kasvanut hitaasti kolmenkymmenen vuoden takaisesta määrästä. Määrä kasvoi hieman vuodesta 1975 vuoteen 1985, mutta laski vuonna 1990. Vuodesta 1990 naisvankien määrä on jälleen ollut kasvusuunnassa vuoteen 2005, jolloin vankien päivittäisen keskivankiluvun mukaan naisvankeja oli 242. Naisten osuus vangeista on kasvanut vuoden 1975 kahdesta prosentista vuoden 2005 kuuteen prosenttiin. Päärikoksena väkivaltarikoksesta tuomittuja oli miesvangeista vajaat 37 prosenttia ja naisvangeista runsaat 40 prosenttia.

7.4 Päivittäinen keskivankiluku

Lähde: Oikeustilastot, Tilastokeskus

Lähteet

Oikeustilastot, Tilastokeskus

<http://tilastokeskus.fi/til/oik.html>

Uhritutkimukset

Rikosseuraamusvirasto

Tasa-arvobarometri 2004. Sosiaali- ja terveysministeriö.

<http://www.stm.fi/Resource.phx/publishing/store/2004/11/hu1100588891119/passthru.pdf>

Tiivistelmä

Niin naisten kuin miestenkin elinajanodote on jatkuvasti kasvanut. Vastasyntyneen tytön elinajanodote on nykyisin 82 vuotta ja pojan 76 vuotta. Naimisiin suomalaisnaiset menivät ensimmäisen kerran keskimäärin 29,7-vuotiaina ja miehet 32,1-vuotiaina. Ensi synnyttäjien keski-ikä oli vuoden 2005 lopussa 27,9 vuotta. Vaikka hedelmällisyys onkin Suomessa eurooppalaisittain suhteellisen korkea, jää yhä suurempi osa naisista kokonaan lapsettomiksi. Toisaalta monilapsisten perheiden määrä on ollut 1990-luvulta hienoisessa kasvussa. Keski-ikäisten miesten yksinasuminen on yleistynyt voimakkaasti. Myös vanhojen, sekä naisten että miestenkin, yksinasuminen on yleistynyt.

Työikäisten naisten yleisin kuolemansyy oli rintasyöpä. Alkoholisyyt olivat lähes yhtä yleinen kuolemansyy. Miesten yleisimmäksi kuolemansyyksi ohi sepelvaltimotaudin tuli alkoholi. Perheväkivallan naisuhreista erityisesti nuorten naisten määrä on kasvanut viime vuosina.

Suomen väestö on hyvin koulutautunutta. Korkea-asteen tutkinnon suorittaneita oli neljäsosaa 15 vuotta täyttäneestä väestöstä vuonna 2005. Naisten osuus tutkinnon suorittaneista 15 vuotta täyttäneestä väestöstä oli puolet. Terveys- ja sosiaalialalla suoritetuista ammatillisista ja korkeakoulututkinnoista lähes 90 prosenttia oli naisten suorittamia vuonna 2005. Tekniikan alalla tutkinnon suorittaneista 83 prosenttia oli miesten suorittamia.

Työlliset naiset ovat koulutetumpia kuin työlliset miehet. Naiset työskentelevät miehiä useammin epätyypillisissä eli osa-aikaisissa tai määräaikaisissa työsuhteissa. Erityisesti nuorten naisten osa-aikatyö on lisääntynyt huomattavasti viimeisten viidentoista vuoden aikana. Toimialoista naisvaltaisina oli selvästi terveydenhuolto- ja sosiaalipalvelut. Miesvaltaisina toimiala oli puolestaan rakennusala.

Naisten työvoimaan kuuluminen vaihtelee lapsiluvun ja lasten iän mukaan. Naisten työvoimaosuus pienenee lasten lukumäärän kasvaessa, miesten kasvaa. Työllisten hoitovelvollisuudet olivat yleisempiä naisilla kuin miehillä. Työllisistä naisista yli neljäsosaa ilmoitti osallistuvansa oman kotitalouden ulkopuolella asuvien lasten hoitamiseen, miehistä vain vajaa viidennes. Naiset olivat miehiä halukkaampia lyhentämään työaikaansa hoitovelvollisuuksien takia. Naiset käyttävät tilapäistä hoitovapaata selvästi miehiä useammin.

Naisten keskiansiot olivat noin 80 prosenttia miesten keskiansioista.

Naisten keskimääräinen kokonaiseläke oli 78 prosenttia miesten kokonaiseläkkeestä. Stakesin mukaan suurin toimeentulotuen saajien ryhmä vuonna 2005 olivat yksinäiset miehet (ilman lapsia).

Vuonna 2005 noin kolmasosa 15–64-vuotiaista naisista ja miehistä arvioi oman terveydentilansa hyväksi (Kansanterveyslaitos). Vaikka oma terveydentila arvioidaankin melko myönteisesti, monenlaisia vaivoja ja sairauksia kuitenkin esiintyy. Työikäisestä väestöstä eniten tupakoivat eronneet miehet. Miehet ilmoittivat naisia useammin käyttävänsä alkoholia 2–3 kertaa viikossa; naisilla puolestaan muutaman kerran kuukaudessa alkoholia käyttävien osuus oli kaikissa ikäryhmissä suurempi kuin miehillä. Vuonna 2005 oli 40 prosenttia naisista ja 60 prosenttia miehistä ylipainoisia.

Naiset ovat vuodesta 1987 äänestäneet vilkkaammin kuin miehet. Naisten vaalimenestys ei kuitenkaan ole lisääntynyt samassa suhteessa kuin heidän äänestysaktiivisuutensa, vaan naisten osuus ehdokkaista, äänimääristä ja edustajapaikoista on edelleenkin miesten osuutta pienempi.

Sammandrag

Den förväntade livslängden både för kvinnor och män har fortsättningsvis ökat. Den förväntade livslängden för en nyfödd flicka är 82 år och för en pojke 76 år. De finländska kvinnorna gifte sig för första gången i genomsnitt i åldern 29,7 år och männen i åldern 32,1 år. Medelåldern för förstföderskor var 27,9 år i slutet av år 2005. Även om fruktsamheten i Finland är relativt hög europeiskt sett, är en allt större del av kvinnorna helt barnlösa. Å andra sidan har antalet familjer med många barn ökat något under 1990-talet. Ensamboendet bland män i medelåldern har blivit mycket allmännare. Ensamboendet bland äldre, både kvinnor och män, har också blivit vanligare.

Bland kvinnor i arbetsförålder är bröstcancer den mest allmänna dödsorsaken. Alkoholrelaterade orsaker var en nästan lika vanlig dödsorsak. Alkoholen blev den mest allmänna dödsorsaken bland män och den gick förbi kranskärslsjukdom. När det gäller kvinnliga offer för familjevåld har speciellt antalet unga kvinnor ökat.

Befolkningen i Finland är högt utbildad. År 2005 hade en fjärdedel av befolkningen som fyllt 15 år avlagt examen på högre nivå. Kvinnornas andel av befolkningen som fyllt 15 år och som avlagt examen var över hälften. År 2005 var nästan 90 procent av alla yrkes- och högskoleexamina inom hälso- och socialbranschen avlagda av kvinnor. Inom den tekniska branschen var 83 procent av examina avlagda av män.

De sysselsatta kvinnorna är mer utbildade än de sysselsatta männen. Kvinnorna arbetar oftare än männen inom atypiska anställningsförhållanden, dvs. på deltid eller visstid. Speciellt de unga kvinnornas deltidsarbete har ökat betydligt under de senaste femton åren. Av näringsgrenarna var hälsovård och sociala tjänster tydligt den mest kvinnodominerade. Byggbranschen var däremot den mest mansdominerade.

I vilken mån kvinnorna hör till arbetskraften varierar efter barnantal och barnens ålder. Kvinnornas arbetskraftsandel minskar då antalet barn ökar, männens ökar. De sysselsattas vårdplikt var allmännare bland kvinnor än bland män. Av de sysselsatta kvinnorna uppgav mer än en fjärdedel att de deltar i vård av barn som bor utanför det egna hushållet, av männen bara något under en femtedel. Kvinnorna var villigare än männen att förkorta sin arbetstid på grund av vårdplikterna. Kvinnorna använder tillfällig vårdledighet tydligt oftare än männen.

Kvinnornas medelinkomster var omkring 80 procent av männens medelinkomster. Kvinnornas genomsnittliga totalpension var 78 procent av männens. Enligt Statkes var ensamma män (utan barn) den största gruppen som fick utkomst år 2005.

År 2005 uppskattade ungefär en tredjedel av 15–64-åriga kvinnor och män att deras eget hälsotillstånd var gott (Folkhälsoinstitutet). Även om det egna hälsotillståndet uppskattas rätt positivt, förekommer det ändå många slags besvär och sjukdomar. De frånskilda männen röker mest av befolkningen i arbetsför ålder. Männen uppgav oftare än kvinnorna att de använde alkohol 2–3 gånger i veckan; bland kvinnorna var andelen personer som använde alkohol några gånger om månaden större än bland männen i alla åldersgrupper. År 2005 var 40 procent av kvinnorna och 60 procent av männen överviktiga.

Sedan år 1987 har kvinnorna röstat livligare än männen. Kvinnornas valframgång har ändå inte ökat i samma förhållande som deras valdeltagande, utan kvinnornas andel av kandidater, röstetal och mandat är alltjämt mindre än männens andel.

Julkaisu kuvaa naisten ja miesten elämää ja tasa-arvoa perheen, koulutuksen, työelämän, palkkojen ja tulojen, terveyden ja vaaleihin osallistumisen näkökulmista.

Suomalainen nainen elää kuusi vuotta pitempään kuin suomalainen mies. Hänellä on kansainvälisestikin vertailtuna hyvä koulutus. Naiset ovat mukana työelämässä siinä missä miehetkin. Naiset tekevät paljon epätyypillisiä töitä ja he jäävät miehiä useammin kotiin hoitamaan sairasta lastaan. Naisten tekemät työt ovat erilaisia kuin miesten ja ovat usein vähemmän arvostettuja ja huonommin palkattuja kuin miesten työt. Naisten äänestysaktiivisuus on kasvanut, mutta se ei kuitenkaan ole tae siitä, että naisia ja miehiä olisi yhtä paljon ehdokkaina ja valittuina parlamentti- tai kunnallisvaaleissa.

Publikationen beskriver kvinnornas och männens liv och jämställdhet när det gäller familj, utbildning, arbetsliv, löner och inkomster, hälsa och valdeltagande.

En finländsk kvinna lever sex år längre än en finländsk man. Även internationellt sett har hon en god utbildning. Kvinnorna deltar i arbetslivet lika mycket som männen. Kvinnorna har ofta atypiska arbeten och de stannar oftare än män hemma för att sköta sitt sjuka barn. De arbeten som kvinnor utför är olika än männens och de är ofta mindre uppskattade och sämre avlönade än männens arbeten. Kvinnornas valdeltagande har ökat, men det är ändå ingen garanti för att lika många kvinnor och män skulle vara kandidater och invalda i parlaments- eller kommunalval.

Tilastokeskus, myyntipalvelu
PL 4C
00022 TILASTOKESKUS
puh. (09) 1734 2011
faksi (09) 1734 2500
myynti@tilastokeskus.fi
www.tilastokeskus.fi

Statistikcentralen, försäljning
PB 4C
00022 STATISTIKCENTRALEN
tfn (09) 1734 2011
fax (09) 1734 2500
myynti@stat.fi
www.stat.fi

Statistics Finland, Sales Services
P.O.Box 4C
FI-00022 STATISTICS FINLAND
Tel. +358 9 1734 2011
Fax +358 9 1734 2500
sales@stat.fi
www.stat.fi

ISBN 978-952-467-659-5
Tuotenumero 3288
CE

